

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ
И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА

Крагујевац, 2013

САДРЖАЈ

УВОД

1. Поступак самовредновања
  - 1.1. Субјекти поступка самовредновања
  - 1.2. Опис поступка самовредновања
2. Методологија

ПРВИ ДЕО

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

1. Преглед развоја Факултета
2. Сумарни приказ актуелног стања
3. Мисија и визија Факултета

ДРУГИ ДЕО

ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

1. Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета
2. Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета
3. Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета
4. Стандард 4: Квалитет студијског програма
5. Стандард 5: Квалитет наставног процеса
6. Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада
7. Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника
8. Стандард 8: Квалитет студената
9. Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса
10. Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке
11. Стандард 11: Квалитет простора и опреме
12. Стандард 12: Финансирање
13. Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета
14. Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Општа оцена о испуњености стандарда на високошколској установи са предлогом будућих мера

ТРЕЋИ ДЕО
ПРИЛОЗИ

1. Списак прилога
2. Прилози

На основу члана 17. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ број 76/05, 100/07 - др. пропис, 97/08 , 44/10, Пречишћен текст закључно са изменама из Сл. гл. РС бр. 44/10 које су у примени од 01/07/2010 – у даљем тексту, Закон о високом образовању), Правилника о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање (Број: 612-00-591/2006-04/1, „Службени гласник РС“ број 106/06, у даљем тексту - Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа), члана 205 ст. 36 Статута Филолошко-уметничког факултета (број 01-1739, од 17. 06. 2013, доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)), Правилника о самовредновању Филолошко-уметничког факултета (број 01-2280/1, од 16. 07. 2013, доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)). и Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (број 01-2286/1, од 16. 07. 2013, доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)), на предлог Комисије за обезбеђење и контролу квалитета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, на седници Наставно-научно-уметничког већа одржаној 15. 07. 2013. године усвојило је

**ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

УВОД

1. Поступак самовредновања

Од оснивања тежећи високом квалитету наставно-научно-уметничког рада, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу је прве институционалне оквира управљања квалитетом успоставио академске 2007/2008. године, у оквиру припрема за акредитацију. У назначеном периоду, Факултет је спровео поступак самовредновања у свим областима обезбеђења квалитета предвиђених Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, Правилником о самовредновању Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу. Као резултат поступка, Филолошко-уметнички факултет сачинио је први извештај о самовредновању и поднео га Комисији 2008. године.

Други поступак самовредновања на Филолошко-уметничком факултету спроведен је током академске 2012/13 године. Поступак самовредновања спроведен је у свим областима обезбеђења квалитета предвиђених Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, Правилником о самовредновању Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу.

1.1. Субјекти поступка самовредновања

У поступку самовредновања учествовали су студенти, наставно и ненаставно особље, органи и стручна тела Факултета. Поступком је управљала Комисија за обезбеђење и контролу квалитета коју чине представници студената, наставног и ненаставног особља: шест чланова из реда наставника и сарадника, четири из реда ненаставног особља и четири представника студената. Чланове Комисије именовало је Наставно-научно-уметничко веће Факултета на седници од 25. 03. 2013. године, одлуком број 01-914.

Прикупљање, анализу и синтезу података обавили су чланови су Комисији за обезбеђење и контролу квалитета.

У прикупљању података учествовала су сва три одсека, све катедре и сви релевантни органи, тела и службе Факултета. Послове статистичке обраде података обавила је Комисија за обезбеђење и контролу квалитета уз помоћ Службе за организацију наставе и студентска питања, Службе за правне и опште послове, Службе за финансијско-материјалне послове и Службе за техничке послове.

Текст Нацрта извештаја о самовредновању припремила је Комисија за обезбеђење и контролу квалитета Филолошко-уметничког факултета.

1.2. Опис поступка самовредновања

Поступак самовредновања спроведен је у складу са Правилником о самовредновању Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу.

У првој фази поступка, на седници одржаној 16. 04. 2013. године, Комисија за обезбеђење и проверу квалитета утврдила је план поступка самовредновања, којим су дефинисани: циљеви самовредновања, субјекти самовредновања, њихова одговорност и задужења, методологија прикупљања података, као и временска динамика. Комисија за обезбеђење и проверу квалитета је затим утврдила и: списак извора података, инструменте за прикупљање података (методологија анкетирања, време анкетирања, садржина анкетних упитника, индикаторе квалитета, репрезентативни узорак и др.).

У другој фази поступка, спроведено је анкетирање и други поступци за прикупљање података, извршена је обрада и анализа података и припремљени су извештаји о резултатима спроведених поступака за прикупљање података: Резултати анкетирања студената ФИЛУМ-а о реализацији програма, учешћу студената у настави, коришћењу уџбеника и литературе, раду и опремљености библиотеке, садржају интернет презентације факултета и опремљености наставног простора, као и Извештај о резултатима анкете запослених о вредновању рада управљачких структура Факултета. Обраду података извршили су запослени у Центру за информатичку и издавачку делатност Факултета. Резултате анкета саставило је лице из редова наставника и сарадника Факултета које је именовао декан Факултета. Резултате анкета разматрала је Комисија за обезбеђење и контролу квалитета Филолошко-уметничког факултета, која је закључила да су потребне неке измене у начину на који су формулисана питања која су саставни део Анкете, и која је наложила свим катедрама да 1. размотре квалитет свих области рада које су оцењене ниским оценама (маркираним у Извештају), и 2. да доставе образложења и предлоге корективних мера, којима ће се постићи унапређење квалитета.

У завршној фази, на основу расположивих података, анализа и предлога, Комисија за обезбеђење и проверу квалитета припремила је Нацрт извештаја о самовредновању. На заједничком састанку чланова Комисије, декана и продекана Факултета, вођена је дискусија о Нацрту. У Нацрт извештаја интегрисани су неки предлози изнети током дискусије, као и сви предлози које је накнадно, писаним путем, доставила продеканица за међународну сарадњу. Коначни текст Предлога Извештаја прослеђен је на усвајање Наставно-научно-уметничком већу Филолошко-уметничког факултета, које је усвојило Извештај о самовредновању на седници 15. 07. 2013. године. Додатни прилози за овај Извештај о самовредновању ([Прилог 1.6 Акциони план спровођења Стратегије обезбеђења квалитета за период 2012/13 – 2014/15](#), [Прилог 2.4. Годишњи план рада](#)

[Комисије за квалитет 2013/14](#), [Прилог 2.5. Годишњи извештај о раду Комисије за квалитет 2012/13](#), [Прилог 2.6. Акциони план Комисије 2012/13-2014-15](#), [Прилог 3.3. Пословник о раду Комисије за квалитет Филум-а](#)) и [Прилог 10.8. Анализа резултата анкете о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)) усвојени су на седници Наставно-научно-уметничког већа Филолошко-уметничког факултета одржаној 10. 09. 2013 (прилози садрже и одговарајуће одлуке) те их је Комисија затим интегрисала у Извештај.

1.3.Методологија

У новом циклусу самовредновања, Комисија за обезбеђење и контролу квалитета руководила се сличном али детаљније развијеном методологијом из самоевалуације спроведене 2008. године. Анализе су се базирале на праћењу промена раније установљених параметара и поређењу података са ранијим резултатима, као и на неким новим параметрима. Тако су у поступку самовредновања коришћени следећи извори и методе за прикупљање података: анализа службене документације и извештаја стручних служби, стручних тела и руководећих органа факултета, квантитативне и квалитативно-дескриптивне анализе, дискусије у оквиру Комисије и стручних тела факултета, као и анкетање. Самовредновање је засновано на холистичком приступу, при чему су вршене разноврсне квантитативне и квалитативне анализе. Примењена методологија омогућила је да се из различитих перспектива сагледа квалитет студијских програма и наставног процеса, исходи учења, услови рада студената, наставника и сарадника, рад факултетских служби и др., и на тај начин стекне целовит и објективни увид у све области квалитета.

Основни метод за анализу и процену параметара квалитета била је SWOT анализа (анализа снага, слабости, могућности и опасности), која нуди јасан оквир за формулисање корективних мера и активности за побољшање квалитета у релевантним сегментима.

Један од кључних метода за прикупљање података била је анкетање студената и других релевантних група испитаника (наставно и ненаставно особље, студенти). Као део институционалног система управљања квалитетом, анкетање је по први пут успостављено током припрема за акредитацију 2008. године, а анкетање је затим спроведено 2013. године. Процес анкетања би требало да обезбеди: унапређивање рада Факултета у свим областима обезбеђења квалитета, развијање културе квалитета, као и мотивисање свих запослених за веће лично залагање и поштовање утврђених стандарда квалитета.

Непосредни циљ анкетања био је да се испита како поједине групе испитаника перципирају квалитет студија, наставе, услове студирања и рада на Факултету, како би се тачно и објективно проценио квалитет рада и утврдило у којим сегментима делатности

квалитет рада није на задовољавајућем нивоу, као и да се предвиде адекватне корективне мере за превазилажење уочених слабости.

У текућој (школска 2012/13) години, спроведено је укупно 4 анкете, укључујући и анкете о раду управљачких структура и анкетирање дипломираних студената о квалитету студијских програма. Студенти су о квалитету наставе и наставног рада анкетирани најпре у децембру 2012. и јануару 2013. године, а затим у мају 2013. године. Поступак анкетирања студената спроведен је према одредбама Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)). Упутствима у Правилнику предвиђене су стриктне процедуре у погледу припреме и руковања анкетним материјалом, обраде података, припреме извештаја и начина презентовања прикупљених података. Комисија за обезбеђење и контролу квалитета утврдила је методологију анкетирања, време анкетирања, садржину анкетних упитника, индикаторе квалитета, као и репрезентативни узорак.

Анкетирање је спровела Комисија за обезбеђење и контролу квалитета уз сарадњу продекана за наставу, шефова одсека, Студентског парламента и Центра за информатичку и издавачку делатност. Непосредну реализацију евалуационих анкета спровео је Центар за информатичку и издавачку делатност, који је електронске анкетне формуларе поставио на сајт Факултета (путања: [Наставни планови – Анкета](#)). За обраду података одређено је стручно лице, чији је извештај разматрала Комисија за обезбеђење и контролу квалитета. Овако припремљен Извештај, са појединачним извештајима о резултатима анкетирања за сваку групу испитаника, Комисија је доставила декану, Деканском колегијуму, свим одсецима и катедрама.

Анкету о вредновању рада управљачких структура, стручних и административних јединица (служби) Факултета реализовала је Комисија за обезбеђење и контролу квалитета. Анкета је спроведена у складу са одредбама Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Извештај о резултатима Анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека израдио је лице из реда сарадника које је одредила Комисија за обезбеђење и контролу квалитета. Комисија је разматрала извештај, те га проследила декану, члановима деканског колегијума и другим управљачким структурама Факултета на разматрање.

У прикупљању података о успеху студената на испитима и о студирању коришћене су базе података из службене евиденције коју води Служба за организацију наставе и студентска питања. Обрада и презентација података вршена је према упутствима и уз надзор Комисије за обезбеђење и контролу квалитета.

ПРВИ ДЕО:

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

Назив високошколске установе	Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу
Адреса	Јована Цвијића б. б.
Web адреса	www.filum.kg.ac.rs
E-mail	cabfilum@kg.ac.rs
Образовно-научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Образовно-уметничко поље	Уметност

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу (у даљем тексту: Факултет) самостална је високошколска образовно-научна и образовно-уметничка установа са својством правног лица, у саставу Универзитета у Крагујевцу, са правима и обавезама које му припадају на основу Закона о високом образовању и Статута Филолошко-уметничког факултета. Факултет је матичан за већи број ужих научних односно ужих уметничких области.

Факултет је регистрован код Трговинског суда у Крагујевцу, ФИ–716-02, 7. јуна 2002. Матични број јединственог регистра Факултета је 17429108. Шифра делатности 85.42.

1. Историјска ретроспектива

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу представља јавну образовну установу која се бави наставно-научном, наставно-уметничком, научно-истраживачком, уметничком и издавачком делатношћу. Својим јавним деловањем непосредно утиче на развој и демократизацију друштва.

Факултет је основан 2002. године Одлуком Министарства Владе Републике Србије, 05 број 612–5261/2002, од 18. априла 2002. године као академска јединица Универзитета у Крагујевцу.

Од самог оснивања Факултет има сложену академску структуру која обухвата научне, уметничке и образовне програме из друштвено-хуманистичких наука и уметности.

Унутрашња организација Факултета заснива се на одсецима који су настали из наставних одељења факултета Универзитета у Београду: Филолошког факултета (Одсек за филологију), Факултета музичке уметности (Одсек за музичку уметност), Факултета примењених уметности (Одсек за примењену и ликовну уметност). Одсеци функционишу као релативно самосталне јединице које се интегришу у Факултет. Упркос сложености Факултета због припадности одсека различитим пољима (друштвено-хуманистичко и

поље уметности), постигнути резултати и развој Факултета оправдали су његово постојање. Оно што у будућности треба урадити је структурирање ФИЛУМ-а ка факултету на коме ће везе међу одсецима и студијским програмима бити интензивније и креативније.

На Филолошко-уметничком факултету је од оснивања (23. 04. 2002) до сада (30. 05. 2013) дипломирало 1796 студената.

2. Сумарни приказ актуалног стања

Према Статуту Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, Факултет организује и остварује основне академске студије, мастер академске студије, специјалистичке академске студије и докторске академске студије.

На Факултету се тренутно реализују студије по Закону о универзитету и студије по Закону о високом образовању. У оквиру студија по Закону о високом образовању реализују се два студијска програма – „Пилот Болоња“ (почев од 2006. године), и претходно акредитовани програм (почев од 2009, одлуке / уверења доступне на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)).

Студије према наставном плану по Закону о универзитету, реализују се на нивоу основних и докторских студија (нема постдипломских магистарских студија). На овим основним студијама тренутно (03. 06. 2013) има 135 студената (сви на четвртој години) док је на докторским студијама по Закону о универзитету укупно 7 студената (Табела 2.1).

Студије по Закону о универзитету	
Основне студије	Докторске студије
135	7

Табела 2.1

„Пилот Болоња“ студије по Закону о високом образовању реализују се од 2006. године, када су прихваћени на Сенату Универзитета у Крагујевцу. Ревидирана верзија ових пилот програма усвојена је на седници Сената Универзитета у Крагујевцу од 3. новембра 2008. године. на нивоу основних студија, и то само на завршној, четвртој години. Укупан број ових студената тренутно је 205 (03. 06. 2013).

По Закону о високом образовању (претходно акредитовани програм) реализују се основне академске студије у четворогодишњем трајању (1, 2, 3, и 4. година), мастер академске студије (1. година), као и два програма докторских студија: Докторске студије из филологије (језик и књижевност) и Докторске студије српског језика и књижевности.

На основним академским студијама по претходно акредитованом програму уписано је 1563 студента. На докторским студијама из филологије (језик и књижевност) је 51 студент, док први упис студената на Докторске студије српског језика и књижевности

почиње у октобру 2013. (ове студије су акредитоване у фебруару 2013, према одлуци Комисије за акредитацију и проверу квалитета Републике Србије број 612-00-00328/2012-04 од 22.02.2013, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи).

Основне академске студије				Мастер академске студије	Докторске академске студије			
								укупно
I	II	III	IV	I	I	II	III	година студија
330	311	296	367	222	14	15	8	Број студената

Табела 2.2: Број студената по нивоима студија

На Факултету се организује научноистраживачки рад у областима друштвено-хуманистичких наука (Филолошке науке) и уметнички рад у пољу уметности (Музика и извођачке уметности, Примењене и ликовне уметности и дизајн). Резултати поменутих истраживања публикују се у оквиру Факултета или у другим организацијама.

На Факултету у извођењу наставе (податак од 31.12.2012) учествује 98 наставника у радном односу (дистрибуција по наставничким звањима и одсецима у Табели 2.3), 80 стално запослених у сарадничким звањима (дистрибуција по сарадничким звањима и одсецима у Табели 2.4). По уговору о ангажовању има укупно 39 наставника (15 редовних професора, 11 ванредних професора, 13 доцената), као и два сарадника (1 асистент и 1 наставник стручног предмета). (За детаље, погледати поименичне спискове дате у табелама 7.1 и 7.2 у оквиру прилога за стандард 7).

	Одсек за филологију	Одсек за музичку уметност	Одсек за примењену и ликовну уметност
Редовни професори	4	6	4
Ванредни професори	10	9	3
Доценти	17	31	14

Табела 2.3: Дистрибуција наставника у сталном радном односу према звањима и одсецима

	Одсек за филологију	Одсек за музичку уметност	Одсек за примењену и ликовну уметност
Асистенти	28	5	6
Виши лектори	5	/	/
Лектори	14	/	/
Виши уметнички сарадници	/	3	/
Уметнички сарадници	/	6	/
Наставници стручног предмета	/	3	/
Наставници страног језика	/	1	1
Сарадници у настави	0	7	1

Табела 2.4: Дистрибуција стално запослених сарадника по звањима и одсецима

Ненаставно особље чине укупно 38 стално запослених радника различитог профила, и то: 3 са високом стручном спремом (мастер), 13 са високом стручном спремом, 3 са вишом стручном спремом, 11 са средњом стручном спремом, 1 високо квалификовани радник, 6 квалификованих радника и 1 неквалификовани радник.

Иако је било очекивања да ће Факултет добити своју зграду, она се до сада нису остварила, те је Факултет закупио потребан простор за одвијање наставе и осталих делатности прописаних Статутом Факултета, у складу са Законом и Стандардима. Постоје очекивања да ће Факултет наредну школску годину можда започети у дугорочно изнајмљеном, интегрисаном и намени приведенем објекту Дома Војске Србије у Крагујевцу, али уговори још увек нису потписани.

Осим што сарађује са универзитетима у Републици Србији, Факултет остварује и веома активну међународну академску сарадњу, а по основу међуфакултетских и међууниверзитетских споразума. У питању су следеће високошколске установе:

- Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria (2004, 2013) <http://www.uni-sofia.bg>
- University of Ljubljana (Faculty of Arts), Slovenia (2006) <http://www.uni-lj.si>
- "Ivan Franko" University of Lvov, Ukraine (2008) <http://www.franko.lviv.ua>

- Univerzitet u Istocnom Sarajevu (Filozofski fakultet), Republika Srpska (2008) <http://www.ffuis.edu.ba>
- Paisii Hilendarski University of Plovdiv, Bulgaria (2009) <http://www.uni-plovdiv.bg>
- Alpen-Adria Universität Klagenfurt, Austria (2009) <http://www.uni-klu.ac.at>
- Pädagogische Hochschule Ludwigsburg, Germany (2009) <http://www.ph-ludwigsburg.de>
- Universität Trier, Germany (2009) <http://www.uni-trier.de>
- West University of Timisoara (Faculty of Letters, History and Theology) (2009) <http://www.uvt.ro>
- Univerzitet u Banja Luci (Filološki fakultet), Republika Srpska (2010) <http://www.unibl.rs.sr>
- University A. Kuleshov from Mogilev, Belarus (2012) <http://www.mogilev.by>
- Maria Curie-Sklodowska University, Poland (2012) <http://www.umcs.lublin.pl>;
- Faculty of Humanities, University of Amsterdam, Netherlands (2012) <http://www.hum.uva.nl/home.cfm>
- Université Paul-Valéry Montpellier 3, France (2012) <http://www.univ-montp3.fr>
- Faculty of Arts, Charles University in Prague, Czech Republic (2012) <http://www.ff.cuni.cz>
- “Aldo Moro” University of Bari (Dipartimento di Lettere, Lingue, Arti Italianistica e Culture comparate), Italy (2013) <http://www.uniba.it>
- Universidad de Jaén, Spain (2013) <http://www.ujaen.es>

3. Мисија и визија

Мисија:

Мисија Факултета, која се обезбеђује усвојеном Стратегијом, јесте достизање високих академских стандарда и обезбеђивање стицања знања и вештина у складу са потребама друштва и пројектованим националним развојем. Мисија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу је да као референтна образовно-научна и образовно-

уметничка установа у региону организује, спроводи и перманентно унапређује све видове и нивое високошколског образовања и научноистраживачки, уметнички и стручни рад у областима друштвено-хуманистичких наука и пољу уметности у складу са највишим стандардима квалитета. Да би остварио своју мисију, Факултет је трајно опредељен да тежи унапређењу квалитета високог образовања, развоју и унапређењу квалитета својих програма и процеса и укључивању Факултета као водеће, врхунске и савремене установе у јединствен европски простор високог образовања.

Визија:

Визија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу огледа се у достизању високог нивоа квалитета студијских програма, наставног процеса, научноистраживачког, уметничког и стручног рада, кроз перманентно унапређивање целокупне делатности и развијање културе квалитета, што ће омогућити да Факултет постане препознатљива, модерна и атрактивна високошколска институција у региону, упоредива са институцијама сличног профила и капацитета, која ужива поверење студената, послодаваца, оснивача и друштва у целини.

ДРУГИ ДЕО:

**ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ
СТАНДАРДА**

ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета која је доступна јавности. Факултет је привржен вредностима и принципима савременог европског универзитетског образовања, имајући у виду стандарде и смернице Националног савета за високо образовање.

1.1. Опис стања

Свестан чињенице да је неопходно успостављање институционалног система управљања квалитетом чије ће функционисање обезбедити континуирано праћење, процену, обезбеђење и унапређивање квалитета у свим областима рада, Савет Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу усвојио је 19. септембра 2008. Стратегију обезбеђења квалитета Филолошко-уметничког факултета ([Прилог 1.1.1. одлука број 01-1758](#), у даљем тексту: Стратегија, доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)). Овим основним и општим развојним документом у области обезбеђења квалитета, дефинисани су мисија, визија, циљеви, опредељења и принципи институционалног система обезбеђења и унапређивања квалитета, утврђене су области обезбеђења квалитета и субјекти система обезбеђења квалитета, мере за обезбеђење квалитета и начин операционализације система обезбеђења квалитета, као и акциони план. Савет Факултета је на седници одржаној 11. 07. 2013. усвојио [Измене и допуне Стратегије за обезбеђење квалитета \(Прилог 1.1.2 Одлука о усвајању измена и допуна Стратегије за обезбеђење квалитета, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#).

Стратегија представља трајни документ који садржи и обавезу Факултета да га периодично преиспитује и (према потреби) модификује и допуњава.

Стратегија представља оквирни документ који служи као основа за израду акционог плана у области обезбеђења квалитета. Стратегија обухвата и Мере и субјекте обезбеђења квалитета ([Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета \(Извод из Стратегије\)](#)), као и Акциони план за спровођење стратегије ([Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије \(Извод из Стратегије\)](#)).

Комисија за квалитет Филум-а донела је и усвојила [Акциони план за период 2012/13-2014/15 \(Прилог 1.6\)](#).

1.2. Мисија и визија

Мисија и визија Факултета дефинисани су Стратегијом, а огледају се у достизању високих стандарда квалитета образовног, научноистраживачког односно уметничког и стручног рада, као и обезбеђење стицања знања и вештина у складу са потребама друштва. У циљу остварења мисије, Факултет се у Стратегији обавезао да трајно тежи унапређењу квалитета и развоју својих програма, што ће водити укључењу Факултета, као водеће, савремене установе, у јединствени европски простор високог образовања, и дати допринос развоју друштвене заједнице.

Обезбеђењем и сталним унапређивањем квалитета тежи се достизању највишег нивоа квалитета студијских програма, наставног процеса, научноистраживачког односно уметничког и стручног рада, перманентно унапређење целокупне делатности и развијање културе квалитета, што ће омогућити да Факултет буде модеран и атрактиван европски факултет, упоредив са истакнутим факултетима у региону сличног профила и капацитета.

1.3. Циљеви:

Циљ израде стратегије обезбеђења квалитета на Факултету јесте остваривање Законом постављених циљева високог образовања и визије даљег развоја високог образовања на Факултету.

Дугорочни циљеви који се остварују спровођењем Стратегије обезбеђења квалитета су:

- **континуирано унапређење квалитета** високог образовања на Факултету,
- повећање **ефикасности студија** применом мера за обезбеђење квалитета,
- континуирано унапређење квалитета **студијских програма**,
- континуирано унапређење квалитета **наставе и наставног процеса**,
- континуирано унапређење **научноистраживачког рада наставног особља**,
- континуирано унапређење **уметничког рада наставног особља**,
- континуирано унапређење квалитета **простора и опреме**,
- континуирано унапређење квалитета **управљања Факултетом и квалитета ненаставне подршке**,
- обезбеђивање **значајне улоге студената** у процесу обезбеђења и континуираног унапређења квалитета,
- систематско праћење, периодична провера и континуирано **унапређење система квалитета** на Факултету,
- континуирано унапређење међународне и међуфакултетске сарадње, у циљу повећања мобилности наставника и студената, а ради размене искуства која треба да допринесе подизању квалитета и осавремењавању наставног процеса, научноистраживачког и уметничког рада. Проректор за међународну сарадњу у

овом смислу сачињава Планове међународне сарадње, као и извештаје о међународној сарадњи (Прилози 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.5.1, 1.5.2, 1.5.3 и 1.5.4).

Стратегијом су дефинисане следеће **области** у којима се прати, контролише и унапређује квалитет:

- студијски програми
- наставни процес
- наставно особље
- научноистраживачки рад
- оцењивање студената у оквиру предиспитних обавеза и на испиту
- уџбеници и литература
- библиотека
- информатички ресурси
- простор и опрема
- ненаставно особље
- процес управљања
- јавност у раду
- финансирање

Субјекти обезбеђења и унапређења квалитета које наводи Стратегија су: Савет факултета, Наставно-научно веће факултета, студенти, наставници, сарадници и ненаставно особље Факултета.

Стратегија предвиђа и **мере** за контролу и унапређење квалитета:

- утврђивање области обезбеђења квалитета (горе наведене)
- обавезно самовредновање и оцењивање квалитета студијских програма и установе у складу са стандардима Националног савета за високо образовање у интервалима од највише три године
- спољашња провера квалитета у складу са стандардима Националног савета
- акредитација Факултета у складу са стандардима Националног савета
- контрола јединства образовног, стручног и научноистраживачког рада, као и међународне сарадње, нарочито кроз извођење заједничких студијских програма и размену наставника и сарадника
- успостављање сталне сарадње са послодавцима и дипломираним студентима у циљу добијања повратних информација о квалитету компетенција свршених студената

- установљивање сталног тела за праћење и контролу квалитета на Факултету – Комисије за квалитет
- обавеза јавног публикавања резултата вредновања квалитета на интернет страници Факултета
- стручно усавршавање особља у праћењу и унапређивању квалитета.

1.4.Анализа тренутне ситуације

У полазним основама, које су садржане у Стратегији, Факултет је преузео одговорност за праћење, унапређивање и развој квалитета рада и изразио је спремност да наставну делатност обавља поштујући високе стандарде квалитета, да настави да учествује у процесима европске интеграције високог образовања и да квалитетом својих услуга обезбеди поверење студената, послодаваца, оснивача и друштва у целини. Факултет се стратешки определио да у свом раду перманентно повезује образовну делатност (преношење знања), научноистраживачку делатност односно уметничку (производњу знања и вештина) и стручну делатност (примену знања и вештина).

Усвајањем Стратегије, Факултет се определио да перманентно прати и уважава нове идеје, принципе и трендове у развоју европског високошколског образовања, настојећи да својим квалитетним радом допринесе изградњи друштва знања, одрживом развоју заједнице, развијању концепта доживотног учења и промовисању универзалних вредности и циљева савременог универзитетског образовања. Примена и развој система управљања квалитетом засновани су на проактивном приступу, што подразумева укључивање свих запослених на Факултету, као и пуно учешће студената. Усвајањем Стратегије, Факултет се определио за целовит, стабилан, функционалан, ефикасан, флексибилан и у пуној мери транспарентан систем управљања квалитетом, којим ће гарантовати усклађеност квалитета наставног и научноистраживачког односно уметничког рада са постављеним стандардима. Успостављена Стратегија представља одговарајући темељ за ефикасно и континуирано праћење, процену, унапређивање и развој квалитета у обављању свих делатности Факултета.

Успостављена Стратегија је флексибилна, тј. изграђена је на начин који обезбеђује њено несметано прилагођавање и интегрисање у јединствени систем управљања квалитетом на Универзитету у Крагујевцу, уз уважавање интегративне функције Универзитета и потребе за успостављањем хармоничног система управљања квалитетом на нивоу Универзитета.

Стратегија управљања квалитетом учињена је доступном јавности објављивањем на Интернет страници Факултета: текст Стратегије, заједно са Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета

студија Филолошко-уметничког факултета налази се на Интернет страници Факултета: путања: **ФИЛУМ**, у падајућем менију **Правни документи**.

1.5. Процена испуњености Стандарда 1 и анализа слабости и повољних елемената:

Факултет у великој мери испуњава захтеве постављене Стандардом 1. Факултет има усвојену Стратегију обезбеђења квалитета, дефинисане мере, субјекте и области квалитета, као и Акционе планове за спровођење стратегије. Сагласно одређењу дефинисаном у 6. делу Стратегије под насловом „Мере за обезбеђење квалитета“, надлежни органи Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу врше преиспитивање и унапређивање Стратегије, на бази стеченог увида у резултате функционисања система управљања квалитетом. Преиспитивање Стратегије и њене корекције последњи пут су извршене 11.07.2013. године, чиме је Факултет наставио да развија претходно успостављени основ за израду акционих планова у области обезбеђења квалитета.

1.6.Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Стратегија исказује одређење за континуирано унапређивање квалитета у областима образовног, научног и стручног рада +++ • Дефинисани су дугорочни циљеви, мере, субјекти и области за праћење и унапређивање квалитета ++ • Стратегија покрива све неопходне елементе - циљеве, области, субјекте, мере и акциони план +++ • Факултет показује одређење за повезивање научноистраживачких, стручних и образовних делатности+++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Стратегијом дефинисане области за праћење квалитета не обухватају: квалитет нових студената, праћење професионалног развоја свршених студената (алумни), могућности за доживотно учење и студирање запослених лица, и подстицање једнаких могућности и инклузивног образовања ++ • Акциони план дефинише дугорочно деловање и није довољно спецификован у погледу краткорочних активности и поступака +++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ

<ul style="list-style-type: none"> • Постоји свест о потреби да се негује култура квалитета, као и опредељење запослених за одржавање високих стандарда у погледу квалитета +++ • Могуће је мотивисати запослене да се посвете реализацији активности и остваривању циљева који воде унапређењу квалитета +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • У наредном периоду може изостати јасна државна политика у домену управљања квалитетом и конкретна подршка државних институција ++ • Један број запослених није мотивисан за спровођење стратегије сталне контроле и унапређивања квалитета +
---	---

1.7. Предлози за побољшање и корективне мере

Иплементација Стратегије показала је да је неопходно преиспитати неке њене сегменте, и то:

1. **циљеви** и **области** праћења квалитета не укључују елементе, као што су: квалитет наставника (индикатори који се тичу научног рада, али и педагошко-методичког усавршавања), интегрисање научног, образовног и стручног рада (индикатори који се тичу повезаности развијања знања, преношења знања и примене знања), и укупан квалитет студирања (индикатори – могућности и ваннаставне активности које се нуде студентима на Факултету). Примећено је да се **мере** за праћење и унапређење квалитета могу детаљније спецификовати, док је у домену **субјеката** Стратегије потребно изнаћи могућности за институционално јачање органа и тела Факултета у области управљања квалитетом (формирање Центра за квалитет, подкомисија за праћење појединачних стандарда квалитета, мотивисати учеснике у спровођењу Стратегије, и слично).

2. **Акциони план** би требало додатно развити, како би се могао учинити конкретнијим и оперативнијим. Акциони план би требало прецизније да дефинише краткорочне активности, кораке и процесе, те да предвиди редовне анализе његове реализације.

Кораци за реализацију ових корективних мера већ су покренути у току припрема за овај циклус самовредновања. На основу ових анализа и закључака, формулисане су измене и допуне Стратегије обезбеђење квалитета, и поднете Савету факултета, који их је и усвојио (Прилог 1.1.2). Осим тога, Комисија је, како је већ навођено, израдила знатно развијенији и конкретнији Акциони план издвојен из Стратегије.

Анализа овог стандарда показала је да је неопходно периодично преиспитивати циљеве, области, мере и субјекте за обезбеђење квалитета дефинисане *Стратегијом*. Реализација и конкретизација мера за обезбеђење квалитета може да укаже на евентуалне недостатке, непрецизности, или застарелости и на тај начин пружи повратну информацију о елементима *Стратегије* које треба преиспитати.

Анализа Стандарда 1 показала је да је добро, али не и сасвим довољно осмислити активности чији је циљ развијање културе квалитета у академским институцијама и

мотивисање академске заједнице за активно ангажовање у овој области; неопходно је у оквиру Стратегије створити прецизан, обавезујући институционални оквир за спровођење оваквих активности.

Међународна ГОМЕС конференција – скуп о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета (одржан 9. и 10. маја 2013. године), на коме су учествовали и представници Факултета (Прилог 1.6. Извештај о учешћу на међународној ГОМЕС конференцији скупу о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета (одржан 9. и 10. маја 2013. године), показала је значај директне комуникације Факултета са Националним саветом и другим релевантним државним телима, као и колегама са других факултета у земљи и из иностранства. Председник Комисије је приликом подношења извештаја колегијуму предложио и неколико предлога са којима би Факултет могао изаћи пред релевантна државна тела, али је кроз расправу одлучено да се од тога за сада одустане. Без обзира на то, конференција је за Факултет била важан показатељ да и сам може на овај начин иницирати комуникацију са државним институцијама на активностима усмереним ка унапређењу квалитета високог образовања. Јер, Факултет такође може да буде иницијатор активности, скупова, трибина и форума на којима ће се размењивати идеје и искуства из области управљања квалитетом и унапређења квалитета, и промовисање идеја континуираног унапређивања квалитета.

1.8. Показатељи и прилози за стандард 1:

[Прилог 1.1.1. Стратегија обезбеђења квалитета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(бр. 01-1758\)](#)

[Прилог 1.1.2. Одлука о усвајању измена и допуна Стратегије за обезбеђење квалитета](#)

[Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета \(Извод из Стратегије\)](#)

[Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије \(Извод из Стратегије\)](#)

[Прилог 1.4.1. Извештај о међународној сарадњи 2009](#)

[Прилог 1.4.2. Извештај о међународној сарадњи 2010](#)

[Прилог 1.4.3. Извештај о међународној сарадњи 2011](#)

[Прилог 1.4.4. Извештај о међународној сарадњи 2012](#)

[Прилог 1.5.1. План међународне сарадње 2010](#)

[Прилог 1.5.2. План међународне сарадње 2011](#)

[Прилог 1.5.3. План међународне сарадње 2012](#)

[Прилог 1.5.4. План међународне сарадње 2013](#)

[Прилог 1.6. Акциони план за период 2012/13 – 2014/15](#)

Прилог 1.7 Извештај о учешћу на међународној ГОМЕС конференцији - скупу о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета (одржан 9. и 10. маја 2013. године)

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности.

2.1. Опис стања

На основу усвојене Стратегије обезбеђења квалитета, током прве акредитације Факултета и студијских програма, на предлог Комисије за обезбеђење и контролу квалитета, Наставнонаучно веће Филолошко-уметничког факултета усвојило је докумената којима се утврђују и прецизирају стандарди и поступци за обезбеђење квалитета.

Наставно-научно-уметничко веће Филолошко-уметничког факултета, на седници од 12. 07. 2007. године, усвојило је прву верзију *Правилника о самовредновању* (Прилог 2.1.1 –доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију *Правни документи*). У протеклом периоду, Факултет је вршио преиспитивања, измене и допуне овог правилника којим се уређује начин реализације програма самовредновања и оцењивања квалитета (последња верзија Правилника о самовредновању усвојена је на Наставно-научно-уметничком већу 15. 07. 2013. Прилог 2.1.2. *Правилник о самовредновању 2013* и Прилог 2.1.3. *Одлука о изменама и допунама Правилника о самовредновању* – у тексту Извештаја о самовредновању референцира се последња верзија Правилника, осима уколико то није другачије назначено).

Правилник прописује циљеве и исходе процеса самовредновања, као и надлежности, обавезе и методологију рада Комисије за обезбеђење и контролу квалитета. Правилник такође ближе одређује методологију израде као и обавезни садржај Извештаја о самовредновању као исхода процеса самовредновања.

Овим правилником такође су дефинисани стандарди и поступци за обезбеђење квалитета у областима:

- система обезбеђења квалитета
- квалитета студијског програма
- квалитета наставног процеса
- квалитета научноистраживачког, уметничког и стручног рада
- квалитета наставника и сарадника
- квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса
- квалитета простора и опреме
- квалитета финансирања

Најзад, Правилник прописује и улогу студената у процесима самовредновања и провере квалитета, као и систематско праћење и периодичну проверу квалитета.

Наставно-научно-уметничко веће Филолошко-уметничког факултета усвојило је и *Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија* (Прилог 2.2. доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију *Правни документи*), којим је детаљно и прецизно уређен институционални систем обезбеђења и управљања квалитетом у свим областима рада Факултета.

Овим правилником утврђено је упутство за израду наставног плана на предмету, обавезни садржај и формални облик наставног плана, али и поступак доношења, евалуације и контроле плана рада.

Правилник такође регулише стандарде квалитета наставе **на основним и мастер студијама** (стандарде одржавања предавања и вежби, стандарде садржаја предавања и вежби, стандарде понашања наставника и сарадника) али и процедуре контроле квалитета наставе.

Правилником су прописани и стандарди оцењивања студената (стратегија оцењивања студената, елементи и методе оцењивања студената, спровођење оцењивања), као и процедуре контроле квалитета оцењивања.

Такође су утврђени стандарди израде (квалитета тема, форме и садржине) и одбране семинарског рада. Правилником су одређени и стандарди израде (квалитета тема, форме и садржине) и одбране завршног рада, као и процедуре контроле квалитета завршног рада. Правилником су одређени и стандарди израде (квалитета тема, форме и садржине) и одбране мастер рада, као и процедуре контроле квалитета мастер рада.

Правилником је дефинисана и стратегија обезбеђења квалитета **на докторским студијама**: 1. општи поступци за обезбеђење квалитета, стандарди квалитета наставе, стандарди одржавања предавања и семинара, стандарди садржаја предавања и семинара, стандарди понашања наставника, процедуре контроле квалитета наставе; 2. стратегија оцењивања студената, елементи и методе оцењивања студената, оцењивање научноистраживачког рада наставника, спровођење оцењивања, као и процедуре контроле квалитета оцењивања; 3. процедуре израде, пријаве, прихватања, одбране и контроле квалитета докторске дисертације.

Најзад, Правилником су дефинисани стандарди квалитета уџбеничког и других наставних и испитних материјала: обим материјала, структура уџбеника, стил и графички изглед уџбеника, као и процедуре израде и контроле квалитета наставног и испитног материјала.

У складу са Правилником, Комисија за квалитет, у својству успостављеног тела за унутрашње осигурање квалитета, израђује годишње извештаје о раду (Прилог 2.5), годишње планове рада и процедура за праћење и унапређење квалитета (Прилог 2.4), као и трогодишњи акциони план (Прилог 2.6).

2.2. Анализа, процена испуњености Стандарда 2 и предлог корективних мера

Усвајањем Правилника о самовредновању и Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија испуњен је Стандард 2. Усклађени са Стратегијом обезбеђења квалитета, ови Правилници прецизније утврђује начине праћења и обезбеђења квалитета.

Правилници су засновани на документима који спецификују потребне елементе у овој области: Правилнику о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа (Сл. гласник РС 106/06), Правилнику о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа (Сл. гласник РС 106/06), и Правилнику о стандардима и поступцима за акредитацију високошколских установа и студијских програма (Сл. гласник РС 106/06).

Оба правилника у довољној мери прецизирају прихваћене стандарде квалитета на Факултету, као и начин и поступке за обезбеђење квалитета у свим областима које предвиђају стандарди Националног савета за високо образовање.

Правилници дефинишу обавезни, односно минимални ниво квалитета рада Факултета, утврђују области обезбеђења квалитета и, сходно томе, специфичне поступке за обезбеђење квалитета. Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета, које је донео стручни орган Факултета, јавно су доступни на сајту Факултета.

Првобитна верзија Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија сачињена је 2007. године, када је и започела његова примена организовањем студентске евалуационе анкете, а у протеклом периоду, правилници су мењани и допуњавани или замењени новим, на основу увида у њихове практичне ефекте и утицаје на остваривање планираних циљева у областима квалитета (Прилози 2.1.2, 2.1.3, и 2.3 доступно на сајту факултета, путања: **ФИЛУМ**, у падајућем менију **Правни документи**). Ипак, с обзиром на то да је предвиђена фреквентност ревизије правилника једном у најмање три године, мора се закључити да постигнута динамика измена и допуна правилника није у потпуности задовољавајућа. Комисија за обезбеђење и контролу квалитета сматра да је ово пропуст у претходном раду саме Комисије и управљачких структура Факултета, те налази да управљачке структуре Факултета морају: 1. прецизније дефинисати поступак иницирања периодичне евалуације Правилника (предлагачи измена, тело коме се предлог подноси и методологија евалуације) и 2. обезбедити механизме мотивације (позитивне и негативне) за предлагаче.

Осим тога, потребно је 1. да Комисија за обезбеђење и контролу квалитета и остали субјекти система обезбеђења квалитета наставе да прате и евалуирају његову примену; 2. да се мењају и допуњавају стандарди и механизми за обезбеђење квалитета које не верификује пракса; 3. да се у правилнике угради тенденција да се минимални ниво квалитета подиже у смеру прихваћене мисије и визије Факултета; 4. да се креирају што

ефикасније опште подстицајне и корективне мере за унапређење квалитета; 5. да се прецизније дефинишу поступци који би водили обезбеђењу и унапређењу квалитета наставе у смислу педагошко-методичког усавршавања.

2.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет је донео одговарајуће правилнике и докумената који чине добар оквир за праћење и унапређење стандарда квалитета установе +++ У кључним областима делатности Факултета – квалитет и унапређење квалитета студијских програма, наставног процеса, и научноистраживачког рада, правилници детаљно спецификују стандарде и поступке за обезбеђивање квалитета +++ Код наставног и ненаставног особља Факултета постоји одређени ниво свести о неопходности прецизног дефинисања стандарда и поступака за унапређење квалитета ++ 	<ul style="list-style-type: none"> учесталост периодичне евалуације Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета није задовољавајућа ++ изостанак предвиђене учесталости периодичне евалуације Правилника показује да се одредбе Правилника не спроводе увек у пракси, чак ни од стране оних који су их прописали ++ подстицајне мере за обезбеђење и контролу квалитета нису спецификоване ++ нису прецизирани поступци којима би се обезбедила контрола и унапређење квалитета наставника и сарадника у погледу њиховог педагошко-методичког усавршавања +++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет може додатно да прецизира одговорности за управљање квалитетом, као и да пропише одговарајуће подстицајне и корективне мере, чиме би се смањила могућност неспровођења одредаба Правилника +++ Факултет има кадровски потенцијал за даље развијање стандарда и поступака за праћење и унапређивање квалитета +++ Студенти и Студентски парламент подржавају опредељење Факултета за високе стандарде квалитета и укључени су у процес унапређења стандарда и поступака, не само као испитаници анкета, њихови реализатори и креатори, већ и као чланови Комисије за обезбеђење и контролу квалитета) +++ 	<ul style="list-style-type: none"> квалитет простора и опреме нису на задовољавајућем нивоу, а то су фактори који не зависе у потпуности од Факултета, и који се у периоду економске кризе могу додатно погоршати +++ Факултет прати квалитет у домену финансијског планирања, интерне контроле и транспарентности, али, кад је реч о квалитету извора финансирања Факултет се великим делом ослања на државу, те у периоду рецесије квалитет финансирања може бити угрожен ++

2.4. Показатељи и прилози за стандард 2:

[Прилог 2.1.1. Правилник о самовредновању \(бр. 01-1141/2, 2007\)](#)

[Прилог 2.1.2. Правилник о самовредновању 2013](#)

[Прилог 2.1.3. Одлука о изменама и допунама Правилника о самовредновању](#)

[Прилог 2.2. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета \(број 01-2286/1, од 16. 07. 2013\)](#)

[Прилог 2.3. Одлука о усвајању новог Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета 2013](#)

[Прилог 2.4. Годишњи план рада Комисије за квалитет 2013/14](#)

[Прилог 2.5. Годишњи извештај о раду Комисије за квалитет 2012/13](#)

[Прилог 2.6. Акциони план Комисије 2012/13-2014-15](#)

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Високошколска установа изграђује организациону структуру за обезбеђење квалитета.

3.1. Опис стања

Институционални систем обезбеђења квалитета установљен је и регулисан Статутом Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (број 01-1739, од 17. 06. 2013, чл. 130–132 (Прилог 3.1, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи), Стратегијом обезбеђења квалитета, Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија.

Систем обезбеђења квалитета утврђен је тако што су Статутом предвиђени послови и задаци наставника, сарадника, студената, стручних органа, катедри и Комисије за обезбеђење квалитета у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступка за обезбеђење квалитета.

Сагласно општим актима Факултета, субјект институционалног система обезбеђења квалитета је Комисија за обезбеђење квалитета.

Комисија за обезбеђење квалитета је највиши орган у процесу обезбеђења квалитета, одговоран за праћење, обезбеђење и унапређивање квалитета у свим областима. Статут предвиђа да Комисија има најмање четрнаест чланова: из реда наставника, сарадника, ненаставних радника и представника студената.

У складу са Статутом, Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија, Наставно-научно-уметничко веће Филолошко-уметничког факултета донело је одлуку о формирању Комисије (Прилог 3.2) и изабрало чланове Комисије за контролу квалитета из реда наставника и сарадника. Студентски парламент усвојио је предлог чланова Комисије из реда студената, а ненаставни радници су гласањем изабрали своје представнике. У Према одлуци Наставно-научно-уметничког већа, Комисија има 3 наставника, 3 сарадника, 4 представника ненаставе и 4 представника студената:

1. а) наставно особље:

- др Никола Бубања, доцент
- мр Ана Ковачевић, ванредни професор
- Владимир Ранковић, доцент
- Александар Поповић, асистент
- мр Владимир Благојевић, асистент

- мр Никола Вујчић, асистент

б) ненаставно особље:

- Славица Марковић, виши референт студентске службе
- Драгана Рацић, виши референт студентске службе
- Милена Стевановић, виши референт студентске службе
- Светлана Поњавић, библиотекар

в) студенти:

- Марко Радојевић, студент продекан
- Весна Цветић, студент Одсека за примењену и ликовну уметност
- Сања Чаловић, студент Одсека за филологију
- Чедомир Милојевић, студент Одсека за музичку уметност

Осим тога, Комисија је предложила и усвојила Пословник о раду Комисије за квалитет Филолошко-уметничког факултета ([Прилог 3.3](#)) који садржи и опис рада Комисије.

Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија јасно су дефинисани и улога, задаци и послови органа управљања, органа пословођења, одсека и других стручних органа и факултетских служби, наставника и сарадника, као и надлежности студената, у процесима одлучивања и у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступака за обезбеђење квалитета.

Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу обезбеђено је учешће студената у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступака обезбеђења квалитета. Сагласно чл. 4 Правилника о самовредновању, чл. 131 Статута Факултета, активна улога студената у процесу обезбеђења квалитета остварује се: радом студентских организација и студентских представника у телима Факултета, учешћем представника студената у раду органа за обезбеђење квалитета, периодичним оцењивањем квалитета студијских програма, свих елемената наставног процеса, литературе, библиотечких и информатичких ресурса, педагошког рада наставника, сарадника и факултетских служби путем анкетања, изражавањем мишљења о свим општим актима Факултета којима се утврђује стратегија обезбеђења квалитета и уређују стандарди и поступци за обезбеђење квалитета.

Најзад, Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета учињена је доступном јавности објављивањем на Интернет страници Факултета (путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#)).

Правилник о поступцима и процедурама такође детаљно описује начине прикупљања и евалуирања података који се односе на различите сегменте квалитета. Тако Правилник дефинише процедуре прикупљања, евалуације и даљег поступања у области квалитета наставе, наставних планова, оцењивања, семинарских, дипломских, мастер и докторских радова, итд. Прикупљање података врши се пре свега путем израде извештаја надлежних служби (информатичке и службе за организацију наставе и студентска питања), израде извештаја продекана (за науку, наставу, финансије, међународну сарадњу) и путем анкетања релевантних популација (студената, запослених, дипломираних студената, итд).

С обзиром на обимност прописаних начина и процедура, и с обзиром на чињеницу да су Правилници у целини дати као прилози овог Извештаја, Комисија овде само као пример наводи поступак прикупљања, евалуације и даљег поступања у области квалитета наставе, односно наставника и сарадника.

Дакле, према Правилнику о стандардима и процедурама, контрола одржавања наставе према усвојеном плану рада и календару наставе обавља се контролом дневника рада, као и студентском анкетом. Наставник или сарадник је обавезан да пре сваког одржаног часа предавања или вежбе упише у дневник рада: 1. врсту наставе: предавања или вежбе; 2. број одржаних часова; 3. назив теме предавања или вежбе. Шеф катедре средином и по завршетку семестра прати уписивање часова од стране наставника и сарадника. У случају да се часови не уписују, шеф катедре о томе обавештава шефа одсека и продекана за наставу. Шеф одсека и продекан за наставу предузимају мере да наставници или сарадници уписују часове у време и на начин како је предвиђено овим правилником.

Шеф катедре у сарадњи са шефом одсека у року од 15 дана од дана завршетка наставе у семестру, закључује дневник рада и контролише уписане часове по датумима и темама. Шеф катедре саставља извештај о одржаној настави на сваком предмету, упоређујући датуме и теме одржане наставе са планом рада на наставном предмету. Извештај се доставља шефу одсека, који га уз писани коментар о резултатима контроле прослеђује продекану за наставу.

Анкетирање студената се изводи у последњој недељи семестра у коме се завршава настава из тог предмета. Анкету организују комисија коју чине шеф одсека, продекан за наставу и студентски парламент у сарадњи са Комисијом за обезбеђење квалитета, а анкету спроводи Студентски парламент. Резултати анкетања студената достављају се продекану за наставу, који их разматра заједно са шефовима одсека.

Продекан за наставу о резултатима анкете обавештава декана факултета и шефове одсека, који обавештавају шефове надлежних катедара. По добијању резултата анкете,

шеф надлежне катедре упознаје катедру с резултатима и организује дискусију. Шеф катедре обавља појединачни разговор са наставницима и сарадницима чија је просечна оцена наставе испод 2, 5 (на скали од 1 до 5). У разговору се посебно разматрају разлози за лоше оцене наставе од стране студената као и методи унапређења квалитета рада у настави наставника или сарадника. Уколико је анкетом утврђено да се наставник не придржава плана рада на наставном предмету, шеф катедре разматра, заједно са наставником, разлоге за одступања и утврђује мере за отклањање недостатака.

О резултатима анкете, а посебно о узроцима негативних оцена и утврђеним мерама за њихово унапређење шеф катедре, након обављених разговора са наставницима и сарадницима, саставља писани извештај шефу одсека, који их уз своју писану оцену и коментар доставља продекану за наставу и декану.

Декан, уз присуство шефа надлежне катедре и представника Студентског парламента, обавља разговор са наставницима и сарадницима чији је рад у настави лоше оцењен у анкети студената односно чија је просечна оцена испод 2. Током разговора утврђују се могући узроци лоших оцена квалитета наставе и доносе мере за унапређење тог квалитета. О спровођењу утврђених мера брину се шеф катедре, шеф одсека, продекан за наставу.

Уколико наставник или сарадник одбије да сарађује са деканом, продеканом за наставу, шефом одсека и шефом катедре у процесу унапређења квалитета своје наставе, или уколико не дође до побољшања оцене квалитета наставе у наредном анкетирању, шеф одсека у сарадњи са продеканом за наставу предлаже декану дисциплинске мере против наставника или сарадника.

Уколико наставник или сарадник у две анкете буде оцењен просечном оценом испод 2, 5, декан, продекан за наставу и шеф одсека доносе посебну одлуку којом се предвиђају хитне мере и активности које наставник или сарадник мора да предузме у наредном периоду како би се унапредио квалитет предавања односно вежби. Уколико наставник или сарадник одбије да предузме предвиђене мере, или те мере не доведу до побољшања оцене наставе у следећој анкети, декан доноси одлуку о суспензији наставника или сарадника из наставног процеса и предузима даље мере.

Међутим, Комисија је утврдила да се одредбе правилника не спроводе увек у пракси. Тако, иако Правилници прописују и редовно анкетирање студената и других релевантних популација, и иако је анализа Комисије показала је да је анкетирање у протеклом периоду спровођено (Прилог 3.4 Списак свих анкета) најмање једном а често и више пута годишње, види се да је анкетирање ипак вршено без јасно и чврсто дефинисаног плана, што је довело до тога да су одређене врсте анкетирања (и / или популација) изостале или нису реализоване одговарајућом фреквентношћу (на пример,

анкета о раду управљачких структура, анкетирање дипломираних студената, анкетирање послодаваца).

Осим тога, иако су Анализе резултата анкетирања редовно вршене (Прилог 3.5. Анализе резултата анкета) и редовно предочаване запосленима, Комисија није успела да дође до доказа да су резултати анкетирања у протеклом периоду системски инкорпорирани у корективне или превентивне мере. Заправо, иако Правилник о стандардима и процедурама предвиђа анализирање анкета и на катедарском нивоу, Комисија до таквих анализа није могла доћи. У том смислу је Комисија иницирала додатну одлуку о обавезном катедарском разматрању резултата анкета (Прилог 3.6) коју је одобрио и потписао декан Факултета. Одлуком се прецизира да је неопходно да све катедре 1. размотре квалитет свих области рада које су оцењене ниским оценама, и 2. да саставе образложења и предлоге корективних мера, којима ће се постићи унапређење квалитета. Ипак, ова одлука, услед годишњих одмора, у овом тренутку још увек није реализована.

3.1. Анализа, процена испуњености Стандарда 3 и предлог корективних мера

Постојањем изграђене организационе структуре за обезбеђење квалитета, одговарајућих општинских аката, као и конституисањем и радом органа, испуњен је Стандард 3. Факултет је Статутом дефинисао задатке наставника, сарадника, студената, стручних органа, катедри и комисије за обезбеђење квалитета у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступка за обезбеђење квалитета. Факултет је Статутом и Правилницима обезбедио и дефинисао учешће студената у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда, поступка и културе обезбеђења квалитета. Најзад, Факултет је формирао Комисију за обезбеђење квалитета из реда наставника, сарадника, ненаставног особља и студената.

Успостављени систем је добро постављен, али би могао да прецизније дефинише подстицајне мере које би се односиле на субјекте система за обезбеђење квалитета, нарочито кад је реч о члановима Комисије, на којима је највећа одговорност, и кад је реч о студентима, које је такође потребно институционално мотивисати.

Осим тога, неопходно је, с обзиром на релативно добру постављеност система за обезбеђење квалитета, 1. пратити и обезбедити строгу примену његових одредаба и 2. његово периодично преиспитивање и кориговање у складу са искуствима његове практичне примене. Потребно је, дакле, да се систематично прати примена система за обезбеђење квалитета и оцењује да ли се он успешно спроводи, и какви су практични ефекти његовог спровођења.

Јер, како је већ горе навођено, иако Правилници прописују и редовно анкетирање студената и других релевантних популација, анкетирање је ипак вршено без јасно и чврсто дефинисаног плана, што је довело до тога да су одређене врсте анкетирања (и / или популација) изостале или нису реализоване одговарајућом фреквентношћу (на пример, анкета о раду управљачких структура, анкетирање дипломираних студената, анкетирање послодаваца).

Осим тога, иако су Анализе резултата анкетирања редовно вршене и редовно предочаване запосленима, Комисија није успела да дође до доказа да су резултати анкетирања у протеклом периоду системски инкорпорирани у корективне или превентивне мере. Заправо, иако Правилник о стандардима и процедурама предвиђа анализирање анкета и на катедарском нивоу, Комисија до таквих анализа није могла доћи. У том смислу је Комисија иницирала додатну одлуку о обавезном катедарском разматрању резултата анкета коју је потписао декан Факултета. Одлуком се прецизира да је неопходно да све катедре 1. размотре квалитет свих области рада које су оцењене ниским оценама, и 2. да саставе образложења и предлоге корективних мера, којима ће се постићи унапређење квалитета. Ипак, ова одлука, услед годишњих одмора, у овом тренутку још увек није реализована.

Најзад, иако је Факултет у претходном периоду спровео више активности чији је циљ био информисање и едукација појединих субјеката обезбеђења квалитета – наставног и ненаставног особља и стручних служби – о систему обезбеђења квалитета, потребно је у институционални систем обезбеђења квалитета уградити што тачније одређену обавезу организовања, тип и фреквентност оваквих активности. Боља информисаност и оспособљеност за активно учествовање у систему за обезбеђење квалитета може значајно да утиче на квалитет имплементације мера и поступака за обезбеђење и унапређење квалитета.

3.2. Анализа слабости и повољних елемената SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
--------------	-----------------

<ul style="list-style-type: none"> • Институционални систем за обезбеђење квалитета на Факултету добро је утемељен и регулише неопходне аспекте праћења и обезбеђења квалитета +++ • У систем управљања квалитетом укључене су све структуре – управљања, пословођења, стручне службе, као и наставници и сарадници, ненаставно особље и студенти +++ • Факултет има тело за унапређење квалитета, са прецизно дефинисаним надлежностима и описом рада +++ • Прецизно су дефинисане одговорности и надлежности свих субјеката обезбеђења квалитета – органа управљања и пословођења, стручних тела и органа, Комисије за обезбеђење квалитета, наставника, сарадника, студената и стручних служби +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • проблеми у практичном спровођењу процедура и имплементацији корективних мера (изостанак континуитета спровођења неких типова анкета, изостанак катедарских анализа и формулација корективних мера, недовољно системски подржана и поткрепљена интеграција резултата анкета у дефинисање и спровођење мера) +++
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ОПАСНОСТИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је даље развијати институционални систем обезбеђивања квалитета кроз измене и допуне постојећих и усвајање нових докумената који би још прецизније утврђивали обавезе и одговорности субјеката обезбеђења квалитета ++ • Субјекте система обезбеђења квалитета (нарочито чланове комисије и студенте) је могуће мотивисати на још продуктивније учешће у систему обезбеђења квалитета, 	<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је да предлагање корективних мера у будућности изостане или узме преблаг облик++ • Могуће је да предложене корективне мере не буду имплементирани на задовољавајући начин +++ • Могуће је да предложене и имплементирани корективне мере не доведу до жељених побољшања +++ • Могуће је да недовољна информисаност, едукованост и мотивисаност појединих субјеката обезбеђења квалитета отежа спровођење предвиђених поступака +++

3.3. Показатељи и прилози за стандард 3:

[Прилог 3.1 Извод из Статута Филолошко-уметничког факултета \(број 01-1739, од 17. 06. 2013\)](#)

[Прилог 3.2 Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета](#)

[Прилог 3.3. Пословник о раду Комисије за квалитет Филум-а](#)

[Прилог 3.4. Списак свих анкета](#)

[Прилог 3.5. Анализе резултата анкета \(2008-2013\)](#)

[Прилог 3.6 Одлука о катедарском разматрању резултата анкета](#)

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету студијских програма од одговарајућих организација из окружења.

4.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

У периоду који је претходио акредитацији студијских програма 2008. године, на Филолошко-уметничком факултету је извршена је темељна реформа студијских програма у складу са болоњским системом студија, Законом о високом образовању, и стандардима за акредитацију студијских програма Националног савета за високо образовање (Сл. гласник РС 106/06).

Правилником о самовредновању (Прилог 4.1), Филолошко-уметнички факултет дефинисао је редовно и систематско проверавање и унапређивање:

- циљева студијског програма и њихову усклађеност са основним задацима и циљевима Факултета;
- структуру и садржај студијског програма у погледу односа општеобразовних, теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних дисциплина;
- радно оптерећење студената мерено ЕСПБ;
- исходе и стручност које добијају студенти када заврше студије и могућности запошљавања и даљег школовања.

У периоду након акредитације, Филолошко-уметнички факултет је, у складу са Правилником о самовредновању, предузимао низ активности усмерених на праћење, проверу и корекцију студијских програма. У том смислу је вршена детаљна анализа и контрола промена на студијским програмима у односу на акредитоване програме, која је показала, да су измене, мотивисане углавном осавремењавањем програма и већом изборношћу, у оквирима прописаног (Прилози 4.2, 4.2.1 и 4.2.2. Промене на студијским програмима).

У ове активности били су укључени представници студената, првенствено кроз студентску евалуацију и анкетаирање, али и учешћем представника студената у раду Наставно-научно-уметничког већа, деканског колегијума, Савета факултета и Комисије за обезбеђење квалитета.

Филолошко-уметнички факултет је Правилником о самовредновању утврдио и поступке за праћење и контролу програма студија. Студијски програм Факултета мора

бити усаглашен са најмање три акредитована инострана студијска програма, од којих два морају бити из европског образовног простора. Правилник такође прописује да се усаглашеност курикулума студијског програма факултета у односу на курикулуме студијских програма иностраних високошколских установа разматра на сваке три године.

Факултет прати и контролише студијске програме анкетањем студената утврђеним Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (Прилог 4.3). Последња спроведена анкета (Прилог 4.4. Извештај о анкетању студената, са анкетним упитницима 04 2013) показује да су студенти оценили студијске програме махом високим оценама (осим у погледу: усаглашености студијских програма са програмима европских универзитета (оцена 3.08), адекватног учешћа студената у оцењивању квалитета рада Факултета (3.10) и поступка доношења студијских програма (2.86).

Осим тога, Правилник о самовредновању предвиђа праћење и контролу студијских програма у склопу процедура за израду Извештаја о самовредновању. Правилник прописује, да Извештај о самовредновању садржи информације о утврђеним поступцима за праћење и проверу:

- циљева и структуре студијског програма
- радног оптерећења студената
- осавремењавања студијског програма
- међународне усаглашености садржаја програма
- поступака за перманентно прикупљање информација о квалитету програма од релевантних субјеката, као и информације о спроведеним поступцима.

На Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу реализује се укупно 27 акредитованих студијских програма на 3 одсека: Филологија, Примењена и ликовна уметност и Музичка уметност:

Студијски програми основних академских студија		Трајање	Бодова по ЕСПБ
Одсек за филологију			
1	Српски језик и књижевност	4 године	240 ЕСПБ
2	Енглески језик и књижевност	4 године	240 ЕСПБ
3	Француски језик и књижевност	4 године	240 ЕСПБ
4	Немачки језик и књижевност	4 године	240 ЕСПБ
5	Шпански језик и хиспанске књижевности	4 године	240 ЕСПБ
Одсек за примењену и ликовну уметност			
6	Графички дизајн	4 године	240 ЕСПБ

7	Зидно сликарство	4 године	240 ЕСПБ
8	Унутрашња архитектура	4 године	240 ЕСПБ
Одсек за музичку уметност			
9	Музика у медијима	4 године	240 ЕСПБ
10	Гудачки инструменти	4 године	240 ЕСПБ
11	Музичка педагогија	4 године	240 ЕСПБ
12	Клавир	4 године	240 ЕСПБ
13	Флаута	4 године	240 ЕСПБ
14	Соло певање	4 године	240 ЕСПБ
15	Хармоника	4 године	240 ЕСПБ
Студијски програми мастер академских студија		Трајање	Бодова по ЕСПБ
Одсек за филологију			
1	Српски језик и књижевност	1 година	60 ЕСПБ
2	Енглески језик и књижевност	1 година	60 ЕСПБ
3	Француски језик и књижевност	1 година	60 ЕСПБ
4	Немачки језик и књижевност	1 година	60 ЕСПБ
5	Шпански језик и хиспанске књижевности	1 година	60 ЕСПБ
Одсек за примењену и ликовну уметност			
6	Графички дизајн	1 година	60 ЕСПБ
7	Зидно сликарство	1 година	60 ЕСПБ
Одсек за музичку уметност			
8	Музика у медијима	1 година	60 ЕСПБ
9	Музичка педагогија	1 година	60 ЕСПБ
10	Хармоника	1 година	60 ЕСПБ
Студијски програми докторских академских студија		Трајање	Бодова по ЕСПБ
Одсек за филологију			
1	Докторске академске студије српског језика и књижевности	3 године	180 ЕСПБ
2	Докторске академске студије из филологије (језик и књижевност)	3 године	180 ЕСПБ

Уверења о акредитацији установе, као и појединачних студијских програма дата су као Прилог 4.8, и јавно су доступна на интернет страници Факултета (путања: [ФИЛУМ – Правни документи](#)).

Сваке академске године, на студије свих нивоа на Филолошко-уметничком факултету уписује се тачан број студената који је одобрен у решењима за акредитацију студијских програма (доступно на сајту факултета, путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију

Правни документи). На свим акредитованим студијским програмима настава се организује само у Крагујевцу, у седишту за које је Факултет добио решење о акредитацији.

Ипак, како показује Прилог 4.5 Табела 4.1. Листа свих студијских програма који су акредитовани на високошколској установи са укупним бројем уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне 2 школске године, број **укупно уписаних студената** током последње три године углавном се прогресивно повећавао, што је својеврстан показатељ перцепције квалитета студијских програма Филолошко-уметничког факултета од стране потенцијалних / будућих студената.

Најзад, Дипломе које Факултет издаје свршеним студентима акредитованих студијских програма усаглашене су са листом звања у областима за које је Факултет матичан.

4.1.0. Доступност информација о структури, садржају и радном оптерећењу студената

Доступност информација о структури, садржају и радном оптерећењу студената на сваком од студијских програма обезбеђена је објављивањем студијских програма у годишњој публикацији Факултета „Информатор” и преко линкова на појединачне студијске програме на интернет страници Факултета: на почетној страни су линкови ка сва три одсека – избором једног од њих отвара се падајући мени са студијским програмима. По избору одређеног програма, долази се до уводног описног текста у коме су наведени: назив студијског програма, врста студија, укупна бодовна вредност студија, просечно оптерећење по семестру, општу методологију извођења наставе, стручни назив који студент стиче по завршетку студијског програма, као и услови за упис на студијски програм или прелазак са других студијских група. Са леве стране уводног текста је линк ка силабусима, са описом циљева и исхода учења, начина оцењивања знања и постигнућа студената и списком литературе, као и са прецизним информацијама о ЕСПБ, оптерећењу, наставним јединицама, итд.

Статутом Факултета и другим општим актима дефинисани су услови и поступци који су неопходни за завршавање студија и добијање дипломе одређеног нивоа, а који су усклађени са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма. Статут Факултета јавно је доступан, у електронској форми, на сајту Факултета (путања: ФИЛУМ – Правни документи).

4.1.1. Исходи учења

Сврха, циљеви и компетенције спецификовани у акредитованим студијским програмима представљају основу за дефинисане исхода образовања, у складу са

постављеним циљевима Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, као и у складу са дескрипторима квалификација одређеног циклуса образовања у датој научној области и на одговарајућем Европском оквиру квалификација.

По завршетку *основних академских студија* студенти су оспособљени да:

- стечена знања и вештине из области студирања **примењују у професији**, уз коришћење и разумевање стручне литературе, професионални приступ, и **креативно размишљање**;
- **решавају практичне проблеме** из струке и своје области студија; прикупљају и тумаче потребне податке;
- размишљају о релевантним професионалним, стручним, друштвеним и етичким питањима;
- обавештавају стручну и ширу јавност о свом раду и резултатима рада; **пренесу знања на друге**;
- активно учествују у тимском раду на решавању професионалних и стручних задатака;
- наставе професионално и академско усавршавање и школовање на специјалистичким или мастер студијама;

По завршетку *мастер академских студија* студенти су стекли шира знања и потпуније разумевање у области студија, што их оспособљава да:

- стечено знање и разумевање проблема у области студија самостално даље развијају и продубљују **применом критичког и креативног мишљења** и радом на свом професионалном и академском усавршавању;
- **примене знања и вештине** у решавању проблема у новом или непознатом окружењу, у ширим или мултидисциплинарним областима у пољу друштвених и хуманистичких наука;
- интегришу знања, решавају сложеније проблеме, и доносе процене и закључке на основу сакупљених информација;
- осмисле и **спроведу дедуктивна истраживања** чији је циљ сакупљање информација и њихово тумачење са различитих становишта;
- процењују друштвена и етичка питања и одговорности повезане са применом свог знања у обављању послова; преносе знање и резултате свог рада другима, стручној и широј јавности;
- наставе своје професионално и академско усавршавање у изабраној области и школовање на докторским студијама.

По завршетку *докторских академских студија* студенти су стекли темељно и систематизовано познавање и разумевање области студија, способност за критичку анализу, процену и синтезу нових и сложених идеја, што их оспособљава да:

- **примене стечена знања** и систематично разумевање своје области студија у професионалном, научном и образовном раду;

- самостално **решавају практичне и теоријске проблеме** у области студија уз употребу научне методологије, да критички мисле, делују креативно и независно;
- **прате најновија професионална и научна достигнућа** у области студија; планирају и реализују различите облике наставе и конкуришу за избор у академско звање доцента на универзитету;
- **самостално спроводе теоријску анализу и критички процењују** теоријске поставке и резултате научних истраживања;
- **примене стечена теоријска, практична и методолошка знања** при конципирању и спровођењу оригиналних научних истраживања у области студија;
- **самостално осмисле, планирају и спроводе научно-истраживачке и уметничке пројекте** и да се успешно укључују у реализацију тимских пројеката, домаћих и међународних.
- **оригиналним истраживањем постигну научноистраживачке резултате** којима се проширују границе дотадашњих знања и који представљају оригиналан допринос науци у домаћем и међународном контексту;
- **критички процењују свој научни и академски рад**, размишљања и закључке са професионалног, академског и етичког становишта, поштујући високе стандарде у погледу академског интегритета, академске етике и добре научне праксе;
- своје идеје и резултате рада успешно преносе широкој академској заједници и друштву у целини.

Комисија за квалитет, шефови одсека, шефови катедри и руководиоци студијских програма Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, анализирали су обухват програмских учења у оквиру обавезних предмета на програму.

Као резултат анализе, формиране су Табеле мапирања исхода – обухват исхода учења на обавезним предметима (Прилог 4.12), на основу којих је Комисија закључила да су дефинисани исходи обавезних предмета акредитованих студијских програма Филум-а у потпуности или делимично у складу са спецификованим циљевима, сврхом, компетенцијама и исходима појединачних програма и установе у целини. Ипак, анализа је показала и одређена одступања, али ће се иста метода анализе применити на студијске програме који ће тек кренути у процес акредитације, чиме ће и оваква одступања убудуће бити онемогућена.

4.1.2. Пример анализе перцепције квалитета исхода учења на студијама филологије у Србији – ТЕМПУС пројекат REFLESS

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу је једна од партнерских институција на ТЕМПУС пројекту Реформа наставе страних језика у Србији (*Reforming Foreign Language Studies in Serbia*, REFLESS – 511366), који је посвећен усаглашавању наставе страних језика у Србији са стандардима ЕУ, у контексту европске интеграције Србије и регионалног развоја. У оквиру овог пројекта, 10 наставника и сарадника са Филум-а је учествовало у истраживању односа између потреба тржишта рада и исхода образовања на студијама страних филологија, односно, испитивање перцепције професионалних компетенција свршених студената страних филологија. Резултати истраживања дати су у публикацији „Студије филологије и потребе тржишта рада” која је доступна на интернет страници пројекта (www.refless.rs) (Прилог 4.9. Студије филологије и потребе тржишта рада). Мада се 1. приказани резултати односе на читаву територију Србије, а узорковану популацију, како се види доле, само малим делом чине популације из Крагујевца и околине, и 2. нису приказани засебно за регионалне односно универзитетске центре, неки показатељи се морају сматрати значајним и за процењивање квалитета студијских програма филологије на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, и указују на могуће мере за унапређење квалитета свих студијских програма.

Истраживање је спроведено на репрезентативним узорцима четири популације чија је перцепција исхода образовања филолога посебно значајна: послодаваца, незапослених дипломираних филолога, тренутних студената, и универзитетских наставника и сарадника. Репрезентативне узорке предузећа утврдиле су привредне коморе (Привредна комора Београд, Регионална привредна комора Ниш, Регионална привредна комора Крагујевац – укупно 526 предузећа, од чега 6 процената из Крагујевца), узорак незапослених филолога Национална служба за запошљавање (укупно 236 испитаника), репрезентативне узорке студената (укупно 827 испитаника, од чега 13 процената са Универзитета у Крагујевцу) и универзитетских наставника и сарадника (укупно 66 испитаника, од чега 9 процената са Универзитета у Крагујевцу) утврдили су координатори пројекта у регионалним центрима (Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Нишу, Универзитет у Крагујевцу и Државни универзитет у Новом Пазару). Истраживање је спроведено од маја до октобра 2011. године, попуњавањем онлајн или штампаних верзија упитника. Резултати анкете су обрађени статистички и квалитативно (код отворених одговора). За истраживање су коришћени полуструктурисани упитници са питањима отвореног и затвореног типа. Питања су била различита за послодавце, дипломиране филологе, студенте и наставнике.

Како се истиче у публикацији „Студије филологије и потребе тржишта рада”, све анкетирани популације нагласиле су потребу за увођењем нових и реформисаних

наставних садржаја у студије страних језика, али су квалитет знања и вештина стечених у току студија различите популације различито оцениле.

Незапослени филолози проценили су садржаје усвојене током студија као просечно корисне (49%), углавном корисне (25%) и веома корисне (9%). Мали број је садржаје оценио као углавном бескорисне (14%) или сасвим бескорисне (3%). Ови испитаници проценили су да би им у обављању просечних послова који се нуде филолозима биле потребне комуникативне способности на страном језику у свакодневном разговору, формалној и неформалној преписци, обављању пословних састанака формалне и неформалне природе, састављању уговора и сл. Нешто већи број филолога себе види у улози преводиоца (око 50%), у односу на професора језика (око 47%). У улози особе која обавља остале послове себе види око 4% испитаника (рад у амбасадама, библиотеци, привреди).

Садашњи студенти су највећи број садржаја које током студија уче и усвајају оценили као просечно, тј. делимично корисне (укупно 43% испитаника определило се за овај одговор). Да су наставни садржаји углавном корисни сматра 35% испитаника, а да су веома корисни 9%. Углавном бескорисним садржаје сматра 11% студената, бескорисним само 1%. Дакле, свега 12% студената садржаје сматра мање-више бескорисним, насупротив 44% процената оних који их сматрају корисним.

Један број студената исказао је негативан став према предметима због њиховог општег карактера или претежно теоријске концепције: Међутим, студенти су углавном свесни да и они садржаји који немају конкретну „употребну вредност” у пословима доприносе њиховом укупном образовању и укупном квалитету компетенција („...мислим ту на књижевност, која не налази своју конкретну употребу након студија, пружају одређена знања, општу културу, која нам ипак могу бити од користи, како у превођењу, тако и у настави”). Примедбе студената тичу се броја часова и обима градива на овим предметима, а не корисности садржаја. Највећи број испитаника сматра да су наставни садржаји прихватљиви, али и да их у методолошком или организационом погледу треба иновирати – усавршити, учинити занимљивијим

Предлажући увођење садржаја којих нема у наставном програму студија филологије, а који би били корисни у професионалном животу, студенти су посебно истакли две идеје – симултано, стручно и консекутивно превођење, и разноврснију понуду стручне праксе, укључујући и методичку. Студенти су предложили увођење нових предмета, на пример, оних који би се бавили проблематиком креирања пословних писама, прављења биографије, и „описмењавањем” из „правно-биротехничке струке, стручних текстова, из области технике, права, медицине”.

Наставници су исказали нешто другачија мишљења. Мали број наставника исказао је изразито традиционалистички став да треба интензивирати наставу класичних теоријских филолошких дисциплина, а знатно већи број наставника показао је свест о

неопходности повезивања наставе и праксе, интензивирања наставе говорне продукције и развоја комуникативне компетенције.

Када је реч о **популацији послодавца**, више од половине анкетираних предузећа послује само у Србији (59%), нешто мање послује и у Србији и у иностранству (40%), док свега 1% послује само у иностранству. Свега нешто више од половине предузећа има интернет страницу на страном језику (55%), и то углавном на енглеском језику (око 42%). Готово половина (49%) оних који имају веб страницу на страном језику за тај посао је посебно ангажовала преводиоца, док је у 30% случајева страницу превео преводилац предузећа. Када је реч о радним местима за дипломиране филологе, у више од пола (55%) анкетираних предузећа има радних места за које је нужно познавање једног страног језика, док код више од петине предузећа постоји потреба за радницима који познају већи број страних језика.

Од анкетираних предузећа, у чак 65% нема запослених дипломираних филолога. Тамо где их има, у преко 9% предузећа обављају искључиво послове превођења, у 6% предузећа раде на позицијама које укључују преводилачке и сличне послове, али и друге задатке, док су све остале позиције укупно заступљене у мање од 1%.

На питање шта захтевају од кандидата као потврду о знању за послове где је важно знање страних језика, највећи број предузећа (више од 15%) захтева само сертификат (који у 68% случајева мора бити међународно признат). У свега нешто више од 3% предузећа тражи се диплома факултета филолошког усмерења, чак у мањем проценту него што се тражи завршен курс у школи страних језика (око 10%). На питање да ли у ситуацијама када запошљавају особу за посао за који је потребно знање страних језика и познавање неке друге области дају предност кандидатима који владају језиком или онима који владају струком, чак 82% наводи да даје предност особи која влада струком. На питање о томе које су додатне вештине потребне за радно место за које је потребно знање страних језика послодавци су истицали: рад на рачунару, тимски рад, организацију рада, кореспонденцију, вештине комуникације и вештине презентације.

На основу резултата овог истраживања, може се закључити да се код свих анкетираних група јасно види потреба за увођењем нових садржаја и иновирањем постојећих наставних садржаја у оквиру студија страних језика. Велики број незапослених дипломираних филолога ипак задовољан избором филолошке струке, а у великом броју наводе и да им је важно да обављају посао у струци.

Оно што је у резултатима овог истраживања помало забрињавајуће је то што код узоркованих послодавца-предузећа постоји мали број послова за које се тражи диплома страних филологија, да се при избору између кандидата који влада језиком и оног који влада неком струком предност даје кандидату који влада струком, што је показатељ да код послодавца не постоји свест о значају професионалних компетенција филолога, на пример, професионалног превођења. Ипак, овде се мора имати у виду ограниченост

узорка на приватне послодавце, јер, како се истиче у студији, „Фокус овог истраживања није био на школама као послодавцима, јер је рад у том домену регулисан државном легислативом и праћен од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја“.

Но, за потребе овог Извештаја најважнији увид који нуди ово истраживање јесте да три релевантне популације – незапослени свршени студенти, тренутни студенти и наставници имају слична мишљења о томе шта треба иновирати у студијским програмима страних језика – потребно је увести више стручног превођења, образовне профиле консекутивног и симултаног преводиоца, појачати понуду разноврсније стручне праксе, и повећати број часова на којима се стичу практична знања.

То су сугестије које би свакако требало имати у виду: Филолошко-уметнички факултет је у склопу пројекта Темпус Рефлес већ формирао мастер програме за конференцијско и консекутивно превођење који ускоро крећу у процес акредитације. С друге стране, иако је учињен помак и на плану практичних вредности наставе, неопходно је даље увођење практичних вештина и знања потребних за обављање ширег дијапазона послова које нуди тржиште рада заједничких свим образовним профилима у друштвено-хуманистичком пољу.

4.1.3 Процена постигнућа студената у остваривању исхода учења

Процена постигнућа студената у остваривању исхода учења вршена је војаком методологијом: 1. прикупљањем и анализом података о успешности студената добијеним од Службе за организацију наставе и студентска питања и 2. анализом резултата анкетања студената и дипломираних студената.

У оквиру Прилога 4.7. Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године, налазе се и следећи подаци о просечном трајању студија по акредитованим програмима у претходне три године:

*Ниво студија	2009/10		2010/11		2011/12	
	Број дипломираних	Просечно трајање студија	Број дипломираних	Просечно трајање студија	Број дипломираних	Просечно трајање студија
ОАС	123	4	254	4,5	227	4,3
МАС	/	/	48	1	87	1,4
ДС	/	/	1	3		

Табела показује да је просечно трајање основних студија у претходне 3 године нешто испод 4.3, мастер студија око 1.2, а докторских студија 3 године. Чиме је Комисија изузетно задовољна. Табела показује и тренд благог пораста дужине трајања основних

студија, али је он (а делимично и веома ефикасне студије у смислу трајања) објашњив прописаном методологијом израчунавања (овај податак се добија тако што се за студенте који су дипломирали до краја школске године до 30.09. израчуна просечно трајање студирања) у односу са чињеницом да се ради о младим програмима, на којим тек дипломирају студенти и на којим ће се тек повећавати број поноваца и смањивати укупна стопа успешности. Ипак, овај показатељ је недвосмислено позитиван.

У оквиру Прилога 4.6 Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма, налазе се и следећи подаци релевантни за процену постигнућа студената:

*Ниво студија	2009/10			2010/11			2011/12		
	уписани	диплом.	%	уписа ни	диплм .	%	уписа ни	диплм .	%
ОАС	308	123	39,94	299	254	84,95	305	227	74,43
МАС	/	/	/	92	48	52,17	121	87	71,90
ДС	23	/	/	16	1	0,63	19	/	/

Табела показује генерално висок проценат дипломираних у односу на уписане студенте, уз одступање на основним студијама за годину 2009/10 и огромно одступање у процентима везаним за дипломиране односно докторирали на докторским студијама.

На основу расположивих показатеља Комисија једино може да закључи да је лошији проценат у 2009/10 години био последица велике новине коју је за студенте и за факултет представљао прелазак на болоњски систем студија, док су високи проценти из две наредне године свакако позитиван развој.

Веома низак проценат на докторским студијама последица је прве године уписа 2009-10 и трајања студија, односно предвиђеног времена докторирања (2013-16). Факултет је свакако част имати за свог доцента Часлава Николића, јединог докторанда који је практично докторирао у року од 1-1.5 године, односно за половину предвиђеног времена трајања студија.

Служба за организацију наставе и студентска питања такође води евиденцију о пролазности студената и добијеним оценама: ова евиденција, иако непотпуна због техничких ограничења на чијем се отклањању мора радити, даје податке који махом поткрепљују позитивне анализе које су наведене изнад (Прилог 4.12. Пролазност и дистрибуција оцена по роковима).

Анализом резултата анкетања студената добијени су слични резултати: у оквиру Прилога 4.4. [Извештај о анкетању студената, са анкетним упитницима 04 2013](#), виде се и следећи подаци релевантни за процену постизања исхода образовања: овладавање знањима и вештинама које су биле предвиђена за поједине предмете у току студија, студенти свих година различитих студијских програма оценили су следећим оценама:

5	4.75	5	4.23	4	4	3.86	3.67	5	5	4.31	4.38	3.5	3.09	4.3	4.31	3.88	4.33	4.33	4	3.85	3.76
2.33	4	4.12	4.17	3.9	3.82	4.75	4	3.48	3.47	4.2	4.15	4	3.9	3.75	3.41	3.43	3.06	4.31	4.26		

Просечна оцена је 4.04, што се може сматрати врло добрим: ипак, на појединим студијским програмима има мањих одступања, која морају резултирати даљим анализама и корективним мерама.

Анализом резултата анкетања дипломираних студената, добијени су слични, позитивни резултати: у оквиру Прилога 4.14 [Извештај о резултатима анкетања дипломираних студената Филума 2013](#), виде се следећи подаци: дипломирани студенти основних и мастер студија различитих студијских програма (Енглески језик и књижевност, Немачки језик и књижевност, Француски језик и књижевност, Шпански језик и књижевност, Графички дизајн, Зидно сликарство), оценили су усклађеност предвиђених исхода са постигнутим просечном оценом 4.48. Постигнутост исхода на ОАС оцењен је нешто већом просечном оценом (4.53), а МАС нешто нижом просечном оценом (4.43), али се и једно и друго мора сматрати врло добрим резултатом.

Иста анкета показује релативно високу просечну оцену квалитета студијских програма, која за ОАС износи 4.13, а за МАС 4.25. Ипак, ове вредности Комисија узима с резервом, због уског временског оквира спровођења анкете, који је резултовао релативно малим бројем учесника (17). Комисија сматра да је неопходно што пре успоставити формалну сарадњу са Националном службом за запошљавање, како би се дошло до репрезентативнијих резултата.

4.1.4. Оцењивање студената, методе и дипломски рад

Елементи, методологија и квалитет оцењивања студената, као и усклађеност / заснованост на мерењу циљева / исхода предмета, дефинисани су Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком

факултету (Прилог 4.3) и Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту (Прилог 4.10).

Коначна оцена на испиту заснована је на укупном броју поена које је студент стекао испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита, а **према квалитету стечених знања и вештина**, и садржи максимално 100 поена, а утврђује се према следећој скали:

- до 54 поена — оцена 5 (није положио)
- од 55 до 64 поена — оцена 6 (довољан)
- од 65 до 74 поена — оцена 7 (добар)
- од 75 до 84 поена — оцена 8 (врло добар)
- од 85 до 94 поена — оцена 9 (одличан)
- од 95 до 100 поена — оцена 10 (изузетан).

Наставници и сарадници прилагођавају оцењивање рада студената током наставе типу предмета као и величини групе. У великим групама као и на предметима где је то неопходно, једини облик рада студената током наставе који се оцењује може да буде савладавање градива, односно знања и вештина предвђених циљевима / исходима учења. Оцена савладавања градива односно постизања исхода учења током наставе се у том случају обавља тестирањем. У мањим групама и на предметима чија природа то дозвољава, облик рада студената који се оцењују током наставе може да буде и учешће студената у дискусијама на часу, есеји студената, групни пројекти студената и слично. У таквим групама се постизање исхода током наставе може оцењивати, поред тестирања и кроз усмено одговарање студената или израду задатака. На предметима на којима се постизање исхода заснива на изради задатака, облик рада студената током наставе који се оцењује треба да буде израда задатака током часова као и савладавање градива кроз израду писмених задатака, тестова и других облика рада.

Захтеви које дипломски рад (теза) треба да испуни, нарочито у погледу академске методологије, формалних аспеката, практичне оријентације и критеријума оцењивања, дефинисани су Правилником о завршном и дипломском раду (Прилог 4.11). Упознатост наставника и сарадника са овим захтевима обезбеђена је објављивањем Правилника о завршном и дипломском испиту на интернет станици Факултета (путања: Филум – Правни документи).

4.1.5 Радно оптерећење студената и ЕСПБ

Методологија егзактног мерења оптерећења студената у односу на сваки ЕСП бод детаљно је описана је Прилогу 4.10 Правилник за примену ЕСПБ система бодовања, који је учињен јавно доступним објављивањем на интернет страници факултета (путања: Филум – Правни документи).

Сумарно, наставни план базиран је на једносеместралним и двосеместралним програмским садржајима. Један семестар може да носи 30 ЕСПБ, академска година обавезно 60 ЕСПБ, односно основне академске студије 240 ЕСПБ бодова, дипломске-мастер студије 60 ЕСПБ, докторске студије 180 ЕСПБ.

Студент је ангажован у наставном процесу 8 часова дневно 5 дана недељно, што укупно износи 40 часова седмично. Сваки семестар састоји се од 15 (петнаест) радних недеља у оквиру којих се одвија наставни процес (предавања и вежбе). У току академске године 45 недеља (22,5 по семестру) предвиђено је за савладавање студијског програма. То значи да максимално оптерећење студента по семестру износи:

$$22,5 \cdot 40 = 900 \text{ , час/семестар}$$

Како горе наведени правилник прецизира, број бодова који припада предмету (X) директно је сразмеран укупном броју сати (U):

$$X = U/30 \text{ , бодова/предмет}$$

Укупан број часова U рачуна се по обрасцу:

$$U = Y_1 + Y_2, \text{ и састоји се од:}$$

- броја сати Y_1 (предавања и вежбе) по наставном плану помножених са бројем радних недеља у семестру. Седмични број часова, по предмету креће се у распону од 2 до 6 час. (изузетно 7). Пример: наставним планом предвиђено је 2 часа предавања и 2 часа вежби и ако је у семестру 15 радних недеља, тада број сати предвиђен за предавања и вежбе износи:

$$Y_1 = (2 + 2) \cdot 15 = 60 \text{ , час/семестар активне наставе}$$

- броја часова који су предвиђени за консултације, учење, израду семинарских и других радова и проверу знања Y_2 .

Број часова који је потребан за индивидуални рад студента одређује се на основу формуле: $Y_2 = k \cdot Y_1$

Квантитативна процена индивидуалног рада студента потребног за успешан завршетак одређеног програма је најтежи део ове процедуре. начелно зависи од области студија и предзнања студента, а конкретно од сложености и значаја предмета за стручни профил пондерисана на нивоу семестра и целог студијског програма. Од значаја је и процена потребног времена за прикупљање литературе, припрему писменог и усменог дела испита, писање семинарских и других радова.

Одлучено је да се Правилником препоручи да коефицијент k из горе наведене формуле треба да се креће у границама $1 \leq k \leq 3$. Изузетно се, међутим, допушта да коефицијент k може бити мањи од 1 ($k < 1$) и већи од 3 ($k > 3$). У случају када се ради о

предметима где доминира самостални рад студента: пројекат, дипломски рад и практична настава коефицијент k је већи од 3 ($k > 3$).

Процена оптерећења студената неопходног за постизање задатих исхода учења (ЕСПБ) предмет је провере и праћења који се врше / обезбеђени су на два начина: институционално-процедурално и анкетирањем студената.

Институционално-процедурално обезбеђење квалитета дефинисано је процедурама утврђивања расподеле ЕСП бодова за све студијске програма, које је такође дефинисано Правилником за примену ЕСПБ система бодовања.

Утврђивање расподеле ЕСПБ бодова за све студијске програме спроводи се у три фазе. Прва фаза полази од оптерећења студента по сваком предмету у оквиру дефинисаног наставног програма предвиђеног нивоа студија. Ову фазу спроводе предметни наставници. У другој фази потребно је извршити усаглашавање бодова на нивоу студијског програма сагледавајући значај и обим сваког предмета. Ову фазу спроводе шефови катедара, водећи, при томе, рачуна о максималном могућем оптерећењу студената од 900, час/семестар. Трећа фаза представља завршно усаглашавање бодова на нивоу високошколске установе. За ову фазу задужено је веће надлежног одсека. Најзад, коначну верзију планова усваја Наставно-научно-уметничко веће Факултета а на предлог већа надлежног одсека. 88 страна,

Осим тога, део институционално-процедуралне контроле оптерећења студента представљају силабуси, који се изнова усвајају на Наставно-научно-уметничком већу, месец дана пред почетак академске године. За сваки силабус, наставници и сарадници исказују радно оптерећење студената кроз број ЕСПБ али и број страница обавезне литературе. Примењује се формула за рачунање оптерећења заснована на европским стандардима и горе наведеном Правилнику. Конкретно, 1 ЕСПБ бод рачунат је као највише 30 сати рада.

Анализирајући силабусе, Комисија као пример наводи предмет Викторијанска књижевност, студијског програма Енглески језик и књижевност основне студије: за овај предмет, који носи по 6 ЕСПБ, оквир оптерећења студената чини највише 180 сати рада, а пошто се предмет реализује у фонду часова 2 + 2 (2 часа предавања и 2 часа вежби), од тога је 60 сати проведено у настави, што оставља максимално 120 сати за остале активности – израду домаћих задатака, припрему презентација, припрему и извођење колоквијума и испита, и читање литературе. Дакле, вредност Y_1 је 60, док вредност од 120 за Y_2 показује да је при формирању силабуса изабрана вредност коефицијента k била једнака 2, што је средња Правилником дозвољена вредност. Даље, пошто стандард оптерећења студената подразумева просечно 5-6 страница литературе по сату рада, то у овом случају значи да, с обзиром на време потребно за остале индивидуалне активности предвиђене силабусом, обим литературе не сме прећи 400 страница. Увидом у силабус, као и прегледом предвиђене литературе, Комисија је утврдила да је укупни обим

литературе 285 страница, што показује да је оптерећење студената у предвиђеним оквирима.

Међутим, Комисија је одабрала овај књижевни предмет да би показала на нејасност и опасност чисто квантитативног приступа овом проблему: структура горе наведене литературе подразумева 104 стране стручног текста и 181 страну лектуре (160 прозе и 21 поезије). Таква слика показује да се мора узети у обзир специфичност области и предмета, што у овом случају значи да се мора направити разлика између стручне литературе лектуре, за коју морају важити релаксиранији стандарди (на пример, 20 страница по сату за прозни текст).

Анализом студијских програма, Комисија је такође утврдила да је на већини студијских програма укупно радно оптерећење студената у току једне академске године, односно, у току четворогодишњих студија, углавном на доњој граници утврђеног европског стандарда (1500-1800 сати годишње, односно, 6000–7200 сати за четири године студија). Као пример предмета где је оптерећење на горњој граници могу се навести обавезни књижевни предмети студијске групе Српски језик и књижевност. Тако, за предмет Српска авангардна књижевност, који носи по 5 ЕСПБ, оквир оптерећења студената чини највише 150 сати рада, а пошто се предмет реализује у фонду часова 2 + 2 (2 часа предавања и 2 часа вежби), од тога је 60 сати проведено у настави, што оставља максимално 90 сати за припрему и извођење колоквијума и испита, односно за читање литературе. Дакле, вредност Y_1 је 60, док вредност од 90 за Y_2 показује да је при формирању силабуса изабрана вредност коефицијента k била једнака 1.5, што је Правилником дозвољена вредност. Даље, пошто стандард оптерећења студената подразумева просечно 5-6 страница литературе по сату рада, то у овом случају значи да обим литературе не сме прећи 540 страница. Увидом у силабус, као и прегледом предвиђене литературе, Комисија је утврдила да је укупни обим литературе око 840 страница. Међутим, од тога је око 390 страница стручне литературе и око 450 страница лектуре; дакле, на стручну литературу студент троши око 65 сати, док за лектуру преостаје око 25 сати; ако узмемо да је обим литературе на српском језику по сату 30 страница, види се да је радно оптерећење ипак у дозвољеним оквирима.

Осим тога, Комисија је утврдила да је радно оптерећење углавном уравнотежено распоређено између обавезних и изборних предмета (односно, изборни предмети носе мање ЕСПБ и захтевају мање радно оптерећење студената), и између кључних група предмета на студијским програмима.

Процена адекватности оптерећења студената врши се и редовним анкетирањем студената о томе да ли бодове вредности (ЕСПБ) за слушане предмете одговара оптерећењу студената. Како показује пример последње спроведене анкете (април 2013 – Прилог 4.4. [Извештај о анкетирању студената, са анкетним упитницима 04 2013](#)), студенти

су, упркос томе што анкета документује постојање коментара преобимности градива, углавном добро или веома добро, уз свега два изузетка, оценили усклађеност оптерећења и ЕСП бодовне вредности програма:

5	4.33	4	5	4.54	2.8	3	3.93	3.67	5	5	4	4.31	4	2.88	3.45	4	4.38	3.5	4.17	3.75	3.83
3	4.2	3.75	4	3.19	2.92	4.31	3.84	3.48	3.53	4.3	3.44	3.55	3.52	3.96	2.78	2.36	3.12	4.06	3.37	3.62	3.3

Студентске оцене усклађености оптерећења студената и ЕСПБ вредности програма

Ипак, анкета је свакако показала простор и дала основ за бољу усклађеност оптерећења и ЕСП бодова у новим програмима припремљеним за други циклус акредитације.

4.2. Процена испуњености Стандарда 4 и предлог корективних мера:

Као што се из горњег текста види, студијски програми Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу углавном **задовољавају Стандард 4**.

Статутом Факултета, Правилником о самовредновању, Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија и другим специфичним актима и документима, Филолошко-уметнички факултет успоставио је институционалне оквире за праћење, проверу и унапређење квалитета студијских програма у свим релевантним сегментима.

Ипак, Комисија примећује недовољно јасно и недовољно исцрпно дефинисану процедуру усклађивања метода наставе са намераваним исходима учења, што важи и за процедуру оцењивања на основу мерења постизања исхода. Иста примедба важи и у погледу недовољно јасно и недовољно прецизно дефинисаних начина на које исходи учења опредељују садржај наставног програма и његову организацију, наставне методе и стратегије, предложене курсеве и поступке за проверу знања и оцењивање. У том смислу, обавеза је пословодства Факултета и Комисије за квалитет да предложи и усвоји текстове измена и допуна Правилника о стандардима и процедурама и Правилника о полагању испита и оцењивању.

Сви акредитовани студијски програми усклађени су са Законом о високом образовању и стандардима за акредитацију студијских програма Националног савета. У свим студијским програмима дефинисани су циљеви и исходи (стандард 4 за акредитацију студијских програма), а исходи учења дефинисани су и у свим појединачним силабусима. Формулисани исходи образовања у великој мери су усклађени са европским стандардима у погледу професионалних квалификација и компетенција у области датог студијског програма. Исходи учења за појединачне предмете углавном су формулисани тако да

указују на знања и вештине које студенти стичу, и углавном су у складу са програмским исходима.

Међутим, иако је Комисија у сарадњи са шефовима одсека и студијских програма закључила да су исходи обавезних предмета на акредитованим студијским програмима углавном или делимично у складу са програмским исходима, као и да су исходи образовања генерално у складу са дескрипторима квалификација одређеног циклуса образовања у датој научној области и на одговарајућем Европском оквиру квалификација, Комисија такође сматра да дефинисани исходи учења појединих предмета нису сасвим или у задовољавајућој мери засновани на горе наведеном дескрипторима. Обавеза је Комисије да овај уочени недостатак отклони дисеминацијом одговарајућих информација из ове области и такође сматра да је потребно преиспитати све нове студијске програме (за други циклус акредитације) у домену прецизнијег, конкретнијег и стандардизованијег дефинисања исхода учења, и њиховог усаглашавања, са једне стране, са циљевима студијског програма и исходима образовања, и, са друге стране, са наставним методама и начином и критеријумима оцењивања, како би систем оцењивања могао бити у потпуности заснован на мерењу исхода учења.

Успешност студената, показало се, је веома добра, као што је углавном добра и студентска процена властитих исхода учења.

Факултет има детаљне процедуре у вези са оптерећењем студената и ЕСПБ система бодовања, а оптерећења студената на програмима и предметима су у оквирима прописаних норматива. Ипак, поједине нејасноће у погледу оптерећења лектиром / литературом резултовале су мањим бројем искакања у правцу мање оптерећености студената. Решење овог недостатака је у прецизирању овог оптерећења у оквиру измена и допуна Правилника о стандардима и процедурама.

Прелиминарне анализе промена на студијским програмима у протеклом периоду показује да су промене махом спроведен у циљу унапређења и континуираног осавремењивања постојећих студијских програма, а на основу развоја науке и нових захтева који се постављају пред дати образовни профил. Ипак, Комисији су у овој анализи недостајали конкретнији, мерљиви показатељи, који у овом тренутку нису јасно успостављени.

Једна од већих слабости Факултета у оквиру овог стандарда је и изостанак конкретног начина на који факултет остаје у вези са својим дипломцима (алумни), као што је то наведено и у оквиру стандарда квалитета студената. У том смислу би Факултет морао остварити конкретну сарадњу са Националном службом за запошљавање, што би омогућило и лакшу процену постигнућа дипломаца у каснијем професионалном развоју, као и задовољство и жеље послодаваца, што је у овом тренутку такође мањкаво.

Најзад, иако најновија анкета студената показује да су студенти оценили студијске програме углавном високим оценама, Комисија сматра да Факултет мора да преиспита

сегменте у којима су програми и њихова реализација добили ниже оцене (усаглашеност студијских програма са програмима европских универзитета, адекватност учешћа студената у оцењивању квалитета рада Факултета и поступку доношења студијских програма). Анализа Комисије упућује на недовољну информисаност студената о наведеној проблематици као један од могућих узрока нижих оцена, те у том смислу предлаже руководству Факултета и студентској организацији да предузме активности у циљу едукације и информисања студената, као и активности на промовисању студентског ангажмана на пољу квалитета уопште. Осим тога, Комисија сматра да би Факултет могао да сугерише Студентској организацији Факултета да у наредном периоду промовише своје активности у домену квалитета студија и студијских програма, те предузме активности које би имале за циљ испитивање мишљења студената о појединим сегментима учешћа студената у процедури контроле и унапређења квалитета.

Свакако, развојна пројекција Филолошко-уметничког факултета у наредном периоду изражава опредељење, са једне стране, за праћење квалитета и побољшавање већ акредитованих студијских програма, али, са друге стране, и за развој нових студијских програма свих нивоа студија који би студентима нудили савремене образовне профиле. У складу с тим, стручни органи Факултета у претходном периоду интензивно су радили на осмишљавању и припреми нових студијских програма, од којих ће неки (Италијански језик и књижевност, док су Докторске студије – српски језик и књижевност већ акредитоване) бити поднети за акредитацију чим се за то стекне минимум кадровских и просторних предуслова.

4.3. Анализа слабости и повољних елемената:

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Општим актима и Правилницима, Факултет је успоставио у великој мери адекватан институционални оквир за праћење и унапређење квалитета студијских програма (али види прву наведену слабост)+++ • Правилници факултета садрже систем оцењивања номинално заснован на мерењу исхода учења (али видети прву наведену слабост)++ • ЕСПБ оптерећења су усаглашена са активностима учења потребним за достизање очекиваних исхода учења уз мања одступања према ниђем оптерећењу + • Информације о студијским програмима, исходима 	<ul style="list-style-type: none"> • недовољно јасно и недовољно исцрпно дефинисана процедура усклађивања метода наставе са намераваним исходима учења, што важи и за процедуру оцењивања на основу мерења постизања исхода. Иста примедба важи и у погледу недовољно јасно и недовољно прецизно дефинисаних начина на које исходи учења опредељују садржај наставног програма и његову организацију, наставне методе и стратегије, предложене курсеве и поступке за проверу знања и оцењивање++ • изостанак конкретног начина на који факултет остаје у вези са својим дипломцима (алумни), као и изостанак повратне информације из праксе (од

<p>учења и о дипломском раду доступне су јавности на сајту Факултета +++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сваки студијски програм има дефинисане циљеве, који су генерално у складу са исходима образовања, а сваки силабус циљеве предмета који су у складу или делимично у складу са исходима учења +++ • Радно оптерећење студената исказано у ЕСПБ кредитима генерално је у границама прописаних стандарда +++ • Студијски програми реализују се према акредитованој структури и садржају, уз усвојене измене и допуне чији је циљ осавремењивање курикулума и силабуса, или усаглашавање са законском регулативом. ++ 	<p>послодаваца) о свршеним студентима и њиховим компетенцијама+++</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинисани исходи учења појединих предмета на акредитованим програмима нису сасвим или у задовољавајућој мери засновани на дескрипторима квалификација одређеног циклуса образовања++
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ОПАСНОСТИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Институционални оквири и дата структура студијских програма омогућавају даље осавремењивање и корекције садржаја студијског програма +++ • Факултет има стручни потенцијал који би омогућио да се обогате садржаји студијских програма разноврснијом и широм понудом изборних предмета +++ • Могуће је прецизније класификовати предмете како би се постигла још боља балансираност структуре и садржаја студијских програма ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Изгледа да постоји противречност између два релевантна закона. <i>Закон о основама система васпитања и образовања</i> („Сл гл РС” 72/09) измењен је 14. јула 2011. године. Чланом 8. прецизира се да је за рад у просвети за студенте који су започели студије након септембра 2005. године неопходна диплома другог нивоа (мастер) студија. Ово је вероватно последица ранијег, напуштеног, тумачења да се зваће „дипломирани” стиче након „дипломских”, односно студија другог степена. Међутим, <i>Законом о високом образовању</i> („Сл. гл. РС” 76/2005, 100/2007 – аутентично тумачење, 97/2008 и 44/2010), након измена и допуна из 2010. године, конкретно, чланом 95. став 2. <i>Закона</i>, враћено је на снагу раније тумачење да се након четворогодишњих основних студија стиче звање „дипломирани”, које је деценијама било оквир квалификација наставника у основним и средњим школама. ++ • Измена <i>Закона о основама система образовања и васпитања</i> донета је без претходних консултација са високошколским образовним институцијама, и након што су већ акредитовани сви студијски програми. +++ • Постоји извесна противречност између два захтева за студијске програме: с једне стране, акредитовани студијски програми (курикулум и силабуси) могу се мењати само до 30% у погледу литературе, исхода учења, циљева, и начина

	<p>оцењивања и континуираног праћења студената кроз предиспитне обавезе; с друге стране, стандарди квалитета налажу да се сви елементи студијског програма перманентно прате, анализирају, коригују, осавремењују и унапређују. Фиксирање студијског програма и курса за цели акредитациони циклус од 5 година, са само 30% дозвољених промена, не дозвољава довољно динамично унапређивање студијског програма ++</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Правилник о листи стручних, академских и научних назива</i>, Сл. гласник РС, бр 30/2007, 112/2008, 72/2009 и 81/2010) није прецизан у сегменту који се односи на квалификације дипломираних филолога јер идентично звање, „дипломирани филолог”, без назнаке уже области, стичу свршени студенти србистике, русистике, англистике и француског језика и књижевности. +++
--	--

4.4. Показатељи и прилози за стандард 4:

[Прилог 4.1. Извод из Правилника о самовредновању](#)

[Прилог 4.2. Промене на студијском програму – Одсек за филологију](#)

[Прилог 4.2.1. Промене на студијском програму – Одсек за музичку уметност](#)

[Прилог 4.2.2. Промене на студијском програму – Одсек за примењену и ликовну уметност](#)

[Прилог 4.3. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 4.4. Извештај о анкетању студената, са анкетним упитницима 04 2013](#)

[Прилог 4.5. Табела 4.1. Листа акредитованих студијских програма](#)

[Прилог 4.6. Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената](#)

[Прилог 4.7. Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 године](#)

[Прилог 4.8. Уверења о акредитацији установе и сваког појединог студијског програма](#)

[Прилог 4.9. Студије филологије и потребе тржишта рада](#)

[Прилог 4.10. Правилник о полагању испита и оцењивању](#)

[Прилог 4.11. Правилник о завршном и дипломском раду](#)

[Прилог 4.12 Табела мапирања исхода – обухват исхода учења обавезним предметима](#)

[Прилог 4.13 Пролазност и дистрибуција оцена по роковима](#)

Прилог 4.14 Извештај о резултатима анкетања дипломираних студената Филума 2013

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

5.1. Опис стања

Квалитет наставног процеса институционално је регулисан општим актима Факултета, а посебно Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (Прилог 5.1).

Према Правилнику о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија, квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз:

- квалитет плана рада,
- квалитет предавања и вежби,
- квалитет уџбеничке литературе, и
- квалитет оцењивања.

5.2. Стандарди квалитета Плана рада

Према правилнику, основна сврха Плана рада је да информисе студенте о наставном предмету: садржини и начину рада, динамици рада, неопходној уџбеничкој литератури, као и о критеријумима и начину оцењивања

Планови рада представљају основу за систематски и плански приступ реализацији наставног процеса. Упоредивањем планираног са оствареним обимом, структуром и начином рада на предмету, добија се јасна слика о степену испуњености циљева предмета и смерницама за унапређење квалитета наставног процеса.

План рада садржи следеће основне податке: називе студијског програма и врсте студија, податке о наставницима и сарадницима на предмету, назив предмета, годину, семестар, статус предмета, бодовну вредност предмета изражену у ЕСПБ, услове за похађање наставе и полагање испита, циљеве предмета, садржај и структуру предмета, облике наставе, план и распоред извођења наставе (предавања и вежбе), начин оцењивања на предмету, опис предиспитних активности уџбенике, односно обавезну и допунску литературу.

План рада у форми обрасца доступан је у електронском облику на интернет страницама Факултета, а његова штампана верзија у Служби за организацију наставе и

студентска питања Факултета. Образац плана рада приложен је и у Правилнику о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, који је дат као Прилог 5.1.

Правилник одређује процедуру доношења планова рада. Предлог Плана рада на наставном предмету израђује предметни наставник са сарадницима. Веће надлежне катедре и надлежног одсека оцењује квалитет предложених планова рада и усваја их. Усвојене планове рада продекан за наставу шаље Служби за организацију наставе и студентска питања која их обједињује, штампа и дистрибуира студентима пре почетка нове академске године. Усвојени планови рада на наставним предметима објављују се на интернет страницама Факултета. Настава на наставном предмету не може почети док веће надлежног одсека не усвоји план рада.

Уколико веће надлежног одсека закључи да је дошло до неоправданог одступања од плана рада на наставном предмету и тиме нанета штета студентима и Факултету, упућује се предлог декану за доношење дисциплинских мера против наставника и сарадника на том предмету.

Степен остварености плана рада проверава се упоређивањем са програмом рада. Шеф катедре у сарадњи са шефом одсека и продеканом за наставу врши проверу да ли предметни наставници изводе наставу по усвојеном плану рада. Након завршене наставе и обављеног испита врши се контрола реализације плана рада на наставном предмету анкетирањем студената.

5.2. Стандарди квалитета предавања и вежби

Према Правилнику, наставник је дужан да предавања на наставном предмету изводи према плану рада који је усвојило веће катедре и веће одсека пре почетка наставе. Наставник или сарадник је дужан да вежбе на наставном предмету изводи према плану рада који је усвојило веће катедре и веће одсека пре почетка наставе.

Тематске јединице морају се обрађивати по редоследу и датумима који су предвиђени планом рада на наставном предмету, уз дозвољено одступање од 30%. Наставник или сарадник је дужан да током часа обради најмање 70% садржаја тематске јединице предвиђене планом рада за тај час. Наставник или сарадник је дужан да наставу одржава у временским терминима предвиђеним распоредом часова.

Садржај вежби мора бити компатибилан са садржајем предавања тако да буду корисне за разумевање наставне материје коју покрива предмет, лакше савладавање градива и ефикасније припремање испита.

Стандарди понашања наставника и сарадника према студентима такође су дефинисани Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија

Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу. Наставников однос према студентима мора бити коректан, професионалан и неутралан. Контрола квалитета предавања и вежби укључује контролу одржавања предавања и вежби према Плану рада, контролу садржаја предавања и вежби, и контролу објективности оцењивања знања.

5.3. Стандарди квалитета уџбеничке литературе

Квалитет наставног процеса одређен је и квалитетом уџбеничке литературе:

а. За потребе наставног процеса, односно предавања и вежби студената: интерни уџбеник који је првенствено намењен студентима Факултета и који у потпуности или у највећој мери покрива наставни програм; екстерни уџбеник који се користи када не постоји одговарајући интерни уџбеник; монографије, практикуми, зборници радова и друге публикације, други наставни материјал.

б. За потребе провере знања студената: збирке тестова, збирке испитних питања и др.

Факултет обезбеђује уџбеничку литературу (у даљем тексту: уџбеник) набавком и публиковањем наставног и испитног материјала.

Начин прибављања, оцењивања и одобравања рукописа, као и њихово штампање и дистрибуција уређују се Правилником о уџбеницима и другим наставним средствима бр. 01-1141/1 (Прилог 5.2) и Правилником центра за издавачко-информатичку делатност (Прилог 5.3).

Према овим правилницима, литература која се користи у наставном процесу на Факултету може бити основни уџбеник, помоћни уџбеник, скрипта, монографија, остали наставни материјал.

Основни уџбеник обухвата садржај предмета утврђеног наставним планом и програмом одговарајућег студијског програма. Аутори основних уџбеника могу бити само наставници.

Помоћни уџбеник је збирка задатака, практикум и др. којима се доприноси остваривању наставног плана и програма.

Скрипта су ауторизована предавања која се, по правилу, издају у случају када не постоји одговарајући основни уџбеник.

Монографија је научна расправа чијим се текстом критички представља развој и домет научних достигнућа у одређеној научној области или неком њеном делу из домена основне делатности Факултета.

Наставник је дужан да користи уџбеник који је предвиђен наставним планом и програмом, а који је доступан студентима у оквиру фонда Библиотеке Факултета, Универзитетске библиотеке или се може набавити кроз продајну мрежу уџбеника.

Графички изглед стране основног текста уџбеника Факултета одређен је Правилником центра за издавачко-информатичку делатност и Правилником о уџбеницима и другим наставним средствима Факултета.

Просечни обим наставног материјала по часу предавања треба да буде између 7 и 10 страна основног текста.

У случају да се наставна материја налази у више уџбеника / помоћних уџбеника, укупан број страница по часу из тих уџбеника треба да буде између 7 и 10 страна основног текста.

Изузетак чине стручни и општи предмети на уметничким одсецима, где је с обзиром на профил студије могуће укључити већи број страна са илустрацијама од предвиђеног, али текстуални део не може прећи предвиђени стандард.

Када уџбеник који се користи као извор наставног и испитног материјала има већи обим од обима утврђеног стандардима, наставник је дужан да у Плану рада прецизно наведе делове (поглавља, странице) уџбеника који представљају наставни и испитни материјал.

в. Садржај уџбеника мора бити такав да је користан за савладавање наставне материје и припремање испита, актуелан и у складу са савременим достигнућима науке и струке.

Наставна материја мора бити изложена тако да буде јасна и разумљива студентима.

Наставна материја мора бити логично структурирана. Делови, поглавља или друге целине морају бити заокружене и повезане, а њихов редослед логичан.

Пожељно је да уџбеник на крају сваког поглавља садржи резиме, питања и кратке задатке намењене самооцењивању студената.

Начин писања мора бити академски са неутралним стилем излагања.

Уџбеник не сме садржати ставове који дисквалификују и/или омаловажавају друштвене групе, расу, пол или нацију.

Факултет обезбеђује и унапређује квалитет уџбеника кроз континуирану контролу квалитета наставног и испитног материјала која обухвата контролу квалитета садржаја, контролу квалитета текста, контролу обима текста и контролу графичког изгледа рукописа.

Контролу квалитета текста врши рецензентска комисија коју предлаже веће надлежне катедре а коју прихвата веће надлежног одсека.

Наставници су дужни да у Плану рада прецизно наведу све изворе наставног и испитног материјала поштујући стандарде обима наставног и испитног материјала.

Приликом усвајања планова рада на предметима из своје надлежности, веће надлежног одсека проверава да ли је обим текста предвиђен на наставном предмету у

складу са стандардом обима наставног и испитног материјала. Уколико се утврди да је на неком предмету предвиђени обим наставног материјала већи од стандардом прописаног, веће одсека је обавезно да захтева од наставника да обим наставне и испитне материје прилагоди стандардима квалитета уџбеника на Факултету. За случај да наставник не поступи по захтеву већа одсека, шеф одсека о томе писменим путем обавештава продекана за наставу.

Уколико се наставник током наставног процеса не придржава обима наставне и испитне материје који је утврђен Планом рада на наставном предмету, студенти могу поднети приговор шефу одсека, продекану за наставу и студенту продекану.

Шеф одсека проверава наводе студената и, ако су тачни, позива наставника да своје захтеве студентима у погледу наставног материјала усклади са Планом рада на наставном предмету. Уколико наставник одбије или пропусти да то учини, шеф одсека даје предлог декану да се против наставника предузму одговарајуће дисциплинске мере, у складу са законом.

Факултет врши периодично анкетаирање студената у циљу утврђивања квалитета наставног процеса. Саставни део анкете јесу и питања о квалитету и обиму наставног или испитног материјала.

Комисија идентификује уџбенике које су студенти оценили просечном оценом нижом од 2.5 (на скали од 1 до 5), а наставницима који их користе и њиховим одсецима упућује захтев у погледу унапређења квалитета тих уџбеника.

г) Спровођење квалитета оцењивања на Факултету огледа се у поштовању прописаног односа предиспитног и испитног дела оцене, затим применом усвојених метода оцењивања.

У циљу квалитетнијег оцењивања Служба за организацију наставе и студентска питања надлежним већима одсека доставља податке о успешности на испитним роковима.

На Факултету је на стручним већима и Комисији за обезбеђење квалитета анализирана пролазност на испитима од јуна 2010. до априла 2013. године. Општа оцена је да је пролазност задовољавајућа ([Прилог 5.4. Пролазност и дистрибуција оцена по роковима и предметима](#)). Оцена је да високој пролазности доприноси и рад у мањим групама или индивидуалној настави на уметничким одсецима, дакле, рад са даровитим студентима који су високо мотивисани за изабране студије. На нивоу Одсека за филологију успешност је нешто мања у односу на уметничке одсеке, али је узорак знатно већи.

Анализа је рађена по сваком предмету, тако да је видљива пролазност и по појединачним предметима и по катедрама. Закључак је да је код највећег броја предмета пролазност релативно уједначена, а тамо где је уочена ванстандардна пролазност, у оквиру катедара разговарано је о објективним и субјективним разлозима таквог

оцењивања. Пролазност на испитима ће бити редовно праћена и у будућности, што подразумева предузимање корективних мера у зависности од постигнутог успеха.

Већа катедара и већа одсека оцењују дистрибуцију оцена по предметима и предлажу корективне мере уколико је пролазност ванстандардна.

На прву годину студија у академској 2008/2009. години уписано је 334 студента (244 на Одсек за филологију, 42 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 48 на Одсек за музичку уметност). Током прве године студија 60 ЕСПБ остварило је 180 студената (109 са Одсека за филологију, 34 са Одсека за примењену и ликовну уметност и 37 са Одсека за музичку уметност) што је 53,89% од укупног броја уписаних студената.

На прву годину студија у академској 2009/2010. години уписано је 304 студента (224 на Одсек за филологију, 39 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 41 на Одсек за музичку уметност). Током прве године студија 60 ЕСПБ остварило је 186 студената (138 са Одсека за филологију, 27 са Одсека за примењену и ликовну уметност и 21 са Одсека за музичку уметност) што је 61,18% од укупног броја уписаних студената.

На прву годину студија у академској 2010/2011. години уписано је 294 студента (222 на Одсек за филологију, 39 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 33 на Одсек за музичку уметност). Током прве године студија 60 ЕСПБ остварило је 147 студената (113 са Одсека за филологију, 15 са Одсека за примењену и ликовну уметност и 19 са Одсека за музичку уметност) што је 50% од укупног броја уписаних студената.

На прву годину студија у академској 2011/2012. години уписано је 299 студента (222 на Одсек за филологију, 37 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 40 на Одсек за музичку уметност). Током прве године студија 60 ЕСПБ остварио је 171 студент (122 са Одсека за филологију, 24 са Одсека за примењену и ликовну уметност и 25 са Одсека за музичку уметност) што је 57,19% од укупног броја уписаних студената.

На прву годину студија у академској 2012/2013. години уписано је 307 студента (223 на Одсек за филологију, 39 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 45 на Одсек за музичку уметност).

На другу годину студија у академској 2008/2009. години уписано је 306 студента (223 на Одсек за филологију, 39 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 44 на Одсек за музичку уметност) што је 91,62% од укупног броја студената уписаних на прву годину студија претходне академске године.

На другу годину студија у академској 2009/2010. години уписано је 304 студента (205 на Одсек за филологију, 37 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 30 на Одсек за музичку уметност) што је 89,47% од укупног броја студената уписаних на прву годину студија претходне академске године.

На другу годину студија у академској 2010/2011. години уписано је 253 студента (188 на Одсек за филологију, 38 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 27 на Одсек

за музичку уметност) што је 86,05% од укупног броја студената уписаних на прву годину студија претходне академске године.

На другу годину студија у академској 2011/2012. години уписано је 267 студента (198 на Одсек за филологију, 36 на Одсек за примењену и ликовну уметност и 33 на Одсек за музичку уметност) што је 89,30% од укупног броја студената уписаних на прву годину студија претходне академске године.

Веће сматра да је на овакав успех утицао квалитетнији рад наставника и сарадника ФИЛУМ-а, али и већи и ефикаснији рад студената. Повећана ангажованост студената последица је веће мотивације краткорочним циљевима: једносеместрални испити, предиспитне и испитне обавезе, парцијално полагање испита.”

Табеларни приказ успешности студената прве године са 60 ЕСПБ од академске 2008/2009. до академске 2011/2012. године.

Студенти прве године 2008/2009	ФИЛУМ	Одсек за филологију	Одсек за примењену и ликовну уметност	Одсек за музичку уметност
Са 60 ЕСПБ	180 (53,89%)	109 (44,67%)	34 (80,95%)	37 (77,08%)
Са 37–59 ЕСПБ	122 (36,53%)	112 (45,90%)	3 (7,14%)	7 (14,58%)

Студенти прве године 2009/2010	ФИЛУМ	Одсек за филологију	Одсек за примењену и ликовну уметност	Одсек за музичку уметност
Са 60 ЕСПБ	186 (61,18%)	138 (61,61%)	27 (69,23%)	21 (51,22%)
Са 37–59 ЕСПБ	86 (28,29%)	68 (30,36%)	10 (25,64%)	8 (19,51%)

Студенти прве године	ФИЛУМ	Одсек за филологију	Одсек за примењену и ликовну	Одсек за музичку уметност
----------------------------	-------	------------------------	------------------------------------	---------------------------------

2010/2011			уметност	
Са 60 ЕСПБ	147 (50%)	113 (50,90%)	15 (38,56%)	19 (57,58%)
Са 37–59 ЕСПБ	106 (36,05%)	75 (33,78%)	23 (58,97%)	8 (24,24%)

Студенти прве године 2011/2012	ФИЛУМ	Одсек за филологију	Одсек за примењену и ликовну уметност	Одсек за музичку уметност
Са 60 ЕСПБ	171 (57,19%)	122 (54,95%)	24 (64,86%)	25 (62,50%)
Са 37–59 ЕСПБ	97 (32,44%)	76 (34,23%)	12 (32,43%)	9 (22,50%)

д) У оквиру стандарда 5 редовно се раде студентске евалуативне анкете о квалитету наставног процеса.

Анкета академске 2008/9 године

Анкета (Прилог 5.5) је спроведена на крају првог семестра, школске 2008/2009. године. У анкети су учествовали студенти:

1. прве године,
2. друге године,
3. треће године и
4. студенти прве године Докторских студија

Студенти прве, друге и треће године изјашњавали су се о педагошком раду наставника и сарадника, док су се студенти Докторских студија изјашњавали о педагошком раду наставника.

Укупан број анкетних листића је био 3261. Од тога 1979 за наставнике и 1282 за сараднике.

Спроведене су две различите анкете:

1. Прва анкета за наставнике Одсека за филологију и Одсека за примењену и ликовну уметност и наставнике Докторских студија
2. Друга анкета за сараднике Одсека за филологију

Прва анкета је садржала 12 питања.

Анкетни листић за наставнике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА ПРЕДМЕТОМ

Наставник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са планом рада односно са:

- 1) садржајем студијског програма
- 2) обавезном и допунском литературом
- 3) обавезама и задацима које треба реализовати током семестра
- 4) начином полагања колоквијума и испита

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

- 1) Наставник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова
- 2) Наставник на часове долази припремљен и показује професионалну одговорност и ентузијазам у раду
- 3) Наставник садржаје излаже систематично и истиче најбитније
- 4) Наставник је објективан у оцењивању предиспитних обавеза

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Наставник је коректан у односу са студентима
- 2) Наставник уважава личност студената и њихово достојанство
- 3) Наставник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
- 4) Наставник је доступан за консултације и ван часа

Друга анкета је садржала 10 питања.

Анкетни листић за сараднике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА НАЧИНОМ ИЗВОЂЕЊА ВЕЖБИ

Сарадник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са:

- 1) садржајем и начином извођења вежби
- 2) задацима које треба реализовати на вежбама током семестра

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ВЕЖБИ

1) Сарадник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

- 2) Сарадник долази припремљен на вежбе
- 3) Сарадник користи разноврсне и подстицајне облике рада у току вежби
- 4) Сарадник поспешује активно учешће студената на вежбама
- 5) Сарадник помаже студентима да утврде знања стечена на

предавањима

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Сарадник је коректан у односу са студентима
- 2) Сарадник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
- 3) Сарадник је доступан за консултације и ван часа

Сваки анкетни листић је садржао предлоге и коментаре за побољшање квалитета наставе. Коментари студената су у највећем броју били позитивни.

Анкета је била анонимна.

Студенти са Одсека за филологију(студијски програм Шпански језик и хиспанске књижевности) и Одсека за музичку уметност (сви студијски програми) нису учествовали у анкетирању.

Анкете академске 2009/2010. године

Анкета (Прилог 5.6) је спроведена на крају другог семестра, академске 2009/2010. године. У анкети су учествовали студенти свих одсека:

1. прве године,
2. друге године,
3. треће године и
4. четврте године

Студенти су се изјашњавали о педагошком раду наставника и сарадника.

Укупан број анкетних листића је био 7460. Од тога 3401 за наставнике и 4059 за сараднике.

Спроведене су две различите анкете:

1. Прва анкета за наставнике и
2. Друга анкета за сараднике.

Прва анкета је садржала 12 питања.

Анкетни листић за наставнике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА ПРЕДМЕТОМ

Наставник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са планом рада односно са:

- 1) садржајем студијског програма
- 2) обавезном и допунском литературом
- 3) обавезама и задацима које треба реализовати током семестра
- 4) начином полагања колоквијума и испита

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

1) Наставник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

2) Наставник на часове долази припремљен и показује професионалну одговорност и ентузијазам у раду

3) Наставник садржаје излаже систематично и истиче најбитније

4) Наставник је објективан у оцењивању предиспитних обавеза

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Наставник је коректан у односу са студентима
- 2) Наставник уважава личност студената и њихово достојанство
- 3) Наставник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
- 4) Наставник је доступан за консултације и ван часа

Друга анкета је садржала 10 питања.

Анкетни листић за сараднике је садржао питања подељена по целинама.

A. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА НАЧИНОМ ИЗВОЂЕЊА ВЕЖБИ

Сарадник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са:

- 1) садржајем и начином извођења вежби
- 2) задацима које треба реализовати на вежбама током семестра

B. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ВЕЖБИ

1) Сарадник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

- 2) Сарадник долази припремљен на вежбе
- 3) Сарадник користи разноврсне и подстицајне облике рада у току вежби
- 4) Сарадник поспешује активно учешће студената на вежбама
- 5) Сарадник помаже студентима да утврде знања стечена на предавањима

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Сарадник је коректан у односу са студентима
- 2) Сарадник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
- 3) Сарадник је доступан за консултације и ван часа

Сваки анкетни листић је садржао предлоге и коментаре за побољшање квалитета наставе. Коментари студената су у највећем броју били позитивни.

Анкета је била анонимна.

Укупна средња оцена је 4.51

Анкете академске 2010/2011. године (Прилог 5.7)

Мај 2011 . године

Број анкетираних студената: 671

Анкетни листић за наставнике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА ПРЕДМЕТОМ

Наставник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са планом рада односно са:

- 1) садржајем студијског програма
- 2)обавезном и допунском литературом
- 3)обавезама и задацима које треба реализовати током семестра
- 4)начином полагања колоквијума и испита

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

1) Наставник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

2) Наставник на часове долази припремљен и показује професионалну одговорност и ентузијазам у раду

3) Наставник садржаје излаже систематично и истиче најбитније

4)Наставник је објективан у оцењивању предиспитних обавеза

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

1) Наставник је коректан у односу са студентима

2) Наставник уважава личност студената и њихово достојанство

3) Наставник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)

4) Наставник је доступан за консултације и ван часа

За предмете који имају различите шифре, а исти назив и програм, узета је једна-заједничка шифра.

Анкетни листић за сараднике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА НАЧИНОМ ИЗВОЂЕЊА ВЕЖБИ

Сарадник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са:

1) садржајем и начином извођења вежби

2) задацима које треба реализовати на вежбама током семестра

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ВЕЖБИ

1) Сарадник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

- 2) Сарадник долази припремљен на вежбе
- 3) Сарадник користи разноврсне и подстицајне облике рада у току вежби
- 4) Сарадник поспешује активно учешће студената на вежбама
- 5) Сарадник помаже студентима да утврде знања стечена на предавањима

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Сарадник је коректан у односу са студентима
  - 2) Сарадник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
  - 3) Сарадник је доступан за консултације и ван часа
- За предмете који имају различите шифре, а исти назив и програм, узета је једна-заједничка шифра.

Анкета академске 2011/2012. године

Анкета (Прилог 5.8) је спроведена у мају 2012 . године

Број анкетираних студената: 213

Анкетни листић за наставнике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА ПРЕДМЕТОМ

Наставник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са планом рада односно са:

- 1) садржајем студијског програма
- 2) обавезном и допунском литературом
- 3) обавезама и задацима које треба реализовати током семестра
- 4) начином полагања колоквијума и испита

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

- 1) Наставник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова
- 2) Наставник на часове долази припремљен и показује професионалну одговорност и ентузијазам у раду
- 3) Наставник садржаје излаже систематично и истиче најбитније
- 4) Наставник је објективан у оцењивању предиспитних обавеза

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Наставник је коректан у односу са студентима
  - 2) Наставник уважава личност студената и њихово достојанство
  - 3) Наставник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
  - 4) Наставник је доступан за консултације и ван часа
- За предмете који имају различите шифре, а исти назив и програм, узета је једна-заједничка шифра.

Анкетни листић за сараднике је садржао питања подељена по целинама.

А. УПОЗНАВАЊЕ СТУДЕНАТА СА НАЧИНОМ ИЗВОЂЕЊА ВЕЖБИ

Сарадник је у потпуности и благовремено, на почетку наставе, упознао студенте са:

- 1) садржајем и начином извођења вежби
- 2) задацима које треба реализовати на вежбама током семестра

Б. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ВЕЖБИ

1) Сарадник одржава наставу у временским терминима предвиђеним распоредом часова

- 2) Сарадник долази припремљен на вежбе
- 3) Сарадник користи разноврсне и подстицајне облике рада у току вежби
- 4) Сарадник поспешује активно учешће студената на вежбама
- 5) Сарадник помаже студентима да утврде знања стечена на предавањима

Ц. КОМУНИКАЦИЈА НАСТАВНИКА СА СТУДЕНТИМА

- 1) Сарадник је коректан у односу са студентима
  - 2) Сарадник пружа брзе повратне информације и омогућава дискусију о резултатима писмених радова (колоквијума, семинарских радова и сл.)
  - 3) Сарадник је доступан за консултације и ван часа
- За предмете који имају различите шифре, а исти назив и програм, узета је једна-заједничка шифра.

Анкета академске 2012/2013. године

Анкета (Прилог 5.9) је спроведена у марту, школске 2012/2013. године. У анкети су учествовали студенти основних студија свих одсека и свих година изузев мастер и докторских студија.

Студенти су оцењивали квалитет студијских програма на основу следећих категорија:

1. реализација програма,
2. учешће студената у настави,
3. коришћење уџбеника и литературе,
4. рад и опремљеност библиотеке,
5. садржај интернет презентације факултета и
6. опремљеност наставног простора.

По плану по програмима који су узели учешће требало је да учествује у анкети 1166 студената, а учествовало је 822 што је 70.49%.

Од укупног броја 1229 студената на основним студијама учествовало је 822 што је 66.88%.

Није учествовало 407 студената.

Укупна средња оцена по свим питањима и свим програмима факултета је 3.74.

Питања у анкети су подељена на 6 целина које се односе на:

1. реализацију програма,
2. учешће студената у настави,
3. коришћење уџбеника и литературе,
4. рад и опремљеност библиотеке,
5. садржај интернет презентације факултета и
6. опремљеност наставног простора.

На крају сваке целине дат је простор за коментаре, који нису ушли у оцењивање, али су приказани у последњем делу овог извештаја.

Укупна средња оцена по целинама

целина		средња оцена
1	реализација програма	3.80
2	учешће студената у настави	3.44

3	коришћење уџбеника и литературе	3.65
4	рад и опремљеност библиотеке	3.96
5	садржај интернет презентације факултета	3.41
6	опремљеност наставног простора	2.59

Укупна оцена по години студија

Година студија	Укупна оцена
1 година студија	4.00
2 година студија	3.54
3 година студија	3.45
4 година студија	3.37

Већина студената је исказала позитиван став о начину реализације наставе као и мотивисаности наставника за рад. Сматрају са би квалитет наставе био на много вишем нивоу када би наставници уносили новине у наставни рад. Такође напомињу да имају јасну и квалитетну комуникацију са већином наставника. По њиховом мишљењу квалитет комуникације знатно утиче на квалитет наставе, било у позитивном или негативном контексту. Резултати анкете показују да су студенти задовољни теоријским знањем које стичу на факултету, али да им недостају практична знања и вештине за рад у струци. Могућност за стицање практичних знања и вештина је остварива кроз различите видове практичне наставе, вежбе, радионице, презентације и кроз сарадњу са државним институцијама у граду, Републици. Резултати анкете показују да недостатак простора за рад представља највећу слабост Факултета и да би наставни рад био много квалитетнији када би постојали адекватни услови за рад.

5.3.1. Усклађеност курикулума са циљевима и исходима учења

Као што је већ наведено у оквиру текста за стандард 4 овог Извештаја, Комисија за квалитет, шефови одсека, шефови катедри и руководиоци студијских програма Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, анализирали су обухват програмских учења у оквиру обавезних предмета на програму.

Као резултат анализе, формиране су Табеле мапирања исхода – обухват исхода учења на обавезним предметима (Прилог 4.12), на основу којих је Комисија закључила да

су дефинисани исходи обавезних предмета акредитованих студијских програма Филум-а у потпуности или делимично у складу са спецификованим циљевима, сврхом, компетенцијама и исходима појединачних програма и установе у целини. Ипак, анализа је показала и одређена одступања, али ће се иста метода анализе применити на студијске програме који ће тек кренути у процес акредитације, чиме ће и оваква одступања убудуће бити онемогућена.

5.3.2. Подстицање активних компетенција наставника и стручних компетенција

Као што је наведено у *Информатору о раду* Факултета, факултет организује или учествује у организовању различитих активности које директно или индиректно подстичу стицање наставних и стручних компетенција.

У Народној библиотеци *Вук Караџић* у Крагујевцу, Факултет је организовао округли сто *Пекић 1930-1992*. (25. 10. 2012), на којем су учествовале две колегинице са ФИЛУМ-а.

Укупно шесторици наставника запослених на ФИЛУМ-а, одобрено је гостовање, у статусу гостујућих професора, на факултетима, универзитетима и културним центрима у иностранству:

1. проф. Милош Ковачевић: Филолошки факултет (Бања Лука, Република Српска); Културно удружење „Просвјета“ (Беч, Аустрија);
2. проф. др Анђелка Пејовић: Одсек за хиспанистику Западног универзитета у Темишвару (Румунија, март 2012); Катедра за шпански језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Љубљани (Словенија, 11. децембар 2012);
3. проф. др Тијана Ашић, Универзитет у Женеви (Швајцарска, 26.02.2012); Универзитет Париз 4 Нова Соброна (Француска, 15.06 2012 // 5.10.2012);
4. доц. др Владимир Поломац: Пловдивски универзитет «Пајсије Хиландарски» (Пловдив, Бугарска, 27. V – 03. VI 2012);
5. доц. др Ђозеп Ескера Нонел: Одсеку за хиспанистику Западног универзитета у Темишвару (Румунија, мај 2012. године);
6. проф. др Ана Јовановић: Одсеку за хиспанистику Западног универзитета у Темишвару (Румунија, март 2012. године)

Активности у оквиру покретања пројекта семинара стручног усавршавања наставника и професора језика и књижевности основних и средњих школа реализоване су одржавањем првог семинара насловљеног *Савремене лингвистичке и књижевнотеоријске методе у настави српског језика и књижевности* (29. април - 1. мај 2011.) на Филолошко-

уметничком факултету. На семинару је учествовало преко осамдесет наставника и професора гимназија, основних и средњих школа.

Протекле, 2012. године, успешно је конкурисано код Завода за унапређивање образовања и васпитања Републике Србије за одржавање Другог семинара стручног усавршавања наставника и професора српског језика и књижевности основних и средњих школа на Филолошко-уметничком факултету.

Током 2011. године, као посебно значајни део научноистраживачког рада, одржана су на Филолошко-уметничком факултету четири научна скупа:

1. Традиционални, Седми међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност* (октобар 26-27. октобар 2011). Скуп је имао три тематске целине: лингвистичку – *Традиција и иновације у савременом српском језику*, књижевноантрополошку – *Немогуће: завет човека и књижевности*, музичко-теоријску - *Музика и неизрециво* и уметничко-историјску - *Историја уметности у 21. веку – методолошка искушења / „Земаљски анђео и небески човек“: Св. Јован Претеча – извори, култ и представе у ликовној уметности*. На скупу је, са рефератима, учествовало 164 учесника, од којих 22 из иностранства (Украјина, Италија, Велика Британија, Бугарска, Португал, Аустрије, Украјине, Румуније, БиХ, Македоније и Црне Горе).

2. *Четврти научни скуп младих филолога Србије*, насловљен *Савремена проучавања језика и књижевности* (17. март 2012.) На два дела супа, лингвистичком и књижевнотеоријском, са рефератима је учествовало 183 учесника из свих академских центара наше земље, као и њих 16 из иностранства (Бугарска, Италија, Украјина, Немачка, Црна Гора, БиХ).

3. Међународни научни скуп хиспаниста *Estudios hispánicos: tradición, retos, innovaciones* (*Студије хиспанистике – традиција, изазови, иновације*) 28-29. септембра 2012. године у организацији Катедре за хиспанистику. На скупу је учествовало преко четрдесет учесника из земље и иностранства (Словенија, Мађарска, Румунија, Бугарска, Шпанија). Организацију скупа је материјално помогла Амбасада Краљевине Шпаније.

4. Међународни научни округли сто *ЕГЗИЛ(АНТИ): књижевност, култура, друштво* (у оквиру *Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност*), као резултат рада истраживача на пројекту 178018, имао је двадесет учесника (Врњачка Бања, 28-29. X 2012).

Филолошко-уметнички факултет је био саорганизатор међународне научне конференције *Књижевни историчар Јован Деретић* (Филолошки факултет, Београд, 24. 12. 2012), на којем је учествовало четворо наставника и сарадника са нашег факултета.

Поред уобичајеног чланства у организацији научних скупова који се одржавају на ФИЛУМ-у, наши наставници су били чланови организационих одбора следећих међународних скупова одржаних у земљи и иностранству:

1. проф. др Драган Бошковић (члан програмско-организационог одбора): *Наука и традиција* Филозофски факултет у Источном Сарајеву (Источно Сарајево, БИХ, 19-20. 05. 2011).
2. проф. др Милош Ковачевић (председник програмско-организационог одбора): *Наука и традиција*, Филозофски факултет у Источном Сарајеву (Источно Сарајево, БИХ, 19-20. 05. 2012)
3. проф. др Милош Ковачевић (члан програмско-организационог одбора): *Ђоровићеви сусрети* (СКПД Гацко и Билећа; Република Српска)
4. проф. др Радмила Настић (председник програмског одбора): *Језик књижевност и митологија* (ФСЈ, Алфа, Београд, 25-26 мај 2012)
5. проф. др Радмила Настић (члан организационог одбора-модератор): *Тешић за 21. век* (Учитељски факултет Ужице, Народно позориште Ужице, 10.10.2012).

Осим ових активности, Факултет у складу са Статутом и правилницима, финансијски (30000 РСД годишње) помаже стицање стручних компетенција наставника учешћем на научним скуповима и конференцијама.

Факултет такође помаже стицање компетенција наставника, нарочито младог наставног кадра, путем омогућавања различитих стручних усавршавања:

1. Милан Милановић: Е-teacher стипендија, Универзитет у Мериленду – он-лајн обука „English as a Foreign language Assessment“ (јануар-март, 2012);
2. Јована Павићевић: истраживачки рад – као добитник стипендије John McGrath Scholarship for Theatre Studies похађала курс Савремена књижевност на Универзитету у Единбургу (5-18. август 2012. године);
3. Вера Јовановић: Стручна обука за испитиваче на међународним испитима DELF/DALF за француски језик, Француски институт, Београд, Србија, јун 2012.

Осим тога, у току 2012. године, факултет је, укључивањем у пројекте, посебну пажњу посветио афирмацији, побољшању и усавршавању научног подмлатка. Паралелно бризи око пријава теза преосталих доктораната, факултет је настојао на њиховом научноистраживачком усавршавању подстицањем публикавања научних радова, и учешћа у научним скуповима.

Сви докторанди, асистенти и сарадници показали су све значајнији интерес за учествовање у конференцијама и публикавање научних радова, а 17 њих, укључено у научноистраживачке пројекте, као и шесторо стипендиста-доктораната ангажованих на пројектима 178014 и 178018, показало је значајне резултате.

У току 2012. године, наш асистент и докторант Мирјана Секулић одбранила је на Филолошко-уметничком факултету докторску дисертацију *Слика Шпаније у путописима и новинским чланцима Милоша Црњанског*, а четрнаесторо доктораната је пријавило докторске дисертације.¹

Ипак, Комисија мора да закључи да у овом сегменту, Факултету недостаје системска, институционална основа за стицање наставних и стручних компетенција запослених. У наредном периоду, Комисија мора успоставити институционални оквир конкретних мера за подстицање и праћење развоја наставних и стручних компетенција.

5.4. Анализа, процена испуњености Стандарда 5 и предлог корективних мера:

На основу претходно изнетих чињеница и докумената у прилогу може се закључити да је на Филолошко-уметничком факултету у великој мери испуњен Стандард 5.

Факултет је општим актима и правилницима створио стриктан и разрађен институционални оквир за праћење и унапређење квалитета наставног процеса у великом броју сегмената. Организованост помоћних служби и ненаставног особља омогућавају тачно и благовремено информисање свих учесника у наставном процесу које се тиче распореда часова, испита, и реализације наставе на студијским програмима.

Највећи проблем квалитета наставног процеса је недостатак наменског, интегрисаног простора за студенте и наставнике, који Факултет у наредном периоду мора настојати да обезбеди или дугорочним закупом адекватног простора, или изградњом властите зграде.

Комисија сматра да Факултет у наредном периоду мора повећати учесталост контроле и унапређења институционалних оквира контроле квалитета, јер је један број правилника стар и по неколико година.

Осим на даљем унапређењу институционалних оквира и правилника, Факултет у наредном периоду мора обезбедити несметано функционисање успостављених механизма обезбеђења квалитета наставе, што подразумева наставак редовног праћења и контроле квалитета, и предузимање корективних мера, у складу са Правилником о

---

¹ У прилогу „2012-ДОКТОРАНТИ“ налази се списак доктораната и њихових пријављених докторских дисертација.

стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Факултет такође мора наставити да упоређивањем планова рада са програмима рада обезбеди остваривање садржаја предвиђених на наставном предмету, и да по потреби предлаже корективне мере.

Факултет мора наставити да пружа организовану подршку наставницима и сарадницима ради унапређења њихових педагошких способности, посебно за примену интерактивних облика рада и адекватно праћење рада студената и оцењивање њихових знања и вештина.

5.5. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Факултет има адекватне институционалне оквири за праћење и контролу квалитета наставног процеса +++ • Факултет системски прати квалитет наставе +++ • Наставници и сарадници факултета поседују висок степен компетентности за квалитетно обављање посла. +++ • Структура помоћних служби и ненаставног особља омогућава благовремено информисање свих учесника у наставном процесу које се тиче распореда часова, испита, и реализације наставе на студијским програмима. +++ • Информације о терминима и плановима реализације наставе доступне су и на интернет страници Факултета • Студенти су у доброј мери укључени у интерактиван наставни процес. +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак интегрисаног простора онемогућава постизање највиших стандарда квалитета у области одвијања наставног процеса (организација наставе, испита, консултација)+++ • Из недостатака интегрисаног и адекватног, наменског простора, произилазе и проблеми недостатак потпуно адекватно опремљених просторија за интерактивно учествовање студената и наставном процесу. То се пре свега односи на фонолабораторије за рад на филолошким департманима. ++ • Наставници и сарадници нису довољно посвећени организовању ваннаставних активности које би доприносиле развијању укупних компетенција студената. ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Наставнике и сараднике могуће је даље едуковати и мотивисати за коришћење што савременијих метода у наставном процесу, првенствено интерактивних и креативних метода, усмерених на развијање критичког мишљења код студената +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Неки наставници су недовољно мотивисани за увођење нових метода у наставу и организовање различитих врста активности за студенте, у оквиру курсева или ваннаставних активности. Потребно је развити свест о неопходности осавремењивања наставних метода. +++

5.6. Показатељи и прилози за стандард 5:

[Прилог 5.1. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 5.2. Правилник о уџбеницима и другим наставним средствима бр. 01-1141/1](#)

[Прилог 5.3. Правилник центра за издавачко-информатичку делатност](#)

[Прилог 5.4. Пролазност и дистрибуција оцена по роковима и предметима](#)

[Прилог 5.5. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2008/2009](#)

[Прилог 5.6. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2009/2010](#)

[Прилог 5.7. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2010/2011](#)

[Прилог 5.8. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2011/2012](#)

[Прилог 5.9. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2012/2013](#)

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Високошколска установа ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког, уметничког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

6.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

Филолошко-уметнички факултет је Одлуком Министарства науке Републике Србије, од 27. марта 2009. године (Прилог 6.0. Уверење о акредитацији установе), на основу члана 18. тачка 2. Закона о научноистраживачкој делатности, акредитован као државни факултет у области друштвених и хуманистичких наука – филологија, музика и примењена уметност. Факултет је акредитован и као државни факултет за обављање научноистраживачке делатности (Прилог 6.0.1. Уверење о акредитацији за обављање научноистраживачке делатности).

Квалитет научноистраживачког рада наставника и сарадника Факултета остварује се обезбеђивањем услова за научноистраживачки рад, утврђивањем и доследним остваривањем стандарда у погледу квантитета и квалитета научноистраживачког рада наставника и сарадника, и утврђивањем и остваривањем етичких стандарда у научноистраживачком раду. Факултет се стара да се научноистраживачки и уметнички рад одвија у складу са принципима добре научне и уметничке праксе, и придржава се *Етичког кодекса Универзитета у Крагујевцу* којим су утврђени етички стандарди у обављању научноистраживачке и уметничке делатности на факултетима, облици дозвољених понашања у научноистраживачком и уметничком раду, санкције и академске мере у случају недозвољеног понашања, као и поступак у коме се оне изричу.

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу је – у складу са Националном стратегијом развоја образовања у Србији – својом Стратегијом обезбеђења квалитета (Прилог 6.1) дефинисао стратешко опредељење да перманентно повезује и остварује јединство образовне, научноистраживачке, уметничке и стручне делатности. У том смислу, знања до којих високошколска установа долази спровођењем одређених научних, истраживачких, уметничких и професионалних активности активно се укључују у постојећи наставни процес.

Факултет води развојну политику научноистраживачког, уметничког и стручног рада и систематски прати и оцењује обим и квалитет истраживачког и уметничког рада наставника и сарадника. Факултет усваја План научноистраживачког и уметничког рада, а на предлог продекана за науку и међународну сарадњу и продекана за уметност. Ови планови усклађени су са стратешким циљем Факултета, као и са националним и

европским циљевима и стандардима високог образовања. (Прилог 6.5. План научноистраживачког рада за 2013)

Осим обавезом креирања (а касније и контроле реализације) годишњег плана научноистраживачког и уметничког рада за сваког наставника и сарадника појединачно (НИР – Прилози 6.8. и 6.8.1), Факултет подстиче и стимулише научноистраживачки и стручни рад и научну продукцију наставника и сарадника, настојећи да обезбеди литературу, приступ базама података, рачунарску и другу опрему, неопходне дозволе за емпиријска истраживања, информације о конкурсима и др. На Факултету се организују семинари, курсеви, радионице и други облици едукације младих научних истраживача.

Контрола квантитета и квалитета научноистраживачког и уметничког рада врши се годишњим подношењем и разматрањем Извештаја о научноистраживачком и уметничком раду, које подносе Продекан за науку и продекан за уметнички рад (Прилог 6.6. Извештај о научноистраживачком раду за 2012.)

С обзиром на своју комплексну и специфичну структуру, Факултет као посебну цену спроводи делатности које се односе на област **уметности и уметничког рада**. То подразумева перманентно осмишљавање, припрему и реализовање уметничке активности. (Прилог 6.7. Извештај о уметничким активностима за 2012.) (Прилог 6.7.1. Извештај о уметничким активностима за 2010/11.) (Прилог 6.7.2. План уметничких активности за 2013.)

Структурно, али и по стручним ресурсима, Факултет задовољава захтеве за остваривање и организовање базичних и развојних истраживања, уметничког и стручног рада. Активности у домену научно-истраживачке и уметничке делатности остварују се у шест области: 1. Научно-истраживачки пројекти, 2. Организација научних скупова, 3. Издавачка делатност, 4. Развој научног подмлатка и 5. Међународна сарадња 6. Научна, односно уметничка продукција.

У домену **научних пројеката**, Факултет подстиче наставнике и сараднике да се што активније ангажују у конципирању и реализовању научноистраживачких пројеката у земљи и иностранству. Факултет настоји да буде носилац или партнер значајних домаћих и међународних научних пројеката, што је у претходном периоду дало позитивне резултате.

Као што показује Прилог 6.12. Табела 6.2. Списак наставника и сарадника запослених у високошколској установи, учесника у текућим међународним и домаћим пројектима, укупно 60 запослених наставника и сарадника Филум-а учествује на најмање једном пројекту (неки од њих учествују и на више пројеката). Ако као референтан узмемо податак о броју запослених наставника и сарадника на дан 31.12. 2012, који износи 178 (видети поглавље Основни подаци о факултету овог Извештаја), видимо да је на најмање једном пројекту ангажовано укупно око једне трећине запослених, што је сигурно велики

напредак у односу на период од пре неколико година (тачан податак о томе, на жалост, није доступан Комисији), али ипак није сасвим задовољавајући: Комисија сматра да амбиција Факултета у овом домену у наредном периоду мора бити најмање 50 процената запослених који су ангажовани на пројектима (за тачну пропорцију видети Прилог 6.13. Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи).

На Факултету се (Прилог 6.2. Извештај о научно-истраживачком раду Факултета у 2012. години – Извод из Информатора о раду ФИЛУМ-а 2013, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи) тренутно (циклус 2011-2014) реализују два научна пројекта које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, а чији су носиоци / руководиоци наставници Факултета: *Друштвене кризе и савремена српска књижевност и култура: национални, регионални, европски, глобални оквир* (број пројекта 178018, руководилац проф. др. Драган Бошковић) и *Динамика структура савременог српског језика* (број пројекта 178014, руководилац проф. др. Милош Ковачевић). У овим пројектима учествује **31** истраживач са Филолошко-уметничког факултета: на пројекту 178018 учествује укупно 18 истраживача, од чега је 13 са ФИЛУМ-а, док на пројекту 178014 учествује укупно 35 истраживача, од чега је 18 са ФИЛУМ-а. Стручно веће за пројекте је Веће Одсека за филологију и Наставно-научно-уметничко веће, чија су овлашћења регулисана Законом о научноистраживачкој делатности и Статутом факултета.

На ове пројекте је током 2012. године примљено пет докторанада-стипендиста (**3** са ФИЛУМ-а и двоје са других факултета), а за потребе научноистраживачког рада истраживача у оквиру ових пројеката, 2012. године је преко материјалних средстава за набавку опреме које за пројекте издваја Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије набављено 28 лап-топова, нешто књига за библиотеку и канцеларијског материјала.

Проф. др Радивоје Младеновић и доц. др Владимир Поломац руководиоци су пројекта **Топомастичка истраживања Крагујевца и околине** при Центру за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу (Одсек за друштвено-хуманистичке науке и уметност) који се реализује у периоду од 01.5.2012. до 30. 04. 2013. године. На пројекту је укључено још двоје сарадника у настави (Бојана Вељовић, Тања Танасковић) са Катедре за српски језик.

Још пет сарадника и наставника са ФИЛУМ-а укључени су на следеће пројекте основних истраживања који се реализују на другим научноистраживачким организацијама:

1. доц. др Владимир Поломац: 178001 - Историја српског језика (Филозофски факултет у Новом Саду, руководилац: проф. др Јасмина Грковић Мејдор)

2. проф. др Никола Рамић: 178009 - Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ (Институт за српски језик САНУ, руководилац: проф. др Стана Ристић)

3. проф. др Радивоје Младеновић: 178020 - Дијалетколошка истраживања српског језичког простора (Институт за српски језик САНУ, руководилац: проф. др Слободан Реметић)

4. Ана Живковић: 178025 - Поетика српског реализма (Филолошки факултет у Београду, руководилац: проф. др Душан Иванић)

5. проф. др Славица Гароња Радованац: 178029 - Књиженство: Теорија и историја женске књижевности на српском језику до 1915. године (Филозофски факултет у Новом Саду, руководилац: проф. др Биљана Дојчиновић)

Научноистраживачки и уметнички рад на Факултету одвија се и у оквиру **3 међународна пројекта** у које је, од 2011. године, укључено двадесетак наших наставника и сарадника:

1. English Profile (носилац је Cambridge University Press, а ФИЛУМ је наведен као факултет сарадник на линку: <http://www.englishprofile.org/index.php/community/data-contributors>)

2. Tempus: Reforming Foreign Language Studies in Serbia (ReFLeSS) у склопу Националних заједничких пројеката из области реформе курикулума (Project number: 511366-TEMPUS-1-2010-1-RS-TEMPUS-JPCR). Носилац пројекта је Универзитет у Београду, Прилог 6.2.1 Уговор о пројекту ReFLeSS

3. Introducing interdisciplinarity in music studies in the Western Balkans in line with European perspective

(517098-TEMPUS-1-2011-1-RS-TEMPUS-JPCR, Прилог 6.2.2. Уговор о пројекту Темпус музика)

Осим тога, укупно 4 наставника запослених на ФИЛУМ-у укључени су на следеће међународне пројекте:

1. проф. др Милош Ковачевић (руководилац пројекта); Драган Бошковић (истраживач): Значај српског језика и књижевности за очување идентитета Републике Српске (Филозофски факултет у Источном Сарајеву).

2. доц. др Ивана Вучина Симовић: Projet de recherche pour le développement de l'édition électronique des documents judéo-espagnols (Истраживачки пројекат за развој електронског уређивања јеврејско-шпанских докумената), EA 3656 AMERIBER-GRIAL Université Michael de Montagne, Bordeaux 3, Бордо (Француска), 2011-2014.

3. проф. др Тијана Ашић: GDR-2521 Sémantique et Modélisation (Универзитет Париз 4).

4. проф. др Божинка Петронијевић (један од руководиоца пројекта); Марина Петровић-Јилих, Александар Ђокановић (истраживачи): *Dialog. Deutsch-Serbische Beiträge zur Literatur, Sprache und Didaktik, DSK-PH-12/13* (Pädagogische Hochschule Ludwigsburg, Немачка / Филозофски факултет, Нови Сад, Србија / Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, Србија, 1.12.2011- 30.06.2013).

У оквиру **Прилога 6.11. Табела 6.1. Назив и број текућих научноистраживачких / уметничких пројеката чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи**, дат је табеларни преглед пројеката чији су руководиоци стално запослени наставници Филум-а.

Редни број	Назив и евиденциони број пројекта	Домаћи (Д) и међународни (М)	Назив финансијера
1.	178018 – <i>Дрштвене кризе и савремена српска књижевност и култура: национални, регионални, европски, глобални оквир</i> (руководилац: проф. др Драган Бошковић)	Д	Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије
2.	178014 – <i>Динамика структура савременог српског језика</i> (руководилац: проф. др Милош Ковачевић)	Д	Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије
3.	<i>Значај српског језика и књижевности за очување идентитета Републике Српске</i> (руководилац: проф. др Милош Ковачевић)	М (реализује се на Филозофском факултету у Источном Сарајеву)	Министарство науке и технологије Републике Српске
4.	<i>Dialog. Deutsch-Serbische Beiträge zur Literatur, Sprache und Didaktik, DSK-PH-12/13</i> (Pädagogische Hochschule Ludwigsburg, Немачка / Филозофски факултет, Нови Сад, Србија / Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, Србија, 1.12.2011-30.06.2013) - један од	М	Donauschwäbische Kulturstiftung des Landes Baden-Württemberg. Deutsche Sprache und Kultur im Donauraum.

	руководилаца пројекта - проф. др Божинка Петронијевић		
5.	<i>Топономастичка истраживања Крагујевца и околине</i> , руководиоци: руководиоци: Проф. др Радивоје Младеновић и доц. др Владимир Поломац	Д	Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу (Одсек за друштвено-хуманистичке науке и уметност)

Иако Факултет нема стручних и уметничких пројеката који би у потпуности задовољили захтеве *табеле 6.6. Назив и број текућих стручних и уметничких пројеката који се тренутно реализују у установи чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи*, као посебан облик научно-стручног рада, Факултет је у протеклом периоду спроводио активности у оквиру покретања пројекта семинара стручног усавршавања наставника и професора језика и књижевности основних и средњих школа (Прилог 6.2. Извештај о научно-истраживачком раду Факултета у 2012. години – Извод из Информатора о раду ФИЛУМ-а 2013). Први семинар насловљен Савремене лингвистичке и књижевнотеоријске методе у настави српског језика и књижевности одржан је 29. април - 1. мај 2011. на Филолошко-уметничком факултету. На семинару је учествовало преко осамдесет наставника и професора гимназија, основних и средњих школа.

Протекле, 2012. године, Факултет је успешно конкурисао код Завода за унапређивање образовања и васпитања Републике Србије за одржавање Другог семинара стручног усавршавања наставника и професора српског језика и књижевности основних и средњих школа на Филолошко-уметничком факултету. Пројекат је одобрен и реализован је 19-21. 04. 2013. године. И, 2012. године, одлуком Завода за унапређивање образовања и васпитања, научни скуп Факултета Српски језик, књижевност, уметност акредитован је као облик сталног стручног усавршавања (конгрес) за наставнике основних и средњих школа.

У домену организације **научних скупова**, Факултет традиционално на годишњем нивоу организује два међународна научна скупа:

- *Српски језик, књижевност, уметност*
- *Савремена проучавања језика и књижевности (Научни скуп младих филолога Србије)*

Међутим, Факултет осим ових традиционалних научних скупова, сваке године организује или учествује у организацији јединствених научних скупова. Тако су у претходном периоду организовани скупови:

- Међународни научни скуп хиспаниста *Estudios hispánicos: tradición, retos, innovaciones (Студије хиспанистике – традиција, изазови, иновације)* 28-29. септембра 2012. године у организацији Катедре за хиспанистику. На скупу је учествовало преко четрдесет учесника из земље и иностранства (Словенија, Мађарска, Румунија, Бугарска, Шпанија). Организацију скупа је материјално помогла Амбасада Краљевине Шпаније.
- Међународни научни округли сто *ЕГЗИЛ(АНТИ): књижевност, култура, друштво* (у оквиру *Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност*), као резултат рада истраживача на пројекту 178018, имао је двадесет учесника (Врњачка Бања, 28-29. X 2012).
- факултет је био саорганизатор међународне научне конференције *Књижевни историчар Јован Деретић* (Филолошки факултет, Београд, 24. 12. 2012), на којем је учествовало четворо наставника и сарадника са нашег факултета.

Радови са свих скупова пролазе процес анонимног стручног рецензирања и редовно се публикују у зборницима радова (осим у случају међународне конференције *Студије хиспанистике – традиција, изазови, иновације*; радови презентовани на овом скупу биће објављени у часопису *Colindancias* Западног универзитета у Темишвару, са којим Факултет има успостављену међународну сарадњу.)

Најзад, поред уобичајеног чланства у организацији научних скупова који се одржавају на ФИЛУМ-у, наши наставници су били чланови организационих одбора следећих међународних скупова одржаних у земљи и иностранству:

1. проф. др Драган Бошковић (члан програмско-организационог одбора): *Наука и традиција* Филозофски факултет у Источном Сарајеву (Источно Сарајево, БИХ, 19-20. 05. 2011).

2. проф. др Милош Ковачевић (председник програмско-организационог одбора): *Наука и традиција*, Филозофски факултет у Источном Сарајеву (Источно Сарајево, БИХ, 19-20. 05. 2012)
3. проф. др Милош Ковачевић (члан програмско-организационог одбора): *Ђоровићеви сусрети* (СКПД Гацко и Билећа; Република Српска)
4. проф. др Радмила Настић (председник програмског одбора): *Језик књижевност и митологија* (ФСЈ, Алфа, Београд, 25-26 мај 2012)
5. проф. др Радмила Настић (члан организационог одбора-модератор): *Тешић за 21. век* (Учитељски факултет Ужице, Народно позориште Ужице, 10.10.2012).

Издавачка делатност на Филолошко-уметничком факултету остварује се у оквиру Центра за издавачко-информатичку делатност као делу посебне организационе Издавачко-информатичке јединице Факултета. *Правилником Центра за издавачко-информатичку делатност* (Прилог 6.2) уређује се стратегија издаваштва, публиковања и дистрибуције публикација, промовисања и рекламирање издања Факултета, као што се афирмишу и сервисирају издавачко-информатичке услуге Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу.

У оквиру своје редовне делатности, Факултет преко овог центра објављује: монографије, студије, расправе, наставне публикације (интерне и екстерне уџбенике), брошуре, часописе, тематске зборнике, зборнике радова са научних конференција, практикуме, ауторизована скрипта и друге публикације које су настале као резултат рада наставника и сарадника Факултета, али и публикација наставника и сарадника других факултета и Универзитета.

Одређивање врсте публикације врши се у складу са Критеријумима за одређивање категорија научних публикација Министарства за науку и технолошки развој РС. Центар једном годишње објављује и *Информатор*, који садржи опис студијских програма на Факултету, литературу, програме за припремање пријемних испита, примере тестова са претходних пријемних испита и друге информације од значаја за будуће студенте. Издања Факултета дистрибуирају се на Факултету, преко књижарских мрежа и преко осталих факултета.

Издавачка делатност Филолошко-уметничког факултета у 2012. години обухвата 3 броја часописа *Наслеђе* (категорисан М51 – бројеви 21, 22. и 23, у којима је објављено шездесетак научних радова (800 страна); Двадесет и трећи број био је тематски - *Немачко-српско француски односи* – а приредили су га проф. др Катарина Мелић, доц. др Јелена Волић Хелбуш, мр Никола Бјелић и Милош Јовановић; И протекле, 2012. године Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије суфинасирало је издавање *Наслеђа*, а крајем 2012. године, *Наслеђе* је поднело званичну апликацију за постављање часописа на THOMSON REUTERS – СЦИ листу (WEB OF SCIENCE; ARTS

& HUMANITIES CITATION INDEX)). Издавачка делатност Филолошко-уметничког факултета у 2012. години обухвата и 13 публикација од којих: 8 зборника са научних скупова, 1 каталог, 1 информатор за упис студената, 2 монографије и 1 уџбеник. (Прилог 6.3. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета (2011-2012)).

Издајамо:

1. две монографије: 1. Esquerria Nonell, Josep. 2012. *Spania (552-624): Límite de la esíctene*; 2. Сања Пантовић, *Скрипта из методике наставе клавира*.

2. Тротомни зборник са Шестог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност* (уредници: проф. др Милош Ковачевић, проф. др Драган Бошковић, Валерија Каначки, Сања Пајић)

1. Двотомни зборник са *Трећег научног скупа младих филолога Србије*. (уредници доц. др Маја Анђелковић, проф. др Милош Ковачевић)

2. *Савремено друштво и криза проучавања језика и књижевности* (тематски зборник, уредници проф. др Милош Ковачевић и проф. др Драган Бошковић).

3. *Наши дани: Филолошко-уметнички факултет (2002-2012)* (монографија поводом десете годишњице од оснивања ФИЛУМ-а), (уредник проф. др Драган Бошковић)

4. *Егзил(анти): Књижевност, друштво, политика* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Седмог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*) (уредник проф. др Драган Бошковић).

5. *Comida y bebida en la lengua española, cultura y literaturas hispánicas* (тематски зборник) (уредници: проф. др Анђелка Пејовић, Мирјана Секулић и Владимир Карановић).

Као саиздавач, ФИЛУМ је током 2012. године, као и претходних година, учествовао у публикавању једне свеске часописа међународног значаја *Српски језик*.

У домену **развоја научног подмлатка**, Факултет реализује два студијска програма докторских академских студија: докторске студије из филологије (језик и књижевност) и докторске студије српског језика и књижевности, на којима студира укупно 37 младих докторанада. Као што показује табела 6.5 (дата као Прилог 6.16), у претходне три године, на одбрањено је 11 докторских дисертација, што је, на пример у односу на број дипломиралих на основним студијама и у односу на број одбрањених мастер радова, недовољно. Ипак, према планираној динамици студијских програма, прве одбране су се могле догодити тек у 2013 години (три године по почетку студија), док други

акредитовани програм стартује тек у октобру 2013, те се одбране могу очекивати тек 2016. У том смислу, Комисија сматра да је претходно изнет податак о броју одбрањених дисертација помало варљив, те да ће се овај број значајно повећати 2013-14, а нарочито до 2016-17.

Као што се види из табеле 6.7 (дата као прилог 6.17), Факултет је у претходне три године обезбедио научном подмлатку укупно 29 ментора, од чега су 15 стално запослени (ако узмемо да је број стално запослених наставника 98 – податак од 31.12.2012, видимо да је однос запослених наставника и запослених ментора отприлике једнак 6.5 према 1). Именовање ментора и наставника на докторским студијама обавља се у складу са стандардима за акредитацију студијских програма докторских студија у оквиру друштвено- хуманистичког поља (1 ССЦИ рад за наставнике, односно 3 ССЦИ рада за менторе²). У том смислу су услови именовања ментора и наставника програма докторских студија уједначени и усклађени са минималним захтевима других установа из друштвено- хуманистичког поља. Наравно, наставници се у наставничка звања бирају строго у складу са Правилником Универзитета у Крагујевцу (видети Прилог 7.4 овог Извештаја). Као што је раније већ описано, Факултет нема ингеренција у формирању овог Правилника, али је наш продекан за науку консултован приликом последњих измена овог Правилника. Комисија процењује да је Правилник Универзитета у складу са препоруком Националног савета за високо образовање.

Осим кроз докторске студије и успостављени систем менторства, Факултет ради на развоју научног подмлатка и путем укључивања младих научних истраживача на пројекте које реализује. У току 2012. године, факултет је, укључивањем у пројекте, посебну пажњу посветио афирмацији, побољшању и усавршавању научног подмлатка. Паралелно бризи око пријава теза преосталих доктораната, факултет је настојао на њиховом научноистраживачком усавршавању подстицањем публикавања научних радова, и учешћа у научним скуповима.

Сви докторанди, асистенти и сарадници показали су све значајнији интерес за учествовање у конференцијама и публикавање научних радова, а 17 њих, укључено у научноистраживачке пројекте, као и шесторо стипендиста-доктораната ангажованих на пројектима 178014 и 178018, показало је значајне резултате.

У току 2012. године, асистент и докторанд Мирјана Секулић одбранила је на Филолошко-уметничком факултету докторску дисертацију *Слика Шпаније у путописима и новинским чланцима Милоша Црњанског*, а четрнаесторо доктораната је пријавило докторске дисертације.³

Троје младих колега је обавило стручна усавршавања, и то:

---

²С тим што се као еквивалентни ССЦИ радовима узимају М24 радови

³ У прилогу „2012-ДОКТОРАНТИ“ налази се списак доктораната и њихових пријављених докторских дисертација.

1. Милан Милановић: Е-teacher стипендија, Универзитет у Мериленду – он-лајн обука „English as a Foreign language Assessment“ (јануар-март, 2012);

2. Јована Павићевић: истраживачки рад – као добитник стипендије John McGrath Scholarship for Theatre Studies похађала курс Савремена књижевност на Универзитету у Единбургу (5-18. август 2012. године);

3. Вера Јовановић: Стручна обука за испитиваче на међународним испитима DELF/DALF за француски језик, Француски институт, Београд, Србија, јун 2012.

Младим докторандима и студентима мастер студија, Факултет такође пружа прилику да се научно афирмишу путем учешћа на скупу *Савремена проучавања језика и књижевности (Научни скуп младих филолога Србије)*, као и путем објављивања презентованих радова у зборнику са скупа.

Осим тога, младим научницима се такође нуди могућност објављивања својих истраживања у универзитетском научном часопису *Лунар* (категорија М53).

Међународна сарадња Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу подразумева активности на успостављању и развијању сарадње са другим факултетима и универзитетима у земљи и иностранству, као и сарадњу са међународним организацијама које се баве високим образовањем, филологијом, уметношћу и културом уопште. Успостављање овакве сарадње, од самог оснивања Факултета, омогућило је убрзано афирмисање Факултета и његових делатности, између осталог мобилност и размену студената и наставника, њихово стручно и научно усавршавање и размену искуства у оквирима наставних процеса, а тако и подизање квалитета наставе и њено осавремењивање, као и организовање заједничких студијских програма са факултетима партнерима.

Факултет прати и унапређује квалитет међународне сарадње увидом и разматрањем годишњих извештаја о међународној сарадњи, а које подноси продекан за међународну сарадњу (Прилози 6.4, 6.4.1, и 6.4.2)

Списак високошколских установа са којима је Филолошко-уметнички факултет остварио и/или остварује међународну сарадњу:

- Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria (Faculty of Preschool and Primary School Education)

www.uni-sofia.bg

- Music academy "Felix Nowowiesky", Bidgosch, Poland

www.amuz.bydgoszcz.pl

- Masaryk University of Brno, Czech Republic

www.muni.cz

- Ivan Franko University of Lvov, Ukraine
www.franko.lviv.ua
- Paisii Hilendarski University of Plovdiv, Bulgaria
www.uni-plovdiv.bg
- Alpen-Adria Universität Klagenfurt, Austria
www.uni-klu.ac.at
- Pädagogische Hochschule Ludwigsburg, Germany
www.ph-ludwigsburg.de
- West University of Timisoara (Faculty of Letters, History and Theology), Romania
www.uvt.ro
- Universität Trier, Germany
www.uni-trier.de
- Maria Curie-Sklodowska University, Poland
www.umcs.lublin.pl
- Универзитет у Источном Сарајеву
(Филозофски факултет), БиХ
www.ffuis.edu.ba
- University Aldo Moro, Bari, Italy
www.uniba.it
- University of Ljubljana, Slovenia
www.uni-lj.si
- Université Paul-Valéry Montpellier 3, France
www.univ-montp3.fr
- Hochschule für Musik Detmold, Germany
www.hfm-detmold.de
- Универзитет у Бањој Луци
(Филолошки факултет), БиХ
www.filoloski.rs.ba
- Faculty of Arts, Charles University in Prague, Czech Republic
http://www.ff.cuni.cz
- Sofia University "St. Kliment Ohridski" (Faculty of Slavic Philology), Bulgaria
http://www.uni-sofia.bg
- Universidad de Jaén, Spain

У домену **индивидуалних научно-истраживачких постигнућа**, односно публикавања научних монографија и научних радова у референтним научним часописима, зборницима са научних скупова и тематским зборницима, учешћа на научним скуповима (у земљи и иностранству, националним и међународним) и рада у оквиру научних пројеката, као најбитинијим сегментом научноистраживачког унапређења и афирмације наставног и сарадничког кадра на ФИЛУМ-у, стање у 2012. години је, пре свега захваљујући реализацији пројеката основних истраживања, нашем традиционалном научном скупу *Српски језик, књижевност, уметност*, часопису *Наслеђе* и часопису *Липар*, за преко 20% премашило 2011 годину.

У току 2012. године, наши наставници и сарадници објавили су 6 монографија, приредили 6 тематских зборника међународног и 2 националног значаја, објавили 116 радова у часописима од међународног и националног значаја, 134 научна рада у међународним и 18 радова у националним зборницима са научних конференција или тематским зборницима, учествовали у раду 197 међународних и 36 националних научних скупова и публиковали 3 научне критике.

Табеларно представљени, према извештају о научноистраживачком раду које су поднели шефови катедара и одсека, ови резултати изгледају по катедрама/одсецима и збирно овако (ради поређења и прегледности, болдовани су резултати у 2012, а неболдовани у 2011. години):

КАТЕДРА	Српски језик	Српска књижевност	Англистика	Хипснестика	Романистика	Геманистика	ОСТАЛИ ОДСЕЦИ ДХ поље	УКУПНО
Монографија (међународна / национална)	3/2	3/2	1/0	0/1	1/1	0/0	4/0	12/6
Часопис (међународни / национални)	8/15	11/21	25/34	16/15	11/10	2/17	5/4	67/116
Зборник (тематски / са скупа, међународни)	12/19	24/37	18/28	13/19	10/12	4/11	10/8	92/134
Зборник (тематски / са скупа, национални)	5/6	16/2	13/3	2/4	1/1	1/0	2/3	40/18
Скупови (учешће, међународни)	31/37	24/23	57/65	21/29	19/16	5/7	12/22	169/197
Скупови (учешће, национални)	2/14	32/7	6/4	3/3	2/4	1/3	2/1	48/36

Прикази / Критике	0/1	2/2	1/0	/	/	1/0	/	4
УКУПНО Катедра	61/94	113/93	121/134	55/71	44/44	14/39	35/38	415/513

Међутим, и поред евидентног напретка, Комисија сматра да у овој области постоје значајни недостаци. Најпре, у домену праћења квалитета индивидуалних научно-истраживачких постигнућа, до сада је изостајало праћење научне продукције према категоријама прописаним правилником министарства, већ према критеријумима видљивим из горе приложене табеле. У том смислу би се могао стећи утисак да контрола квалитета у овој области даје предност квантитету у односу на квалитет, што је неприхватљиво. У том смислу је Комисија са продеканом за науку већ договорила измене у обрасцу за прикупљање података о индивидуалним научним резултатима, које ће омогућити вредновање не само по групама категорија (M10, M20) већ по тачној категорији сваког резултата. Међутим, у овом Извештају из горе наведених разлога није било могуће дати збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у установи у претходној календарској години према критеријумима Министарства који је у потпуности саобразан захтевима прописане табеле 6.3 (видети Прилог 6.14. Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у установи у претходној календарској години).

Ипак, важнији недостатак из овог сегмента тиче се публикавања радова у часописима на СЦИ / ССЦИ листи. Као што се види из Прилога 6.15. Списак SCI/ ССЦИ-индексираних радова по годинама за претходни трогодишњи период, укупно 98 наставника Факултета (податак од 31.12.2012) објавило је свега 7 СЦИ / ССЦИ радова у претходне три године. Алармантан је податак да то у просеку износи 0.071 СЦИ радова по наставнику за претходне три године. Статистика је поражавајућа ако се гледа укупан број и наставника и сарадника (178), у ком случају је то 0.04 СЦИ рада по наставнику и сараднику за претходне три године.

Истина је да је проблем делимично узрокован чињеницом да најпродуктивније катедре факултета (Српски језик и Српска књижевност) тешко публикују радове из националних дисциплина у иностранству (а поставља се и питање сврсисходности и квалитета таквог објављивања). Прилог 6.15 показује и обиље продукције у категорији M24, која ове процене донекле поткрепљује, те значајно балансира горе понуђену статистику.

Колико је Комисија могла да утврди, истина је и то да из области књижевности, које чине половину далеко најпродуктивнијег одсека (филологија), нема часописа са импакт фактором.

Ипак, уз бројне стране филологије и уметности, чини се да је главни проблем у прошлости ипак био одређена инертност запослених, али и управних структура, које у најскоријој будућности морају предузети озбиљне подстицајне мере на плану повећања броја СЦИ публикација. Као што је раније већ навођено, Факултет има систем финансијске подршке младим истраживачима (30000 рсд годишње, плус помоћ у области издаваштва), али недостаје јасна план повећања броја СЦИ публикација.

Квалитет **уметничког рада** наставника, сарадника и студената исказан је кроз велики број реализованих уметничких изложби, концерата и сл.

Кад је музичка уметност у питању, незаобилазни на културној мапи окружења су бројни концерти и наступи студентског оркестра, хора (мешовитог и камерног), камерних ансамбала и солиста.

Оркестар ФИЛУМ-а, такође, не само да припрема будуће чланове Градског камерног оркестра *Шлезингер*, већ учествује са њим у заједничким концертним пројектима. Наставници и сарадници Одсека за музику несебично поклањају своја најбоља извођења крагујевачкој публици на концертима у организацији Факултета, у оквиру музичке сезоне града или референтних музичких фестивала (Међународни фестивал камерних хора и ОКТОХ) у просторима који су већ афирмисани као концертни (сала Прве крагујевачке гимназије, галерија Народног музеја) и, сада новом концертном простору - Универзитетској галерији. Само у 2011. години, оваквих концерата је било више од 40.

Релевантно учествовање Факултета у савременом музичком животу огледа се и у концертним активностима у свим најзначајнијим концертним и оперским просторима и у оквиру најзначајнијих уметничких манифестација у Србији, али и у великом броју истих изван њених граница – Немачкој, Француској, Италији, Белгији, Великој Британији, Холандији, Мађарској, Чешкој, Пољској, Швајцарској, Грузији, Јерменији, Босни и Херцеговини, Хрватској, Словенији, Македонији, Црној Гори. Поједини наставници су низ година придружени или стални чланови ансамбала камерне музике (*Ensemble Modern Frankfurt*, Минхенска опера) са изузетном интернационалном репутацијом или редовни гостујући музичари у реномираним светским оркестрима.

Од свог заснивања, Одсек за примењену уметност је обогатио излагачки програм свог родног места. Почевши од „највеће изложбе у граду“, завршне изложбе студената у просторијама факултета, која се одржава на крају сваке академске године, до представљања професора и сарадника факултета кроз одређене изложбене активности, што групног што индивидуалног карактера, наше колеге са примењене уметности перманентно учествују у највећим креацијама визуелних уметности у граду.

Ревизијалне изложбе професора и сарадника Одсека изузетно су посећени догађаји и доприносе угледу Факултета и култури града. Самосталне изложбе су редовна излагачка

делатност какву практикује сваки ангажовани наставник и сарадник Одсека. Приказујући своје радове широј градској публици, ове изложбе су показатељи са каквим наставним кадром Факултет располаже. Непрекидне и континуиране активности наших примењених уметника запажене су широм земље и у иностранству. Скоро све изложбе, како националног, тако и међународног карактера у Србији, имају у свом излагачком саставу или жирију неког од наставника или сарадника са Одсека за примењену уметност ФИЛУМ-а.

Највеће струковне манифестације из области примењене уметности – као што су Мајска изложба чланова УЛУПУДУС-а, Грифон у Графичком колективу у Београду, или велике међународне манифестације ликовне уметности као Тријенале графике у Београду, Бијенале минијатуре у Горњем Милановцу, Бијенале суве игле у Ужицу, струковне – Мајска изложба графике у Графичком колективу, Бијенале ликовне и примењене уметности у Смедереву, или Бијенале цртежа и мале пластике, Пролећна и Јесења изложба чланова УЛУС-а у Павиљону Цвијета Зузорић у Београду – места су окупљања радова потеклих са овог одсека Факултета.

У протеклој деценији, наставници и сарадници Одсека за филологију су крагујевачкој културној јавности атрактивно представили, у оквиру преко тридесет књижевних вечери и промоција књига, организованих на Факултету или у Народној библиотеци *Вук Караџић* у Крагујевцу, са којом Факултет уско сарађује, Народном музеју у Крагујевцу или у просторијама Универзитета у Крагујевцу, низ занимљивих литерарних публикација и писаца, али и научних студија колега са ФИЛУМ-а или из земље и иностранства.

Успешном реализацијом ових уметничких пројеката директно се врши утицај на наставни процес, који подразумева усмерење ка јавном презентовању рада. Ова високошколска установа организује своју уметничку делатност у складу са националним и европским стандардима као и својим могућностима. Извештај о уметничком раду подноси се надлежним већима Факултета, а квалитет уметничког рада прате надлежне комисије.

6.2. Процена испуњености Стандарда 6 и предлог корективних мера

На основу изнетих чињеница о организацији и резултатима научноистраживачког и уметничког рада закључује се да је на Филолошко-уметничком факултету углавном испуњен Стандард 6.

Факултет има устаљене и разрађене процедуре подстицања, праћења, контроле и унапређења научноистраживачког рада у свим сегментима (Правилници, Планови и извештаји о научноистраживачком раду, Планови и извештаји о уметничком раду, докторске студије, издаваштво, научни скупови, међународна сарадња).

Факултет је у претходном периоду значајно унапредио квалитет научно-истраживачког и уметничког рада, између осталог и повећањем учешћа наставника и сарадника на конципирању и реализацији пројеката основних истраживања Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Ипак, Комисија сматра да би број наставника и сарадника ангажованих на пројекту могао у наредном периоду да се значајно повећа подстицајним деловањем Факултета, нарочито кад је реч о млађим истраживачима (до преко 50 процената запослених који су ангажовани на пројектима). Осим тога, мора се поменути и недостатак стручних и уметничких пројеката који би у потпуности задовољили захтеве *табеле 6.6. Назив и број текућих стручних и уметничких пројеката који се тренутно реализују у установи чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи*, иако је Факултет, како је већ наведено, као посебан облик научно-стручног рада, у протеклом периоду спроводио активности у оквиру покретања пројекта семинара стручног усавршавања наставника и професора језика и књижевности основних и средњих школа.

Затим, у домену праћења квалитета индивидуалних научно-истраживачких постигнућа, до сада је изостајало праћење научне продукције према категоријама прописаним правилником министарства, већ према критеријуму домаћа / међународна публикација, који није довољно прецизан. У том смислу би се могао стећи утисак да контрола квалитета у овој области даје предност квантитету у односу на квалитет, што је неприхватљиво. Комисија је са продеканом за науку већ договорила измене у обрасцу за прикупљање података о индивидуалним научним резултатима, које ће омогућити вредновање не само по групама категорија (M10, M20) већ по тачној категорији сваког резултата.

Осим тога, значајан проблем представља и веома мали број СЦИ публикација; уз све раније изнете обзире (националне дисциплине и M24, непостојање импакт фактора за часописе из области књижевности), Комисија сматра да Факултет мора хитно кренути са агресивним подстицањем повећања броја радова запослених на СЦИ листи.

Потребно је даље јачати међународну сарадњу у домену научних истраживања, и иницирати више заједничких пројеката са партнерским институцијама из земље и иностранства.

Потребно је даље радити и на унапређењу квалитета издавачке делатности, увођењем још ригорознијих процедура за рецензирање публикација, и још виших стандарда у погледу квалитета публикација.

У наредном периоду Комисија за обезбеђење квалитета треба да ради на прецизнијем утврђивању метода, поступака и активности, које ће се примењивати у процењивању квалитета не самог научноистраживачког рада, већ првенствено повезаности научноистраживачког, образовног и стручног рада на Факултету, јер је у овом тренутку нејасно којим мерљивим показатељима би се то могло обезбедити.

У наредном периоду, Факултет мора да настави да стриктно примењује све поступке и инструменте за обезбеђење квалитета научноистраживачког односно уметничког и стручног рада, предвиђене Правилником о самовредновању (Прилог 6.9) и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (Прилог 6.10). Уколико се оцени да њихова примена не даје очекиване ефекте, биће потребно да они буду иновирани.

Иако Факултет посвећује пажњу развоју научног подмлатка (већи број сарадника је докторирао, на Докторским студијама на матичном и на другим факултетима студира више младих сарадника), потребно је додатно појачати контролу и напоре у овом домену. Потребно је започети научно профилисање на ранијем стадијуму, још на основним студијама, праћењем и награђивањем најбољих студената-истраживача. Осим тога, Комисија је уочила да не постоји систем праћења публикавања резултата докторских дисертација, што се у наредном периоду мора системски решити.

6.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Факултет има развијене процедуре перманентног и континуираног праћења и квалитета научноистраживачког и уметничког рада, иако не баш и оцењивања квалитета истог +++ • Факултет има стручне ресурсе за научноистраживачки, уметнички и стручни рад (али не и просторно-материјалне)++ • Факултет има развијену и уређену издавачку делатност++ • Факултет има развијену међународну сарадњу ++ • Факултет организује научне скупове и води пројекте +++ • Факултет брине о научном подмлатку (докторске студије и менторства, финансијска подршка, укључивање у пројекте, итд.) ++ • научно-истраживачки, стручни и уметнички рад великим делом се каналише кроз научне пројекте Министарства и у складу је са стратешким опредељењем земље и европским циљевима ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Комисији је недоступан систем провере усаглашености образовног, научноистраживачког, уметничког и стручног рада путем јасних, мерљивих показатеља +++ • изостанак праћења индивидуалне научне продукције према категоријама Министарства + • мали број СЦИ радова (иако веома велики број М24 радова) и изостанак агресивног и систематичног подстицања СЦИ публикавања ++ • изостанак система праћења публикавања резултата докторских дисертација + • Филолошко-уметнички факултет нема своју зграду те је с тога отежан и научноистраживачки, а посебно уметнички рад. У недостатку простора тешко је организовати консултације, додатну наставу, вежбе, ваннаставне активности, а самим тим и сјединити научноистраживачке и уметничке процесе са педагошким радом+
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ

<ul style="list-style-type: none"> • Факултет има потенцијал за развијање докторских академских студија у свим областима, ако у наредном периоду буде истрајао у развијању научноистраживачког рада и унапређењу научних компетенција својих наставника + 	<ul style="list-style-type: none"> • Неизвесан је квалитет финансијске подршке коју Факултет може очекивати од оснивача у наредном периоду, како за реализацију научноистраживачких пројеката, тако и за публикавање резултата научних скупова + + • Један број наставника и сарадника не може да прати захтевану динамику у погледу квантитета публикација, коју намећу стандарди за научне компетенције наставника при избору у звања и код менторства на докторским студијама.+
--	--

6.4. Показатељи и прилози за стандард 6:

[Прилог 6.0. Уверење о акредитацији установе](#)

[Прилог 6.0.1. Уверење о акредитацији установе за обављање научноистраживачке делатности](#)

[Прилог 6.1. Стратегија обезбеђења квалитета](#)

[Прилог 6.2.0. Извештај о научно-истраживачком раду 2012 – Извод из Информатора о раду](#)

[Прилог 6.2. Правилник Центра за издавачко-информатичку делатност](#)

[Прилог 6.2.1. Уговор о пројекту РЕФЛЕКС](#)

[Прилог 6.2.2. Уговор о пројекту Темпус - музика](#)

[Прилог 6.3. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета \(2011-2012\)](#)

[Прилог 6.4. Извештај о међународној сарадњи 2010.](#)

[Прилог 6.4.1. Извештај о међународној сарадњи 2011.](#)

[Прилог 6.4.2. Извештај о међународној сарадњи 2012.](#)

[Прилог 6.5. План научноистраживачког рада за 2013.](#)

[Прилог 6.6. Извештај о научноистраживачком раду за 2012.](#)

[Прилог 6.7. Извештај о уметничким активностима 2012.](#)

[Прилог 6.7.1 Извештај о уметничким активностима 2010. и 2011.](#)

[Прилог 6.7.2. План уметничког рада 2013](#)

[Прилог 6.8. Реализовани НИР, по наставницима и сарадницима, за 2012.](#)

[Прилог 6.8.1. Планирани НИР, по наставницима и сарадницима, за 2013.](#)

[Прилог 6.9. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 6.10. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 6.11. Табела 6.1. Назив и број научноистраживачких – уметничких пројеката](#)

[Прилог 6.12 Табела 6.2. Листа наставника и сарадника ангажованих на пројектима](#)

[Прилог 6.13. Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број запослених наставника и сарадника](#)

[Прилог 6.14 Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у претходној години](#)

[Прилог 6.15. Табела 6.4. Списак СЦИ-ССЦИ индексираних радова по годинама за претходни трогодишњи период](#)

[Прилог 6.16. Табела 6.5 Листа одбрањених докторских дисертација у претходне три године](#)

[Прилог 6.17 Листа ментора](#)

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

7.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

Правилником о самовредновању и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (Прилози 7.1 и 7.2) дефинисани су стандарди квалитета наставника и сарадника Факултета: висока оспособљеност за наставни и научно-истраживачки односно уметнички и стручни рад, мотивисаност за максимални допринос развоју науке, научног и уметничког стваралаштва, способност интегрисања нових научних и уметничких знања у наставни процес, морални квалитети који служе за узор студентима и др.

Од наставника и сарадника очекује се: да у комуникацији са студентима буду коректни, праведни и објективни, да испољавају спремност на сарадњу и пружање помоћи у раду, доследни су у поштовању договорених правила, да разумеју потребе студената, да својим укупним радом и деловањем доприносе изградњи академске заједнице, али и савременог друштва, које свој развој заснива на знању као једној од основних компаративних предности.

Наставници и сарадници Факултета оспособљени су за примену савремених наставних метода, организовање и управљање наставом како би она максимално одговарала потребама образовања и потребама студената, разумевање и уважавање индивидуалних разлика међу студентима и различитих стилова учења, развијање инструмената за редовно праћење и квалитетно оцењивање рада студената и коришћење савремених информационих технологија и дидактичких средстава у настави.

Подаци о наставницима и сарадницима Факултета доступни су на интернет страници Факултета, а Књига наставника је саставни део прилога у документацији за акредитацију студијских програма.

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пре свега поштовањем законских и других прописа о избору наставника и сарадника, који су садржани у Закону о високом образовању Републике Србије, Статуту Универзитета у Крагујевцу, Статуту Филолошко-уметничког факултета (Прилог 7.3.), Правилнику о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу (Прилог 7.4.) и Одлуци о изменама и допунама Правилника о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу (Прилог 7.4.1.) који су усклађени са Препорукама Националног савета за високо образовање. Сва наведена документа су јавно

доступна на сајту Факултета (путања: [ФИЛУМ – правни документи](#)) и Универзитета у Крагујевцу (путања: [универзитет – прописи](#)). Осим тога, сви извештаји Комисија за избор у звања трајно су јавно доступни на сајту Универзитета, на адреси <http://www.kg.ac.rs/nast.php>.

Кад је реч о политици заснивања радног односа и стицања звања наставника, Факултет се стриктно управља Правилником о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу. Иако је у том смислу евалуација политике заснивања радног односа и стицања звања наставника изван непосредних ингеренција Факултета, Факултет преко продекана за наставу остварује директну комуникацију са Универзитетом, те прослеђује своје предлоге и решења, која су и интегрисана у Одлуци о изменама и допунама Правилника о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу, односно оном њеном делу који се односи на поље хуманистичких наука. Као што се већ види и из горе побројаних докумената, Правилник се периодично преиспитује, мења и допуњава.

У складу са горе наведеним документима, приликом избора кандидата у звање наставника, Факултет посебно вреднује: резултате научног и истраживачког односно уметничког рада кандидата, ангажовање кандидата у развоју наставе и развоју других делатности Факултета, резултате педагошког рада кандидата, резултате постигнуте у обезбеђивању научно-наставног подмлатка, као и повезаност образовног рада наставника са радом на пројектима у другим областима привредног и друштвеног живота.

Придржавајући се горе дефинисаних, строгих прописа, Факултет је у претходном периоду ипак успео да води активну, чак агресивну кадровску политику, што потврђује чињеница да је у односу на 2002. годину, време када је Факултет основан, број наставника и сарадника у радном односу знатно повећан на свим одсецима.

Број наставника у радном односу на дан 31. 12. 2002.			Број наставника у радном односу на дан 31. 12. 2012.		
Одсек за филологију	Одсек за музичку уметност	Одсек за примењену и ликовну уметност	Одсек за филологију	Одсек за музичку уметност	Одсек за примењену и ликовну уметност
1	4	0	31	46	21
			УКУПНО: 98		

Укупан број запослених наставника и сарадника на сва три одсека на дан 31.12.2012. године је 178. Као што се види из прилога 7.6, до 14. 07. 2013. дистрибуција наставника и сарадника се померила у корист наставника (наставника 107, сарадника 71). За поименичне листе тренутно запослених и по уговору ангажованих наставника и сарадника видети Прилог 7.6 Табела 7.1. Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору) и Прилог 7.7 Табела 7.2. Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору).

За детаље о дистрибуцији наставника и сарадника у сталном радном односу према звањима и Одсецима, видети табеле 2.3 и 2.4 у оквиру поглавља Основни подаци о факултету овог Извештаја.

Гледано кроз однос броја студената и стално запослених наставника, статистика, број запослених наставника на Филолошко уметничком факултету у Крагујевцу, на дан 14. 07. 2013 – **107** и укупни број студената по формули „број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма“ – **1739** (за дистрибуцију по студијским програмима и друге детаље видети Табелу 4.1. дату као прилог уз стандард 4 овог Извештаја), показују да је број студената по запосленом наставнику **16.25**. За нешто више детаља видети Прилог 7.8. Однос укупног броја студената (број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма) и броја запослених наставника на нивоу установе.

Осим вођењем адекватне кадровске политике на основу дефинисаних критеријума за избор и заснивање радног односа наставника и сарадника, обезбеђење и унапређење квалитета наставника и сарадника постиже се и систематским праћењем и подстицањем наставног, научно-истраживачког и стручног односно уметничког рада наставника и сарадника.

У склопу припреме годишњег Извештаја и Плана о научно-истраживачком односно уметничком раду, сваки наставник и сарадник подноси годишњи извештај и план научно-истраживачког односно уметничког рада. Извештаји и планови се синтетичу, те разматрају на Већима Катедри и Одсека, уз упозоравање на евентуалне неадекватне резултате, уз дефинисање евентуалних подстицајних и корективних мера. Научни рад наставника и сарадника подстиче се и материјално, у виду надокнаде у висини од до 30000 динара годишње, за учествовање на научним конференцијама.

Резултати синтетисани у Извештају о научно-истраживачком раду Филолошко-уметничког факултета у 2012. години, показују да је научно-истраживачки рад Факултета у сталном успону. У току 2012. године, наши наставници и сарадници објавили су 6 монографија, приредили 6 тематских зборника међународног и 2 националног значаја,

објавили 116 радова у часописима од међународног и националног значаја, 134 научна рада у међународним и 18 радова у националним зборницима са научних конференција или тематским зборницима, учествовали у раду 197 међународних и 36 националних научних скупова и публиковали 3 научне критике.

Табеларно представљени, према извештају о научноистраживачком раду које су поднели шефови катедара и одсека, ови резултати изгледају по катедрама/одсецима и збирно овако (ради поређења и прегледности, болдовани су резултати у 2012, а неболдовани у 2011. години):

КАТЕДРА	Српски језик	Српска књижевност	Англистика	Хипснистика	Романистика	Геманистика	ОСТАЛИ ОДСЕЦИ ДХ поље	УКУПНО
Монографија (међународна / национална)	3/2	3/2	1/0	0/1	1/1	0/0	4/0	12/6
Часопис (међународни / национални)	8/15	11/21	25/34	16/15	11/10	2/17	5/4	67/116
Зборник (тематски / са скупа, међународни)	12/19	24/37	18/28	13/19	10/12	4/11	10/8	92/134
Зборник (тематски / са скупа, национални)	5/6	16/2	13/3	2/4	1/1	1/0	2/3	40/18
Скупови (учешће, међународни)	31/37	24/23	57/65	21/29	19/16	5/7	12/22	169/197
Скупови (учешће, национални)	2/14	32/7	6/4	3/3	2/4	1/3	2/1	48/36
Прикази / Критике	0/1	2/2	1/0	/	/	1/0	/	4
УКУПНО Катедра	61/94	113/93	121/134	55/71	44/44	14/39	35/38	415/513

Кад је реч о стручном раду наставника и сарадника, Факултет подржава комуникацију између академског особља и релевантних професионалних удружења. Као што се види из Извештаја о научно-истраживачком раду Факултета за 2012. годину, Наставници и сарадници Одсека за филологију и са ДХ-поља Одсека за музичку уметност Филолошко-уметничког факултета чланови су многих струковних асоцијација, научних и уметничких удружења, као и комисија у земљи и иностранству: Милош Ковачевић (Удружење књижевника Србије; Удружење књижевника Републике Српске; Друштво за неговање и проучавање српског језика, Друштво наставника Србије, Друштво наставника

Републике Српске; Матица српска Нови Сад; Матица српска Црна Гора; Матица српска Република српска; СКЗ); Радивоје Младеновић (Међуодељењски Одбор за проучавање Косова и Метохије Српске академије наука и уметности; Међуакадемијски одбор за дијалектолошке атласе Српске академије наука и уметности; оперативни тим Комисије за израду Српског дијалекатског атласа (Међуакадемијски одбор за дијалектолошке атласе Српске академије наука и уметности); Матица српска); Владимир Поломац (ICOS: The International Council of Onomastic Sciences; SLE: The Societas Linguistica Europaea); Софија Калезић Ђуричковић (*Друштво младих научника*, ЦАНУ, Подгорица; Комисија за публикување читанки за основно и средње образовање, Завод за уџбенике и наставна средства, Подгорица); Славица Гароња Радованац (COST ACTION ISO901 Women Writers in History: Workshop International Female Networks); Томислав Павловић (Robert Graves Society, 50 Ham Green, Pill Bristol, BS20 0NB, United Kingdom); Александар Радовановић (ESSE: The European Society for the Study of English; IASIL: The International Association for the Study of Irish Literatures); Мирјана Мишковић Луковић (Linguistics Association of Great Britain (LAGB), Велика Британија; International Pragmatics Association (IPrA), Белгија; European Society for the Study of English, Република Србија; Друштво за примењену лингвистику Србије, Република Србија; Удружење научних и стручних преводилаца Србије, Република Србија); Александар Б. Недељковић (Удружење англиста Србије (UAS); European Society for the Study of English (ESSE); Удружење књижевних преводилаца Србије); Ана Јовановић (Педагошко друштво Србије; The American Association of Teachers of Spanish and Portuguese; Modern Language Association); Божинка Петронијевић (Südosteuropäischer Germanistenverband (SOEGV) – Udruženje germanista jugoistočne Evrope); Ивана Вучина Симовић (The American Association of Teachers of Spanish and Portuguese – AATSP); Никола Поповић (Удружење књижевних преводилаца Србије; Удружење наставника италијанског језика Србије; Друштво за стране језике и књижевности Србије); Марија Тирић (Удружење композитора и музичких писаца Србије; Удружење новинара Србије; Асоцијација NECS – European Network for Film and Media Studies); Александар Раденковић (Удружење музичких педагога Србије); Кристина Парезановић (Књижевна заједница Ваљева; Удружење музичких и балетских педагога Србије; СОКОЈ; Монтесори друштво Србије); Јелена Беочанин Мијановић (Удружење музичких и балетских педагога Србије); Невена Вујошевић (Удружење композитора Србије).

Кад је реч о развоју кадра, Факултет обезбеђује наставницима и сарадницима могућност за перманентно научно и стручно усавршавање и напредовање путем: информисања наставника и сарадника о конкурсима за стипендије, информисања наставника и сарадника о научним скуповима у организацији образовних и других институција у земљи и иностранству, обезбеђивања литературе, приступа базама података, библиотечким ресурсима на Интернету и другој научној инфраструктури,

успостављањем билатералне и мултилатералне сарадње са домаћим и међународним образовним и уметничким институцијама у циљу размене наставника и сарадника, припреме и реализације заједничких пројеката, одобравања плаћених одсуства ради студијских боравака, специјализација, учешћа на научним и стручним скуповима у земљи и у иностранству и партиципирања у финансирању научног и стручног односно уметничког усавршавања наставника и сарадника.

Научно и стручно односно уметничко усавршавање наставника и сарадника Факултета финансира се из средстава Факултета, у складу са Финансијским планом Факултета.

Као што се види из Извештаја о научноистраживачком раду, у току 2012. године, факултет је у оквиру бриге о развоју кадра, посебну пажњу посветио афирмацији, побољшању и усавршавању научног подмлатка. Паралелно брзи око пријава теза преосталих доктораната, факултет је настојао на њиховом научноистраживачком усавршавању подстицањем публикавања научних радова, и учешћа у научним скуповима.

Сви докторанди, асистенти и сарадници показали су све значајнији интерес за учествовање у конференцијама и публикавање научних радова, а 17 њих, укључено у научноистраживачке пројекте, као и шесторо стипендиста-доктораната ангажованих на пројектима 178014 и 178018, показало је значајне резултате.

У току 2012. године, наш асистент и докторант Мирјана Секулић одбранила је на Филолошко-уметничком факултету докторску дисертацију *Слика Шпаније у путописима и новинским чланцима Милоша Црњанског*, а четрнаесторо доктораната је пријавило докторске дисертације.

Троје младих колега је обавила стручна усавршавања, и то:

1. Милан Милановић: Е-teacher стипендија, Универзитет у Мериленду – он-лајн обука „English as a Foreign language Assessment“ (јануар-март, 2012);
2. Јована Павићевић: истраживачки рад – као добитник стипендије John McGrath Scholarship for Theatre Studies похађала курс Савремена књижевност на Универзитету у Единбургу (5-18. август 2012. године);
3. Вера Јовановић: Стручна обука за испитиваче на међународним испитима DELF/DALF за француски језик, Француски институт, Београд, Србија, јун 2012.

Најзад, Факултет је својим актима детаљно регулисао начин праћења и вредновања квалитета наставно-педагошког рада наставника и сарадника, укључујући и периодичну студентску евалуативну анкету и предвидео могућност доношења корективних мера за обезбеђење задовољавајућег нивоа квалитета.

Резултати анкетања студената (Прилози 5.5 до 5.9. Овог Извештаја) потврђују да је квалитет педагошког рада наставника и сарадника Факултета на задовољавајућем

нивоу. Анализа података из анкетних упитника који се односе на поједине аспекте педагошког рада наставника и сарадника показује да студенти позитивно оцењују педагошки рад наставника: организацију рада, реализацију наставе однос наставника и сарадника према студентима. Тако, у последњој анкети 2012/13 (Прилог 5.9 у оквиру стандарда 5 овог Извештаја), већина студената је исказала позитиван став о начину реализације наставе као и мотивисаности наставника за рад. Студенти напомињу да имају јасну и квалитетну комуникацију са већином наставника. Резултати анкете дају и смернице за унапређење квалитета наставника и сарадника: студенти сматрају да би наставници морали уносити новине у наставни рад.

О овом аспекту квалитета наставника и сарадника детаљније је говорено у анализи Стандарда 5 (Квалитет наставног процеса).

Факултет организује обуке за унапређење педагошких и дидактичко-методичке компетенције својих наставника и сарадника.

Факултет има и примењује усвојену систематизацију радних места (видети Прилог 7.9)

7.2. Процена испуњености Стандарда 7 и предлог корективних мера

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу у великој мери испуњава Стандард 7.

Постојећа општа акта и правилници Универзитета у Крагујевцу и Филолошко-уметничког факултета представљају добар институционални оквир за обезбеђење квалитета наставника и сарадника. Правилник о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу садржи и секцију насловљену Извештај о пријављеним кандидатима на конкурс за избор у звање наставника универзитета, који представља прецизан образац за анализу и оцену квалитета бираног наставника. Сами правилници, баш као и процедура поступања по њима, учињена је транспарентном и јавно доступном објављивањем на сајту Универзитета не само правилника него и комплетних извештаја Комисија за избор.

Међутим, кад је реч о избору сарадника, а посебно лектора на одсеку за филологију, Комисија је уочила недостатке. Образац универзитета прилагођен је избору наставника, а не сарадника, а недовољну институционалну спецификованост представља и изостанак прецизних услова за избор у звање лектора. У том смислу је Комисија, у комуникацији са продеканом за наставу, покренула процес израде Правилника о избору сарадника и лектора на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Као што се из горе изведене анализе види, Факултет системски прати и подстиче научно-истраживачке способности наставника и сарадника, и системски прати и вреднује њихове педагошке способности, уз уважавање мишљена студената о педагошком раду наставника и сарадника.

Потребно је, међутим, да Факултет у наредном периоду настави и интензивира праћење и евалуацију педагошког рада наставника и сарадника, како путем установљених редовних анкетирања студената, тако и путем других активности, на пример, кроз евентуално самовредновање наставника, вредновање од стране колега, анкетирање свршених студената и слично.

7.3. Анализа слабости и повољних елемената

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Јасно дефинисан, строго примењен и јавно доступан Правилник о заснивању радног односа и стицању звања (ипак, видети прву наведену ставку под заглављем Слабости)+++ • Поступак избора учињен јавно доступним путем објављивања Извештаја Комисија за избор на сајту Универзитета +++ • Факултет врши систематско праћење и подстицање научно-истраживачких, педагошких и стручних активности наставника и сарадника +++ • Факултет брине о научном подмлатку, не само кроз докторске студије и менторство, већ и укључивањем младих истраживача на научне пројекте, као и подстицањем и омогућавањем стручних усавршавања ++ • Факултет подстиче и омогућава стручна усавршавања наставника и сарадника ++ • Факултет систематично и континуирано (планирани и реализовани НИР, студентске анкете) прати и вреднује педагошке и истраживачке способности наставника и сарадника +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Правилник о заснивању радног односа и стицању звања прилагођен је наставницима, а не сарадницима (нарочито је нејасна ситуација у вези са звањем лектор) +++ • Факултет нема мерљиве критеријуме праћења и провере интегрисаности научно-истраживачког рада на пројектима и уопште са наставом, нити у овом тренутку постоји сагласност о томе на основу којих показатеља би се такве анализе могле вршити ++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Иако Факултет систематски помаже, подстиче и прати научно-истраживачки рад, већа пажња би се могла посветити вредновању резултата сваког појединог истраживача (на пример, годишње ранграње наставника и сарадника, на основу 	<ul style="list-style-type: none"> • Иако Факултет организује анкетирање студената у циљу евалуације педагошког рада наставника и сарадника, постоји опасност да 1. наставници намерно спуштају критеријуме ради добијања бољих оцена и 2. да се корективне мере према

извештаја, а према квантитативних вредности датих у Правилнику о заснивању радног односа и стицању звања ++	наставницима и сарадницима који су анкетама лоше оцењени, ради колегијалних односа, сведу на усмене разговоре без конкретних консеквенци ++
---	---

7.4. Показатељи и прилози за Стандард 7:

[Прилог 7.1. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 7.2. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.3. Извод из Статута Филолошко-уметничког факултета број 01-1739, од 17. 06. 2013](#)

[Прилог 7.4. Правилник о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.4.1. Одлука о изменама и допунама Правилника о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.5. Књига наставника и сарадника Факултета 2013](#)

[Прилог 7.6 Табела 7.1 Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.7 Табела 7.2 Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.8. Однос укупног броја студената \(број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма\) и броја запослених наставника на нивоу установе](#)

[Прилог 7.9. Правилник о систематизацији радних места](#)

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

8.0. Опис стања

8.1. Стандарди селекције студената за упис на факултет

Квалитет студената обезбеђује се најпре поступком селекције пријављених кандидата за упис на прву годину студија на одсецима Факултета. Начин селекције студената за упис на прву и све наредне године унапред је прописан и регулисан општим актима Факултета ([Прилог 8.1. Извод из Статута](#)) као и *Правилником о упису студената на студијске програме Универзитета у Крагујевцу* ([Прилог 8.9.1](#)) и *Правилником о признавању страних високошколских исправа и вредновању страних студијских програма* ([Прилог 8.9.2](#)).

При селекцији за упис на поједине студијске програме који се реализују на Факултету вреднују се резултати постигнути у претходном школовању и резултати постигнути на пријемном испиту, односно на испиту за проверу склоности и способности пријављених кандидата. Факултет унапред објављује, на сајту и у форми штампаног информатора, из чега се састоји пријемни испит и како се бодују поједини сегменти испита, а како претходни успех кандидата.

На предлог Наставно-научно-уметничког већа Факултета, Сенат Универзитета у Крагујевцу доноси одлуку о расписивању конкурса за упис на студије, који, поред осталог, садржи услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса и начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед.

Статутом Факултета предвиђено је да се редослед кандидата за упис у прву годину основних академских студија утврђује на основу општег успеха постигнутог у средњем образовању и резултата постигнутог на пријемном испиту. Факултет саставља ранг листу пријављених кандидата и доставља је Универзитету, а Универзитет сачињава јединствену ранг листу пријављених кандидата. Право на упис стиче кандидат који је на ранг листи рангиран у оквиру одобреног броја за упис. Редослед кандидата за упис у прву годину мастер академских студија утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним студијама, а редослед кандидата за упис у прву годину докторских студија утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним и мастер академским студијама и остварених научних резултата.

Факултет Статутом обезбеђује равноправност и једнаке могућности студентима и забрањује и спречава сваки вид дискриминације по било ком основу (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем и др.). Статутом Факултета изричито је прописано да студент има право на различитост и заштиту од дискриминације. На Факултету је наставни процес организован на начин који свим студентима пружа једнаке могућности. Студенти са инвалидитетом су у пуној мери укључени у све облике наставног рада и студентског организовања.

Факултет редовно издаје *Информатор*, који садржи све потребне информације о упису на Факултет и огледне тестове за пријемни испит. Основне информације из *Информатора* објављују се и на Интернет страници Факултета. Издавањем ове публикације и објављивањем релевантних информација на Интернет страници Факултета, Факултет обезбеђује да студенти буду информисани о свим питањима везаним за упис на студије.

8.1.1 Студенти на размени

У претходном периоду, Факултет је начинио кораке у смеру даљег институционалног уређења размене студената, те је сачинио Информаторе, Апликационе и Регистрационе формуларе (Прилози 8.6.1, 8.6.2, 8.6.3, 8.6.4, 8.7.1, 8.7.2, 8.7.3 и 8.7.4). Комисија сматра да је Факултет и на овај начин успоставио основе институционалног оквира (који је свакако неопходно даље развијати) за размену студента, што ће позитивно утицати на укупни квалитет студената.

8.2. Стандарди оцењивања студената

У складу са Законом о високом образовању, Факултет је општим актима, као и специфичним правилницима - Правилником о полагању испита и оцењивању (Прилог 8.8) и *Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу* (Прилог 8.2 – Извод из *Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу*) и *Правилником о полагању испита и оцењивању* (Прилог 8.8) регулисао оцењивање студената. Оба правилника, баш као и Статут и друга општа акта, јавно су доступни на интернет страници Факултета (путања: ФИЛУМ – Правни документи).

Поменути *Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија*, Факултет је дефинисао **стандарде оцењивања и процедуру контроле квалитета оцењивања**.

Стандарди оцењивања студента прописују коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студената (објективност, етичност и коректан однос према студенту) и обухватају:

1. Стратегију оцењивања
2. Елементе и методе оцењивања, и
3. Спровођење оцењивања

1. Дефинисана **стратегија оцењивања** дефинише:

- Транспарентност оцењивања: студенти се оцењују помоћу унапред објављених критеријума, правила и процедура, а исти критеријуми, правила и процедуре саопштени су у програму рада за сваки предмет.
- Структуру укупне оцене: укупна оцена студента на наставном предмету састоји се од процента оцене рада студента током наставе (предиспитне обавезе) и процента оцене знања студента показаног на завршном испиту. Факултет унапред упознаје студенте са обавезом праћења наставе и учешћем предиспитних обавеза у укупној оцени. Учешће оцене рада студента током наставе и знања студента на завршном испиту одређују се тако што предвиђени број поена који сваки од два основна елемента оцењивања студента носе у укупном збиру 100 поена. Број поена који сваки од два основна елемента оцењивања носи не може бити мањи од 30 нити већи од 70. Изузетак су студенти који из оправданих разлога нису похађали наставу и за које се оцена састоји 100 % од оцене знања на завршном испиту. Да би се појединачни део предиспитних обавеза могао сматрати условно положеним (чиме се поени освојени на овом делу испита укључују у коначну оцену уколико са завршним испитом представљају најмање 55 % поена испита) потребно је да студент оствари између 30% и 50% од могућих поена те обавезе.
- Табелу конверзије остварених процената (поена) у нумеричке оцене:

мање од 54 поена - оцена 5 (испит није положен)

55 и више а мање од 64 поена - оцена 6 (довољан)

65 и више а мање од 74 поена - оцена 7 (добар)

75 и више а мање од 84 поена - оцена 8 (врло добар)

85 и више а мање од 94 поена - оцена 9 (одличан)

95 више поена - оцена 10 (изузетан – одличан).

2. Методе оцењивања студената току наставно-научног процеса **морају бити усклађене су са циљевима, садржајима и исходима** акредитованих студијских програма.

Правилником дефинисани **елементи и методе оцењивања** обухватају оцењивање:

- Рада студената током наставе: учешће студента у дискусијама, анализи случајева, изради задатака и другим облицима рада на часовима.
- Самосталног индивидуалног рада студената ван часа: есеј, самостални пројекат, самостални рад на научном односно уметничком пројекту, приступни рад и сл.
- Самосталног групног рада студената: израда групног пројекта и презентације.
- Савладавања градива (испитне материје) током наставе, путем провере знања током часова кроз усмено одговарање, израду задатака, тестирање, итд.
- Савладавања градива (испитне материје) на завршном испиту

За више детаља о усклађености метода оцењивања и циљева и исхода учења видети поглавље 4.1.4. (Оцењивање студената, методе и дипломски рад) овог Извештаја.

Правилником је такође прописано да наставник и сарадник обавезно у План рада предмета уносе:

- Облике рада студента током наставе који се оцењују. Наставници и сарадници треба да прилагоде методе оцењивање рада студената током наставе природи предмета (општеобразовни, општестручни, ускостручни) као и величини групе.
- Метод оцењивања сваког облика рада студента на појединачном предмету.
- Критеријуме оцењивања за сваки облик рада студената.
- Учешће сваког облика рада студената у укупној оцени рада студента на часу (број поена које носи оцена облика рада у укупном броју поена).
- Време оцењивања (термини колоквијума, рок за предају есеја, израде групних пројеката и сл.).
- Облике провере знања и критеријуме оцењивања на завршном испиту.

3. **Спровођење оцењивања** мора бити у складу са следећим стандардима:

- Оцењивање мора бити објективно и непристрасно
- Оцењивање мора бити у складу са јасним и унапред познатим критеријумима који су садржани у Плану рада предмета

- Оцењивањем се не сме вршити дискриминација ни по једном основу (по полу, националној припадности и др.)
- Оцењивања током наставе као и на завршном испиту морају се реализовати у унапред одређеним терминима, наведеним у Плану рада предмета

Прописана **процедура контроле квалитета оцењивања** обухвата

- контролу садржаја (елемената) и метода оцењивања,
- контролу квалитета оцењивања и коректног и професионалног понашања наставника током оцењивања студената (анкетирањем студената) и
- контролу резултата оцењивања статистичком анализом дистрибуције оцена по предметима.

Контрола садржаја (елемената) и метода оцењивања врши се 1. прегледом Плана рада предмета на Већу катедре и 2. анкетирањем студената.

1. Прегледом Плана, Веће матичне катедре рада мора утврдити да исти садржи:

- начин на који ће се одредити укупна оцена студента на наставном предмету;
- однос оцене рада током наставе и оцене знања студента на завршном испиту у укупној оцени студента на наставном предмету;
- конкретне облике или комбинацију облика рада студента током наставе који се оцењује;
- метод и критеријум оцењивања сваког облика рада студента током наставе појединачно;
- учешће сваког облика рада студената током наставе у укупној оцени рада студента током наставе или у укупној оцени студента (број поена које носи оцена облика рада у укупном броју поена које носи оцена рада студента на часу и / или укупном броју поена на наставном предмету);
- време оцењивања (термини колоквијума, рок за предају есеја, израде групних пројеката и сл.);
- облик или облике провере знања на завршном испиту;
- релативно учешће сваког појединачног облика провере знања на завршном испиту у укупној оцени студента на завршном испиту и / или у укупној оцени студента на наставном предмету.

План рада на наставном предмету не може да буде усвојен од стране већа катедре и већа одсека и настава на наставном предмету не може да почне уколико План не садржи наведене елементе.

Веће надлежне катедре такође дискутује: да ли је метод оцењивања студената прилагођен предмету, да ли се оцењује способност студената да примене знање.

2. Анкета студената резултује оценама 1) реализације Планом рада предвиђеног садржаја и метода оцењивања, 2) квалитета оцењивања на наставном предмету сваког наставника и сарадника појединачно и 3) коректности и професионалног понашања наставника током оцењивања студената (објективност, етичност и коректан однос према студенту). Анкета даје и одговоре на питања да ли се на предмету заиста прати и оцењује рад студента током наставе и какав је однос (остварених, а не само прописаних) оцена рада студента током наставе и на завршном испиту у укупној оцени.

Обраду резултата анкете студената врши стручно лице које одреди Факултет. Анализу резултата анкете врше продекан за наставу са шефовима надлежних одсека и Комисија за обезбеђење квалитета и о томе писаним извештајем обавештава надлежне одсеке ради предузимања корективних мера.

3. Контролу резултата оцењивања статистичком анализом дистрибуције оцена по предметима врши надлежна катедра после обављених испита у зимском и летњем семестру.

На крају школске године, Служба за организацију наставе и студентска питања саставља извештај о укупним оценама студената по предметима и наставницима. Извештај мора да садржи:

- укупан број студената уписаних на наставном предмету;
- број студената који су положили предмет у одређеним роковима, њихово учешће у укупном броју студената, дистрибуцију оцена и просечну оцену студената на наставном предмету.

Служба за организацију наставе и студентска питања доставља шефу одсека и продекану за наставу извештај о резултатима оцењивања на свим предметима, шефовима катедара извештај о резултатима оцењивања предмета из састава надлежне катедре а наставницима на наставном предмету извештај о резултатима оцењивања на предметима које они предају.

По добијању резултата анкете, шеф катедре упознаје катедру са резултатима и организује дискусију о њима. На основу дискусије, шеф катедре обавља појединачни разговор са наставницима предмета на којима је пролазност ванстандардна у односу на пролазност на години студија на којој се налази предмет, а посебно са оним наставницима

чија је пролазност на наставном предмету сувише ниска у односу на просек на години студија. У разговору шеф катедре и предметни наставник разматрају разлоге за ванстандардну пролазност и договарају се о мерама за њихово унапређивање. Шеф Катедре саставља извештај шефу одсека, продекану за наставу и декану о узроцима ванстандардних резултата оцењивања и мерама које су договорене за њихово унапређивање.

Декан, продекан за наставу и шеф одсека, уз присуство шефа надлежне катедре и представника Студентског парламента, обавља разговор са наставницима оних предмета на којима је сувише ниска пролазност у односу на просек на години студија. Током разговора утврђују се узроци лоше пролазности студената и утврђују мере за унапређење. Мере за унапређење доноси декан, а продекан за наставу, шеф одсека и шеф надлежне катедре даље се брину за спровођење утврђених мера.

Уколико наставници на чијим предметима постоји посебно ниска пролазност студената одбију да сарађују и спроводе мере за унапређење које је донео декан, или уколико не дође до унапређења пролазности у наредној школској години, декан Факултета на предлог продекана за наставу и шефа одсека суспендује наставника из процеса оцењивања студената и предузима даље мере.

8.3. Успешност студената

Као што је већ наведено у оквиру Стандарда 4 овог Извештаја, према критеријумима 1. просечног трајања студија дипломираних студената у претходне три године и 2. броја и процената дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године, успешност студената ФИЛУМ-а може се сматрати врло добром. За више детаља видети поглавље **4.1.3 (Процена постигнућа студената у остваривању исхода учења)** овог Извештаја.

Као што показује Табела 8.2, дата као **Прилог 8.02.** овог Извештаја, састављена по основу критеријума броја / процента студената који су дипломирали у претходној школској години (до 30.09) а завршили студије у року предвиђеном за трајање студијског програма – види се да је стопа успешности на основним академским студијама укупно **47,48** процената, што је, иако можда не лош, а оно ипак доста лошији показатељ у односу на горе поменуте показатеље из стандарда 4 овог Извештаја.

Из табеле се такође види да је до овог негативног одступања дошло због изузетно лоше стопе успешности студената Српског језика и књижевности (14.3), али и прилично лоших резултата на студијским програмима Немачки језик и књижевност (25%) и Музичка педагогија (24%). Комисија сматра да руководиоци сва три горе наведена студијска програма морају додатно анализирати ове податке и понудити евентуалне корективне мере.

	Назив студијског програма и поље	*Број успешних студената	**Број уписаних у I годину студија у генерацији успешних студената	***% успешни х студената
ОАС - Основне академске студије				
** прва година уписа школска 2008/2009.				
* дипломирали школске 2011/2012.				
1.	Гудачки инструменти	5	8	62,5
2.	Хармоника	2	5	42
3.	Музичка педагогија	6	25	24
4.	Соло певање	2	4	50
5.	Флаута	2	3	66,67
6.	Музика у медијима	4	4	50
7.	Клавир	3	3	100
8.	Графички дизајн	13	13	100
9.	Зидно сликарство	11	13	84,61
10.	Унутрашња архитектура	13	13	100
11.	Српски језик и књижевност	8	56	14.3
12.	Француски језик и књижевност	14	31	45,16
13.	Шпански језик и хиспанске књижевности	27	42	65,85
14.	Немачки језик и књижевност	7	28	25
15.	Енглески језик и књижевност	45	89	50,56
	Укупно (ОАС)	160	337	47,48

	Назив студијског програма и поље	*Број успешних студената	**Број уписаних у I годину студија у генерацији успешних студената	***% успешних студената
МАС – Мастер академске студије				
** прва година уписа школска 2011/2012.				
*дипломирали школске 2011/2012.				
	Хармоника	4	4	100
	Музичка педагогија	4	11	36,36
	Музика у медијима	/	4	/
	Графички дизајн	7	9	77,78
	Зидно сликарство	5	6	83,33
	Српски језик и књижевност	9	33	29,03
	Француски језик и књижевност	5	14	35,71
	Енглески језик и књижевност	27	40	67,50
	Укупно (МАС)	61	121	50,40

Укупно ОАС+МАС+САС+ИА С+ДС	*Број успешних студената	**Број уписаних у I годину студија у генерацији успешних студената	***% успешних студената
		221	458

На основу Табеле 8.3 Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за све студијске програме по

годинама студија, види се да највећи број студената уписује текућу школску годину са максималним бројем ЕСПБ, а да је број студената са испод 37 ЕСПБ веома мали. Ипак, популација са између 37 и 60 ЕСПБ је такође значајна.

*Ниво студија	II год.			III год.			IV год.		
	60	37-60	испод 37	60	37-60	испод 37	60	37-60	испод 37
ОАС	179	105	19	147	123	7	158	131	10
ДС	14			8					
Укупно	193	105	19	155	123	7	158	131	10

8.4. Центар за развој каријере

Студентима Филум-а на располагању су услуге универзитетског центра за развој каријере (<http://www.razvojkarijere.kg.ac.rs/article/o-nama/o-nama.html>). Центар је формиран као организациона јединица Универзитета у Крагујевцу 16. новембра 2007. са циљем да студенте припреми за излазак на тржиште рада након дипломирања, да их повеже са пословном заједницом и да им пружи подршку у стицању оних знања и вештина које су данас на тржишту рада неопходне. Центар је осмишљен као студентски сервис који кроз различите услуге и програме обезбеђује подршку студентима и дипломцима Универзитета у Крагујевцу у развоју каријере и помаже им да се по завршетку студија што боље представе у пословном свету.

Прокламовани циљеви центра су и:

- Успостављање система подршке студентима и дипломцима Универзитета у Крагујевцу у развоју знања и вештина релевантних за запошљавање или наставак образовања у земљи или иностранству
- Повећање броја студената који су стекли релевантно радно искуство током студирања или након дипломирања и повећање процената студената/дипломаца који су користили неке од програма мобилности студената
- Пружање подршке студентима и дипломцима Универзитета у Крагујевцу да се на адекватан начин представе као будући стручњаци у различитим областима рада како националној, тако и страној академској и пословној заједници и промоција Универзитета у Крагујевцу као водеће институције за високо образовање у Региону.

Корисници услуга Центра за развој каријере и саветовање студената су студенти и дипломци Универзитета у Крагујевцу, али и послодавци и други представници пословне заједнице. Све услуге Центра бесплатне, како за студенте и дипломце Универзитета у Крагујевцу, академски кадар факултета у склопу Универзитета, тако и за послодавце.

Кључна улога Центра за развој каријере јесте пре свега информисање студената и дипломаца о свим могућностима за унапређење каријере, као и опцијама за усавршавање у иностранству. Центар такође својим програмом услуга, кроз радионице и курсеве, настоји да пружи подршку студентима у развоју оних знања и вештина које су данас изузетно значајне приликом запошљавања. Кроз сарадњу са послодавцима Центар настоји да омогући студентима/дипломцима да кроз програме волонтирања и пракси стекну радно искуство, да упознају пословно окружење и да им на тај начин помогне да што успешније ”закораче” у своју каријеру.

Тежиште рада Центра за развој каријере лежи пре свега у информисању и саветовању, пружању подршке и помоћи студентима/дипломцима у реализовању њиховог каријерног плана. Центар не посредује у запошљавању, већ пружа релевантне информације о могућностима запослења, стручног усавршавања и усавршавања у домену формалног и неформалног образовања, док је на студентима да све понуђене могућности усавршавања искористе и на тај начин остваре своје каријерне планове у директном контакту са послодавцима

8.6. Анализа, процена испуњености Стандарда 8 и предлог корективних мера:

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу у великој мери испуњава Стандард 8.

Иако квалитет студената заправо чини једну од компаративних предности Факултета, Факултет ће и даље настојати да унапређује селекцију студената, тако што ће се трудити да промотивним и другим активностима мотивише што већи број средњошколаца са одличним успехом да упишу студије на ФИЛУМ-у. Средњошколски успех будућих студената Факултета је и даље у сталном порасту.

Факултет је уз помоћ Центра за издавачку и информатичку делатност унапредио софтверско статистичко праћење пролазности студената по предметима, као и праћење дистрибуције коначних оцена по предметима, чиме је створена могућност редовније и ригорозније контроле ових параметара.

Међутим, Комисија сматра да у области стварања технолошких предуслова за контролу резултата оцењивања студената постоји још недостатака и простора за напредак. Статистички извештај о пролазности и дистрибуцији оцена је некомплетан, односно не даје оба податка (пролазност и дистрибуцију оцена) за све испите ([Прилог 8.3 – Пролазност и дистрибуција оцена по предметима и роковима](#)). Комисија је интервјуисањем службеника Службе за организацију наставе и Центра за издавачку информатичку делатност, као и увидом у технику и методологију израде анализе, уочила да је проблем у томе што, иако донекле аутоматизована, статистичка обрада података и даље захтева већу количину мануелног рада, потребну за претварање аналогних евиденција у дигиталне.

Комисија за обезбеђење квалитета је у том смислу предложила увођење електронских образаца испитних књига, који ће истовремено бити и образац за вођење прецизне евиденције о пролазности и дистрибуцији оцена, како у делу који се односи на предиспитне обавезе, тако и у делу који се односи на завршне испите. Ови обрасци, осим што би представљали обавезну службену евиденцију, били би и лако доступни и увек ажурни извештаји о успеху студената, и нудили би могућност континуирана и веома ефикасне контроле и корекције евентуалних одступања од равномерне кривуље дистрибуције оцена. Комисија сматра да би ови обрасци олакшали и учинили ефикаснијим процес анализе квалитета оцењивања студената.

Осим тога, Комисија сматра да би било пожељно да у наредном периоду Факултет институционално формулише оквире за сталну обуку наставника и сарадника за примену нових система праћења рада и оцењивања знања студената, као и за обуку за примену савремених метода оцењивања.

Анализа успешности студената на студијама показала да је пролазност студената углавном задовољавајућа, са мањим искакањима на појединим предметима. Као један од узрока обележен је преобиман наставни програм и пратећа литературе појединих предмета, што их чини тешким за студенте. Међутим, део узрока везан је и за методе оцењивања, који нису прилагођени просечном нивоу знања студената. Факултет ће предузети корективне мере да се уочени недостаци у пролазности студената и дистрибуцији оцена отклањају.

Анализом студентских анкета ([Прилог 8.4. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 05](#) и [Прилог 8.5. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 01](#)), Комисија је утврдила да је студенти налазе да је стандард оцењивања наставника у складу са осталим параметрима наставног процеса (нема неподударности између сатисфакције студената оцењивањем на једној и другим параметрима на другој страни). Иако је ниво студентске сатисфакције наставницима и сарадницима уопште, па и специфично оцењивањем, генерално веома висок, Комисија је уочила поједине неправилности: поједини наставници су високо оцењени на неким, а врло ниско на другим предметима – што је најчешће

последица неадекватности узорка (испитан само један студент), што се убудуће мора спречити дефинисањем минималног процента учешћа студената са предмета да би се анкета могла сматрати валидном.

Комисија такође налази да постоји недовољно питања усмерених на задовољство студената квалитетом. У том смислу, Комисија ће допунити анкету одговарајућим питањима која би рефлектовала захтеве постављене Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Анализом елемената, критеријума и метода оцењивања дефинисаних Плановима рада, Комисија је утврдила да је, иако је питање дефинисања прецизних захтева за добијање појединих оцена у хуманистици посебно комплексно, неопходно чинити континуиране напоре у овом смеру. У том смислу, потребно је инсистирати да се у силабусе уносе и прецизније спецификације нивоа знања потребних за одређене позитивне оцене.

Анализом успешности студената, Комисија је утврдила да су студенти Филума генерално веома успешни на студијама. Ипак, Комисија је утврдила и негативна одступања до којих је дошло због лоше стопе успешности студената Српског језика и књижевности (14.3), али и прилично лоших резултата на студијским програмима Немачки језик и књижевност (25%) и Музичка педагогија (24%). Комисија сматра да руководиоци сва три горе наведена студијска програма морају додатно анализирати ове податке и понудити евентуалне корективне мере.

Најзад, иако је Факултет омогућио и охрабрио учешће студената у праћењу квалитета путем њихових представника у раду Наставно-научно-уметничког већа, Комисије за обезбеђење квалитета, и Савету Факултета, као и путем учешћа у редовним студентским анкетама, било би пожељно да се студенти укључе и у активности већа надлежних катедара, где на најнепосреднији начин могу учествовати у обликовању стандарда квалитета.

8.7. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
--------------	-----------------

<ul style="list-style-type: none"> • Филолошко-уметнички факултет има 26 акредитованих студијских програма као и програме у оснивању па с тога и представља добар и сигуран избор средњошколцима, будућим студентима Факултета. +++ • Пријемни испит за упис у прву годину основних студија организује се у складу са Статутом Факултета и Универзитета, а редослед кандидата за упис у прву годину мастер академских студија утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним студијама; редослед кандидата за упис у прву годину докторских студија утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним и мастер академским студијама и остварених научних резултата, тако да је сваки вид недоследности и нерегуларности превазиђен. ++ • Факултет обезбеђује равноправност и једнаке могућности студентима и забрањује и спречава сваки вид дискриминације по било ком основу +++ • Факултет настоји да мотивише што већи број средњошколаца са одличним успехом да упишу основне академске студије на ФИЛУМ-у+ • Студентима су на располагању бесплатне и професионалне услуге универзитетског центра за развој каријере +++ • Информације о студијима, као и правилници о оцењивању јавно су доступни на сајту факултета +++ • Факултет прати пролазност и успешност студената по годинама, програмима па чак и предметима (ипак, види прву наведену слабост) ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Статистички извештај о пролазности и дистрибуцији оцена је некомплетан, односно не даје оба податка (пролазност и дистрибуцију оцена) за све испите Комисија је интервјуисањем службеника Службе за организацију наставе и Центра за издавачку информатичку делатност, као и увидом у технику и методологију израде анализе, уочила да је проблем у томе што, иако донекле аутоматизована, статистичка обрада података и даље захтева већу количину мануелног рада, потребну за претварање аналогних евиденција у дигиталне. Комисија за обезбеђење квалитета је у том смислу предложила увођење електронских образаца испитних књига, који ће истовремено бити и образац за вођење прецизне евиденције о пролазности и дистрибуцији оцена ++ • Филолошко-уметнички факултет нема своју зграду те је с тога отежан рад у домену организација наставе и испита. У недостатку простора тешко је организовати консултација, додатну наставу, вежбе, ваннаставне активности. Студенти се налазе на неколико локација у граду, самим тим су удаљени од библиотеке, студентске службе, студентске организације што отежава њихово студирање. +++ • Анализа успешности студената на студијама показала да је би на појединим предметима пролазност студената, као и дистрибуција оцена, могла бити повољнија, односно више у корист студената ++ • Анкета о наставницима и сарадницима не садржи довољно прецизно дефинисаних питања о квалитету оцењивања студената +++ • Комисија сматра да се морају учинити додатни напори да се поправи квалитет у сегменту усклађености метода оцењивања са исходима студијског програма ++
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ОПАСНОСТИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Факултет има капацитете за реализацију нових одсека и смерова како би био још атрактивнији будућим академцима. ++ • Факултет има могућности отварања нових одсека како из хуманистичке тако и уметничке области +++ • Могуће је технолошки унапредити поступак 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак зграде може утицати на резултате студената, нарочито оних са уметничких одсека, као и на заинтересованост будућих студената. +++

<p>анализе резултата оцењивања+++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Могуће је прецизнија спецификација нивоа знања потребних за одређене позитивне оцене ++ • Могуће је проширити стандарде за праћење квалитета студената+ • Могуће је повећати учешће студената у праћењу и обликовању квалитета++ 	
--	--

8.8. Показатељи и прилози за стандард 8:

[Прилог 8.0.1 Табела 8.1. Преглед броја студената по нивоима, студијским програмима и годинама студија](#)

[Прилог 8.0.2 Табела 8.2. Стопа успешности студената](#)

[Прилог 8.0.3. Табела 8.3. Број студената у односу на остварени ЕСПБ](#)

[Прилог 8.1. Извод из Статута ФИЛУМ-а бр 01-1739, од 17. 06. 2013.](#)

[Прилог 8.2. Извод из Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 8.2.1 Правилник о завршном и дипломском раду](#)

[Прилог 8.3. Пролазност и дистрибуција оцена по предметима и роковима](#)

[Прилог 8.4. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 05](#)

[Прилог 8.5. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 01](#)

[Прилог 8.6.1. Информатор за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.2. Уговор о учењу за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.3. Апликациони формулар за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.4. Регистрациони формулар за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.7.1. Информатор за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.2. Уговор о учењу за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.3. Формулар за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.4. Сагласност за боравак у иностранству за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.8. Правилник о полагању испита и оцењивању](#)

[Прилог 8.9.1. Правилник о упису студената на студијске програме Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 8.9.2. Правилник о признавању страних високошколских исправа и вредновању страних студијских програма](#)

Прилог 8.10. Процедуре и корективне мере у случају одступања од усвојених процедура оцењивања

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса обезбеђује се доношењем и спровођењем одговарајућег подзаконског акта.

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу обезбеђује квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса утврђивањем стандарда квалитета и поступака за обезбеђење квалитета, укључујући и подстицајне и корективне мере.

9.0. Опис стања, анализа тренутне ситуације

9.1. Уџбеници и литература

Статутом и општим актима Факултета, а посебно *Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету* (Прилог 9.1. Извод из *Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија*) утврђени су стандарди квалитета литературе, уџбеника, и библиотечких и информатичких ресурса на Факултету, као и мере и поступци за праћење и унапређивање њиховог квалитета. Такође, стандарди који се тичу литературе и уџбеника дефинисани су и *Правилником о уџбеницима и другим наставним средствима на Филолошко-уметничком факултету* бр.01-1141/1 од 16. 07. 2007 (Прилог 9.2 *Правилник о уџбеницима и другим наставним средствима*), као и новим *Правилником центра за издавачко-информатичку делатност Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу* (Прилог 9.3 *Правилник центра за издавачко-информатичку делатност*).

Правилником о уџбеницима и другим наставним средствима прецизирано је да Факултет обезбеђује у потребном броју студентима уџбенике, помоћне уџбенике, скрипта и други наставни материјал. *Правилником* је такође прецизирано да библиотека Факултета мора поседовати бар један примерак уџбеника за све предмете из студијских програма који се реализују на Факултету.

У складу са *Правилником о уџбеницима и другим наставним средствима*, Факултет систематично прати, оцењује квалитет уџбеника и других наставних средстава са аспекта квалитета садржаја, структуре (примери, питања, резиме), стила и обима (усклађеност са бројем ЕСПБ бодова); уџбеници и друга учила која не задовољавају стандард бивају побољшани или повучени из наставе и замењени квалитетнијим.

Координацију рада на пословима набавке литературе потребне за реализацију силабуса обавља Библиотека и Комисија за библиотеку својим перманентним информисањем, предлозима и сарадњом са наставницима.

Од оснивања Факултета до данас, начин куповине библиотечног фонда диктирају предавачи попуњавањем листе за набавку (Прилог 9.4. Образац за набавку литературе), а на основу увида у постојеће стање фонда путем Каталога Библиотеке. Ради обезбеђивања довољног броја примерака уџбеника и друге релевантне литературе број набављених публикација усклађује се са бројем студената и мереним статистичким подацима позајмице. Шеф Библиотеке почетком септембра текуће академске године свим предавачима доставља Образац за набавку. О приоритетима набавке, на предлог предавача, одлучују чланови Комисије за Библиотеку са одговарајућих Одсека. Реферате о набавци потписима верификују председник Комисије и шеф Библиотеке, а на основу тога, одлуку о плаћању доноси декан Факултета. Оваквим начином куповине Библиотека је снабдевена литературом која омогућава усклађеност са наставним плановима и програмима Факултета.

Издавачка и информатичка делатност на Филолошко-уметничком факултету остварује се у оквиру Центра за издавачко-информатичку делатност као дела посебне организационе Издавачко-информатичке јединице Факултета. *Правилником Центра за издавачко-информатичку делатност* (у даљем тексту Центар) утврђују се делатност и надлежност Центра и уређује стратегија издаваштва и информатичке делатности, публиковања и дистрибуције публикација, промовисања и рекламирање издања Факултета, као што се афирмишу и сервисирају издавачко-информатичке услуге Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу.

У оквиру своје редовне делатности, Центар објављује: монографије, студије, расправе, наставне публикације (интерне и екстерне уџбенике), брошуре, часописе, тематске зборнике, зборнике радова са научних конференција, практикуме, ауторизована скрипта и друге публикације које су настале као резултат рада наставника и сарадника Факултета, али и публикација наставника и сарадника других факултета и Универзитета.

Одређивање врсте публикације врши се у складу са Критеријумима за одређивање категорија научних публикација Министарства за науку и технолошки развој РС. Центар једном годишње објављује и *Информатор*, који садржи опис студијских програма на Факултету, литературу, програме за припремање пријемних испита, примере тестова са претходних пријемних испита и друге информације од значаја за будуће студенте. Издања Факултета дистрибуирају се на Факултету, преко књижарских мрежа и преко осталих факултета.

Издавачка делатност Филолошко-уметничког факултета у 2012. години обухвата 3 броја часописа Наслеђе и 13 публикација од којих: 8 зборника са научних скупова, 1

каталог, 1 информатор за упис студената, 2 монографије и 1 уџбеник. (Прилог 9.5. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета (2011-2012).

Можемо закључити да издања факултета махом прате научну делатност на факултету, а мање наставну. Исто се може закључити и о укупном корпусу уџбеника и монографија запослених на Филум-у (видети Прилог 9.9.7. Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи (са редним бројевима). Анализа наведеног списка показује да однос броја уџбеника и монографија (заједно) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи износи 0.80 уџбеника и монографија по запосленом наставнику (број уџбеника и монографија је 86, а број наставника, закључно са 14. 07. 2013. је 107; видети и Прилог 9.9.8. Однос броја уџбеника и монографија (заједно) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи).

У том смислу, Комисија сматра да покривеност предмета потребним уџбеницима мора да се побољша у 2013. години, интензивирањем издавања уџбеничке литературе што је и предлог Комисије за библиотеку Центру за информатичко-издавачку делатност, а ради унапређења наставне делатности.

Такође, Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима (Прилог 9.6), иако генерално веома повољан, указује на могуће проблеме у домену уџбеника и литературе: студенти појединих студијских програма (Гудачки инструменти, Музичка педагогија и Музика у медијима) оценили су актуелност уџбеника и литературе, као и њихову доступност, као незадовољавајуће. Библиотекари, Комисија за библиотеку и надлежна већа катедара морају разматрати оправданост ових примедба студената и предузети евентуалне корективне мере.

9.2. Библиотечки ресурси

Библиотека Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (у даљем тексту Библиотека) је посебна радна и организациона јединица која обављањем својих послова учествује у наставном, научно-истраживачком и стручном раду Факултета. Библиотека представља важну организациону јединицу, и од користи је не само наставницима, сарадницима и студентима нашег Факултета, него и стручњацима из других установа у граду и региону.

Филолошко-уметнички факултет има библиотеку корисне површине 155 м².

У саставу Библиотеке је и радни простор намењен студентима основних, мастер и докторских студија, корисне површине 80 м² (читаоница, одељак са рачунарима, одељак за коришћење аудио уређаја) намењена студентима.

Библиотека је основана када је Факултет постао самостална високошколска установа 18. априла 2002. године.

Након једанаест година рада Библиотека поседује:

- 25.212 библиотечких јединца чији су садржаји у складу са захтевима наставе и научно-уметничким областима које се изучавају на Факултету ;
- адекватну програмску опрему COBISS, која одговара европским и светским стандардима, за обављање библиотечно-информационе делатности;
- читаоницу са шеснаест места;
- одељак за информатичке ресурсе са десет рачунара, сталним интернет приступом, резачима, CD и DVD плејерима, ласерским штампачем, скенером А4 и бежичним рутером;
- одељак за коришћење аудио уређаја

Класификована према захтевима табеле 9.1 (дате и као Прилог 9.9.5) библиотечка грађа изгледа овако:

. б.	Библиотечке јединице	Број
1	Књиге на српском језику	2127
2	Књиге на страним језицима	4088
3	Књиге на језицима националних мањина	
	УКУПНО	6215
1	Монографије на српском језику	1996
2	Монографије на страним језицима	2103
3	Монографије на језицима националних мањина	
	УКУПНО	4099
1	Часописи на српском језику	1164
2	Часописи на страним језицима	432
3	Часописи на језицима националних мањина	
	УКУПНО	1596
1	Уџбеници на српском језику	5212
2	Уџбеници на страним језицима	3192

	Уџбеници на језицима националних мањина	
	УКУПНО	8404
	Некњижна грађа (плоче, ауд. и видео касете, ЦД, ДВД)	2433
	Музикалије	2465
	УКУПНО	4898
	СВЕГА	25212

Употреба расположивих ресурса Библиотеке прописана је *Правилником о раду Библиотеке* (Прилог 9.7. *Правилник о раду Библиотеке*), описана корисницима *Правилника о коришћењу читаонице и опреме у Библиотеци* (Прилог 9.8. *Правила о коришћењу читаонице и опреме у Библиотеци*) и *Упутством за претраживање библиотечког фонда путем интернета - COBISS базе* (Прилог 9.9. *Упутство за претраживање библиотечког фонда путем интернета*). Сви ови документи одштампани су и истакнути на видним местима у Библиотеци.

Делатност Библиотеке се стално прати и унапређује предлозима Комисије за Библиотеку и запослених у Библиотеци (чије су одговорности и задаци прецизирани *Правилником о раду Библиотеке*) са тежњом да одговори захтевима непосредне, савремене наставе и обезбеђивања:

- основне уџбеничке, релевантне и друге литературе за све наставне предмете;
- опреме за рад, информатичких, техничких и софтверских ресурса као помоћних средства за лако и брзо долажење до информација;
- повољних услова за учење;
- компетентности и мотивисаности библиотекара за рад са студентима;
- обучености студената за претрагу каталога и других расположивих база података.

Годишњи раст библиотечко-информационог фонда Библиотеке прати квалитативну, садржајну компоненту наставе што је настављено и у 2013. години. Фонд библиотеке Филолошко-уметничког факултета формиран је планираном набавком путем куповине неопходне, релевантне, савремене, проверено актуелне литературе на предлог предавача и катедри. О томе најбоље говори чињеница да је литература коју Библиотека поседује садржајно конкурентна на пољу међубиблиотечке позајмице у Србији, што потврђује податак да библиотекарски обавезе преко двадесет позајмица месечно ка другим библиотекама.

Библиотека Филолошко-уметничког факултета је још 9. 09. 2004. године потписала Уговор о пуноправном чланству Библиотеке у Библиотечко-информационом систему

COBISS.SR (Уговор о чланству дат у прилозима за Акредитацију Установе). У оквиру овог система Библиотека обавља послове обраде:

- монографских ISBD(M), међународни стандардни библиографски опис монографских публикација;
- серијских публикација ISBD(CR), међународни стандардни библиографски опис серијских публикација и других континуираних извора;
- ISBD(G) општи међународни стандардни библиографски опис;
- ISBD(ER) међународни стандардни библиографски опис електронских извора;
- ISBD(CR) међународни стандардни библиографски опис серијских публикација и друге неомеђене грађе;
- ISBD (NBM) међународни стандардни библиографски опис за музикалије.

Овакво опредељење омогућава усклађеност стандарда обраде библиотечке грађе са светским стандардима, а корисницима брз и ефикасан пут до књиге и података о њој.

Илустрацију о квалитетном стручном раду Библиотеке можемо сагледати у оквиру *Извештаја о увиду у стручни рад Библиотеке (Прилог 9.9.1. Извештај о увиду у стручни рад Библиотеке)*. Стручни надзор библиотеке Филолошко-уметничког факултета проценила је мр Вера Петровић, библиотекар саветник из матичне библиотеке за вршење надзора и контроле рада Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић,, из Београда. Закључак извештаја је да:

- библиотека Филолошко-уметничког факултета остварује задатке према захтевима Закона о библиотечко-информационој делатности ;
- библиотека у одличној сарадњи са Комисијом за библиотеку реализује перманентну набавку књижне и некњижне грађе неопходне за реализацију научно-наставног процеса рада на Факултету;
- библиотека остварује међубиблиотечку позајмицу за потребе чланова библиотеке;
- и да библиотека остварује размену издања Факултета са другим факултетима и институцијама.

Примедба извршиоца надзора односи се на дислокацију библиотеке у односу на целокупну наставу, што је познат проблем који превазилази оквире библиотечке делатности и у највећој мери зависи од спољњих фактора.

За претраживање садржаја целокупног фонда Библиотеке, корисницима је на располагању електронски каталог (COBISS OPAC каталози и базе података), на веб адреси:

<http://vbs.rs/scripts/cobiss?command=CONNECT&base=70339&lani=sr>

Маја 2008. године студентима Библиотеке омогућена је дигитализована позајмица у оквиру програмске опреме COBISS.SR и замењена дотадашња, такође дигитализована, позајмица унутар локалног софтвера. Оваквим опредељењем чланови се могу информисати о броју доступних примерака жељене публикације, обавити резервацију и сличне привилегије преко on-line каталога, а библиотекарима је омогућен комфор у раду.

Библиотекари током октобра, новембра и децембра за новоуписане чланове и све заинтересоване организују обуку за претрагу каталога библиотеке Факултета, других Библиотека и база података по распореду истакнутом на огласној табли Библиотеке.

Број библиотекара усклађен је са националним и европским стандардима за пружање ове врсте услуга. Члановима Библиотеке услуге пружају три библиотекара који имају положен стручни испит и високу стручну спрему из области које се изучавају на Факултету (филолошких наука и музичке уметности). Сви Библиотекари поседују одговарајући број лиценци за рад у програмској опреми COBISS (лиценце за обраду: монографских публикација, серијских публикација и некњижне грађе; лиценце за рад у корисничком програму; лиценце за израду библиографија истраживача) и у том смислу се перманентно усавршавају да би својом стручношћу одговорили потребама свих чланова Библиотеке. Библиотекари редовно прате и посећују семинаре и стручне скупове у земљи и иностранству и сарађују са сродним Библиотекама у Европи, подносећи Комисији за библиотеку и Декану извештаје о новим напреднијим сазнањима ради унапређења делатности Библиотеке.

Библиотека је отворена за студенте целог дана, од 8.00 до 19:00, суботом од 9.00 до 16.00 часова. Један део фонда (енциклопедије, лексикони, речници, приручници, старе и ретке публикације, библиографије, серијске публикације, дипломски и мастер радови, магистарске и докторске тезе, некњижна грађа) доступан је студентима за рад у читаоници, а остали део фонда студенти могу позајмљивати на 14 дана, са могућношћу продужења рока за враћање на још две недеље.

Библиотека Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу је део Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку научних и стручних часописа (KoBSON), а који финансира Министарство науке Републике Србије.

У оквиру KoBSON базе података доступно је преко 35.000 електронских записа. Већина радова објављених у часописима који се налазе у овој бази података доступна је на нивоу сажетка или у пуном тексту. Чланови Библиотеке (студенти, наставници и сарадници) у Библиотеци имају бесплатан приступ интернету на академској мрежи и самим тим приступ KoBSON бази података. Већина предавача има отворене налоге за приступ од куће наведеној бази података.

Библиотека Филолошко-уметничког факултета је у 2012. и 2013. години интензивирала рад на изради библиографија истраживача, посебно рад на аналитичкој обради издања Факултета. Сви запослени наставници и сарадници Факултета имају

отворене шифре истраживача за израду електронских библиографија и та база (E-CRIS) се стално актуелизује. Израда целокупних библиографских записа прати издавачку делатност на факултету у потпуности обухватајући и радове младих истраживача и студената докторанада. Ажурност у обради података који су значајни за библиографије истраживача доприноси доступности и транспарентности научне делатности запослених на Филолошко-уметничком факултету.

Чланови Библиотеке на сајту Факултета могу наћи следећи потребне податке о Библиотеци (опис структуре и садржаја фонда, приступ on-line каталогу, радном времену, контактима, препорученим Библиотекама, базама података, Информационом систему о истраживачкој делатности и сл.)

Библиотека је депозитна библиотека за сва издања факултета која редовно прима у по десет примерака и за сваку врсту стручних и научних завршних радова студената различитих нивоа студија. Сви пристигли дипломски, мастер, магистарски и докторски радови се континуирано обрађују (Библиотека броји 311 таквих публикација) и стављају на располагање под условима регулисаним *Правилником о раду библиотеке*.

На пољу позајмице треба истаћи повећану фреквенцију која статистички гледано бива у 2013. години повећана на просечно око 300 позајмица недељно, што не остварују ни веће библиотеке.

Факултет годишњим *Финансијским планом* утврђује висину финансијских средстава која су намењена увећању библиотечког фонда (*Прилог 9.9.2. Финансијски план*).

Редовна контрола рада Библиотеке остварује се анкетирањем корисника и анализом резултата анкете. Анкетним листовима се вреднују: организација рада Библиотеке, структура библиотечког материјала, његова расположивост и доступност, као и професионалност особља Библиотеке.

Анкета која се односи на рад Библиотеке реализована је у у марту, школске 2012/2013. године (*Прилог 9.6. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2013 04*). У анкети су учествовали студенти основних студија свих одсека и свих година изузев мастер и докторских студија, и то 822 студента што је неких 66.88%. од укупног броја. У табели су приказани резултати анкетирања са средњим оценама по питањима.

Редни број	Питање	Број испитаника	Средња оцена
1.	У библиотеци могу да пронађем литературу потребну за испите	822	3,80

2.	Услови коришћења библиотеке прилагођени су потребама студената	822	4, 02
3.	Сматрам да је библиотека добро опремљена	822	3, 73
4.	Задовољан/на сам радним временом библиотеке Одељења на коме студирам	822	3, 93
5.	Упознат сам са начином коришћења библиотечног фонда	822	4, 13
6.	Задовољан/на сам односом библиотекара према студентима	822	4, 15

Укупна средња оцена анкете о раду и опремљености Библиотеке је **3, 96**. Студенти су добрим оценама оценили стручност и професионалност особља, док су услови рада у Библиотеци оцењени нешто слабије. Ове оцене подразумевају да ће Факултет у спровођењу корективних мера у наредном раздобљу тежити поправљању услова рада Библиотеке, нарочито у погледу опремљености библиотеке потребним уџбеницима и стручном литературом.

9.3. Информатички ресурси

Информатичка служба Факултета врши послове информатичке подршке на нивоу установе. Служба обезбеђује квалитетно функционисање локалне рачунарске мреже, као и целокупне електронске опреме која се користи у наставним, научним и стручним активностима Факултета.

Организација, статус и рад Информатичке службе уређени су Статутом Факултета, *Правилником центра за издавачко-информатичку делатност Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу*, и *Правилником о интернет сајту Факултета* (Прилог 9.9.3. Правилник о интернет сајту (бр. 2146).

Представљени табеларно, према класификацији траженој табелом 9.2 (која је дата и као Прилог 9.9.6), информатички ресурси изгледају овако:

Редни број	Назив опреме	Број
1.	Информатичке лабораторије/учионице	4
2.	Рачунари у кабинетима наставника и сарадника	3
3.	Рачунари у службама	24
4.	Рачунари у салама за предавања	58
5.	Сервери	2
6.	Видео бимови	6
7.	Опрема за студије на даљину	2

У рачунарском центру запослена су три стручна сарадника, сва три са високом стручном спремом из области информатике, компјутерске технологије и графичког дизајна.

Рад Информатичке службе огледа се кроз следеће активности: администрирање и ажурирање интернет презентације Факултета, администрирање локалне мреже, текуће одржавање софтверских и хардверских ресурса као и њихово унапређење, праћење развоја информационах и комуникационих технологија, закона и стандарда, дефинисање поступка за припрему, контролу, одобравање и објављивање података на интернет страницама Факултета, развој нових сервиса (пуна администрација испитних активности, развој и имплементација наставничких и студентских форума и друго), вођење адекватне политике набавке нове рачунарске и комуникационе опреме, као и набавке лиценцираних софтверских пакета за потребе наставе и научноистраживачког односно уметничког рада, и остале информатичке делатности у оквиру Издавачко-информатичке јединице Факултета.

Факултет годишњим финансијским планом утврђује висину финансијских средстава намењених развоју Службе и унапређењу локалне мреже. Информатичка служба у оквиру одобрених финансијских средстава утврђује годишњи план набавке који између осталог укључује: број и врсту нове рачунарске и комуникационе опреме, број и врсту софтверских пакета који ће бити коришћени у настави, за материјално-финансијско пословање, за вођење послова студентске евиденције, за рад индивидуалних корисника, за научноистраживачки односно уметнички рад и друго, број и врсту књига, монографија и других публикација из области рачунарства, претплату за часописе из области информатике и др.

Факултет има приступ интернету и део је локалне и академске мреже Србије. Информатичка служба у оквиру своје информативне делатности пружа помоћ корисницима у налажењу свих врста научних и стручних информација везаних за рачунарски хардвер и софтвер и решавању проблема заштите од неовлашћеног приступа подацима и софтверским ресурсима.

Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима показује да су студенти највећим делом задовољни функционисањем интернет презентације факултета, уз мања одступања. Студенти 4. године студијског програма Немачки језик и књижевност сматрали су да се сајт Факултета не ажурира на време, те су изнели став да информације намењене студентима не прате на интернет страници Факултета. Комисија за обезбеђење квалитета је сопственим увидом и интервјуисањем запослених у информатичкој служби, утврдила да је у претходном периоду било техничких проблема у функционисању сајта (хакерски напади). Комисија је тражила је од информатичке службе да достави спецификацију неопходног рада и средстава неопходних за хитно побољшање софтверске обезбеђености сајта Факултета.

9.4. Процена испуњености Стандарда 9 и предлог корективних мера:

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу у највећој мери испуњава Стандард 9.

Факултет је успоставио добро развијен институционални оквир за праћење и унапређење квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса (правилници и општи акти Факултета и Универзитета у Крагујевцу). Квалитет библиотечког фонда, особља библиотеке, организације рада и доступности библиотечких ресурса је веома добар. Библиотечки фонд развија се у складу са потребама студијских програма и научноистраживачких пројеката. Набавка уџбеника и литературе врши се на захтев предавача и у складу са утврђеним потребама. Факултет има и потенцијал за даљи развој ових библиотечких ресурса (осим у погледу простора, што је генерални проблем Факултета).

Ипак, Комисија сматра да је могуће додатно унапредити праћење и контролу квалитета свих аспеката овог стандарда, захваљујући постојању јасних и мерљивих параметара, као и постојању техничких предуслова (електронске базе података). Осим тога, могуће је и пожељно институционално обавезати и мотивисати наставнике и сараднике да у краћим интервалима преиспитују квалитет литературе и уџбеника у силабусима, на основу различитих показатеља у реализацији студијског програма, укључујући и резултате студентских анкета.

Факултет има могућности да обавезе и мотивише наставнике да припреме што више едукативног материјала у електронском облику (видео-презентације, модели тестова, задаци за решавање, изводи из књига и сл.) и учине их доступним студентима преко сајта Факултета. Осим тога, могуће је додатно повећати број образовних и других установа и организација са којима се врши размена публикација, како би библиотечки фонд био што богатији.

Највећа слабост у домену квалитета Стандарда 9 је, као и у већем броју осталих стандарда, недостатак и /или адекватност простора. Неопходно је обезбедити већи простор за рад Библиотеке (већи број места у читаоници, већи простор за смештај фонда и канцеларијски простор).

Недостатак простора је разлог што приступ фонду не може бити слободан у складу са најновијим високим стандардима истакнутих високошколских библиотека у Европи. Повећање расположивог простора би омогућило стварање услова за слободан приступ чланова Библиотеке библиотечком фонду, што би подразумевало и увођење техничких предуслова (сигурносне траке за књиге и контролни пунктови на улазу у Библиотеку). То би резултовало стварањем додатних предуслова за развој библиотечких услуга (наставак и интензивирање континуиране обуке чланова библиотеке са једне стране, али и запослених у библиотеци са друге стране, а све у циљу ефикаснијег коришћења библиотеке и осталих информационих ресурса; наставак и интензивирање рада на изради библиографија истраживача, истраживању цитатности, итд).

Наравно, проблем простора је проблем читавог Филолошко-уметничког факултета, и његово решавање у великој мери зависи од екстерног контекста.

Квалитет уџбеника је институционално регулисан, а однос броја уџбеника и монографија запослених наставника и укупног броја запослених наставника је, с обзиром на релативну младост Факултета, задовољавајући. Издавачка делатност Факултета је такође институционално регулисана и релативно развијена, са тенденцијом да се даље унапређује и развија.

Ипак, Комисија сматра да покривеност предмета потребним уџбеницима мора да се побољша у 2013. години, интензивирањем издавања уџбеничке литературе што је и предлог Комисије за библиотеку Центру за информатичко-издавачку делатност, а ради унапређења наставне делатности.

Такође, Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима, иако генерално веома повољан, указује на могуће проблеме у домену уџбеника и литературе: студенти појединих студијских програма (Гудачки инструменти, Музичка педагогија и Музика у медијима) оценили су актуелност уџбеника и литературе, као и њихову доступност, као незадовољавајуће. Библиотекари, Комисија за библиотеку и надлежна већа катедара морају разматрати оправданост ових примедба студената и предузети евентуалне корективне мере.

9.5 Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Постоји добро развијен институционални оквир за праћење и унапређење квалитета уџбеника,	• Иако је покривеност предмета уџбеницима добра, Комисија сматра да се она мора поправити, најпре

<p>литературе, библиотечких и информатичких ресурса (Општи акт о уџбеницима, правилници и општи акти Факултета и Универзитета у Крагујевцу).+++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Квалитет структуре и обима библиотечког фонда, особља библиотеке, организације рада и доступности библиотечких ресурса је веома добар. Факултет има потенцијал и за даљи развој ових библиотечких ресурса, осим у погледу простора (што је генерални проблем Факултета).+++ • Библиотечки фонд развија се у складу са потребама студијских програма и научноистраживачких пројеката. Набавка уџбеника и литературе врши се на захтев предавача и у складу са утврђеним потребама. Тиме је обезбеђена добра покривеност предмета уџбеницима и училима (ипак, видети прву наведену слабост)++ • Информатички ресурси су задовољавајући: адекватну софтверску опрему за обављање библиотечко-информационе делатности, одељак за информатичке ресурсе са рачунарима, сталним интернет приступом, резачима, CD и DVD плејерима, штампачем, скенером, бежичним рутером, аудио уређајем++ • Библиотека има високо образоване и компетентне библиотекарe (2 са високом стручном спремом 7.1 и магистра, 7.2) ++ 	<p>подстицањем издавања већег процента уџбеника ++</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостатак простора у читаоници библиотеке, и магацинског простора за библиотечки фонд. +++ • Недостатак финансијских средстава за квалитетније опремање библиотечког простора. +++
<p>МОГУЊНОСТИ</p>	<p>ОПАСНОСТИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је додатно унапредити праћење и контролу квалитета свих аспеката овог стандарда, захваљујући јасним и мерљивим параметрима, као и постојању техничких предуслова (електронске базе). +++ • Могуће је мотивисати наставнике и сараднике да у краћим интервалима преиспитују квалитет литературе и уџбеника у силабусима, на основу различитих показатеља у реализацији студијског програма, укључујући и резултате студентских анкета. ++ • Факултет може обавезати и мотивисати наставнике да припреме што више едукативног материјала у електронском облику (видео-презентације, модели тестова, задаци за решавање, изводи из књига и сл.) и учине их доступним студентима преко сајта Факултета. • може се додатно увећати број образовних и других установа и организација са којима се врши размена 	<ul style="list-style-type: none"> • Постоји опасност да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на реализацију финансијског плана Факултета у погледу развијања библиотечких и информатичких ресурса. ++

публикација, како би библиотечки фонд био што богатији.	
---	--

9.6. Показатељи и прилози за стандард 9

[Прилог 9.1. Извод из Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија](#)

[Прилог 9.2 Правилник о уџбеницима и другим наставним средствима \(бр. 1141/1\)](#)

[Прилог 9.3 Правилник центра за издавачко-информатичку делатност.](#)

[Прилог 9.4. Образац за набавку литературе](#)

[Прилог 9.5. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета \(2011-2012\)](#)

[Прилог 9.6. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2013 04](#)

[Прилог 9.7. Правилник о раду Библиотеке \(бр. 1921\)](#)

[Прилог 9.8. Правила о коришћењу читаонице и опреме у Библиотеци](#)

[Прилог 9.9. Упутство за претраживање библиотечког фонда путем интернета](#)

[Прилог 9.9.1. Извештај о увиду у стручни рад Библиотеке](#)

[Прилог 9.9.2. Финансијски план за 2013. годину](#)

[Прилог 9.9.3. Правилник о интернет сајту \(бр. 2146\)](#)

[Прилог 9.9.4. Попис библиографских јединица - извод из Књиге инвентара](#)

[Прилог 9.9.5 Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица](#)

[Прилог 9.9.6 Табела 9.2 Попис информатичких ресурса](#)

[Прилог 9.9.7. Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи \(са редним бројевима\)](#)

[Прилог 9.9.8. Однос броја уџбеника и монографија \(заједно\) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи](#)

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке обезбеђује се утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

10.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

10.1.1. Органи управљања и пословођења и ненаставна подршка

Органи управљања и органи пословођења, њихове надлежности и одговорности у организацији и управљању Факултетом утврђене су Статутом Факултета, у складу са Законом.

Члан 15 и Члан 16 Статута Филолошко-уметничког факултета сумирају надлежности и одговорности у управљању Факултетом:

- Факултет заступа и представља декан Факултета, без ограничења. Декан организује и води послове Факултета, заступа Факултет и одговоран је за законитост рада Факултета. Декан Факултета може путем пуномоћја пренети овлашћења за заступање једном од продекана Факултета, уз дефинисање садржаја и времена заступања.
- Факултет има два представника у Сенату Универзитета, декана и једног редовног професора из реда запослених на Факултету, кога бира Веће Факултета. Члан Сената Универзитета не може бити члан Савета Универзитета.
- Орган управљања на Факултету је Савет Факултета.
- Орган пословођења на Факултету је декан Факултета.
- Стручни орган Факултета је Наставно-научно-уметничко веће Факултета (Веће Факултета).
- Факултет има и друге стручне органе и то: Наставно-научно веће Одсека (у даљем тексту: Веће Одсека), Наставно-научно-уметничко веће Одсека (Веће Одсека) и Катедре. Осим ових органа Факултет има и Студентски парламент.

Савет Факултета конституисан је у складу са законом, Статутом Универзитета у Крагујевцу и Статутом Факултета. Пословником о раду Савета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу (број 01-2340, Прилог 10.3, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи) уређује се сазивање седница, начин рада, доношење одлука и др. Надлежности и одговорности у организацији и управљању Факултетом детаљно су дати у Прилогу 10 – Извод из Статута – Органи Филум-а.

Пословођење је у функцији остваривања Стратегије развоја Факултета, (број 01-1578, Прилог 10.4, доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи).

Квалитет управљања обезбеђује се: редовним оцењивањем квалитета рада органа пословођења, систематским праћењем и контролом рада запослених у службама Факултета, као и предузимањем подстицајних и корективних мера према запосленима.

На крају академске године шефови служби подносе секретару Факултета годишњи извештај о раду службе у коме сумирају резултате рада, евидентирају тешкоће и слабости у раду службе и предлажу мере за њихово превазилажење.

Секретар разматра извештаје шефова служби и на основу њих подноси годишњи извештај о свом раду и раду Административне јединице. У извештају се даје оцена квалитета рада, сумирају остварени резултати, тешкоће и слабости у раду Јединице и предлажу мере за њихово превазилажење.

Унапређење квалитета ненаставне подршке обухвата омогућавање стручног усавршавања запослених, преиспитивање и побољшање организације послова, и обезбеђење довољног броја запослених у стручним службама за квалитетно обављање послова, у складу са стандардима за акредитацију високошколских установа.

Квалитет управљања и пословођења континуирано се прати и вреднује, првенствено кроз анализу података сакупљених на основу извештаја, као и анонимним анкетавањем наставника, сарадника, ненаставних радника и студената Факултета.

Анкетирање запослених у вези са вредновањем рада управљачких структура Факултета и одсека, урађено је у октобру 2008. године. Анкета је показала потребу за корективним мерама у наредном раздобљу у раду појединих продекана и појединих служби.

У табели су приказани резултати анкетавања са средњим оценама по питањима.

	Питање	Број испитаника	Средња оцена
1.	Рад декана	35	4.40
2.	Рад продекана за наставу	35	3.57
3.	Рад продекана за науку и међународну сарадњу	32	3.28
4.	Рад продекана за уметност	31	3.74
5.	Рад шефа Одсека за филологију	27	4.48
6.	Рад шефа Одсека за музичку уметност	27	4.52
7.	Рад шефа Одсека за примењену и ликовну уметност	25	4.32
8.	Рад секретара Факултета	35	4.09

9.	Рад шефа Финансијске службе	32	4.22
10	Рад шефа Службе за организацију наставе и студентска питања	32	3.72
11	Рад шефа Библиотеке	33	4.45
12	Рад шефа Техничке службе	34	3.44

Укупна средња оцена анкете је **4.02**, што се може сматрати добром оценом управе Факултета.

Увидом у постојећу документацију, Комисија за обезбеђење и контролу квалитета Филолошко-уметничког факултета утврдила је да у периоду након прве извршене анкете, није било даљег анкетирања о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека. У том смислу, Комисија је донела предлог Одлуке о спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека ([Прилог 10.5](#)), именовала извршиоца процеса анкетирања, као и особу из реда наставника која ће обавити послове израде Извештаја о резултатима анкете о управљачким структурама. С обзиром на учени пропуст у фреквентности обављања анкетирања о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека, Комисија је донела предлог одлуке о обавезном годишњем спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека ([Прилог 10.6](#)).

У смислу горе наведеног, Комисија је у августу 2013 организовала и спровела анкету о раду управљачких структура, стручних и административних служби. Анкетирано је укупно 93 испитаника, са сва три одсека. Дистрибуција по одсецима: филологија 42, музичка уметност 34, и примењена уметност 17 ([Прилог 10.8. Анализа резултата анкете о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)). У табели испод је дат приказ средњих оцена по питањима на основу оцена са сва три Одсека.

Р.бр.	Питање	Средња оцена
1.	Рад декана	3.65
2.	Рад продекана за наставу?	3.51
3.	Рад продекана за научноистраживачки рад?	4.02
4.	Рад продекана за међународну сарадњу?	4.01

5.	Рад продекана за уметнички рад?	3.94
6.	Рад продекана за финансије?	3.95
7.	Рад шефа Одсека за филологију?	4.60
8.	Рад шефа Одсека за музичку уметност?	4.47
9.	Рад шефа Одсека за примењену уметност?	4.06
10.	Рад секретара Факултета?	3.82
11.	Рад шефа Финансијске службе?	3.99
12.	Рад шефа Службе за организацију наставе и студентска питања?	4.25
13.	Рад шефа Библиотеке?	4.55
14.	Рад шефа Техничке службе?	4.04
15.	Рад шефа Центра за информатику и издаваштво?	3.91
16.	Рад шефа Службе за кадровске и правне послове?	4.30

Осенчене су структуре (7-9) које, због специфичности Факултета, нису оцењивали сви испитаници, већ само они са одговарајућег одсека.

Укупна просечна оцена свих управних, административних и стручних структура је 4.07, односно, незнатно виша у односу на ону из 2008. Иако разлике у обухваћеној популацији, односно броју испитаника лимитирају вредност поређења са резултатима анкете из 2008, чини се вредним помена да готово све структуре бележе исте или нешто боље резултате, са изузетком декана, што је помало изненађујући податак, који се мора додатно анализирати. Увидом у резултате са сваког од три одсека појединачно, Комисија је утврдила да је лошија оцена декана, осим можда малим и нерепрезентативним узорком (17), узрокована веома лошим оценама са примењене уметности (1.94), што указује на потенцијалне проблеме у комуникацији на релацији Шефа одсека за примењену и ликовну уметност и Продекана за уметнички рад са једне стране, те декана са друге стране. Комисија је упознала декана са овим чињеницама, и декан је већ покренуо одговарајуће анализе и разматрања на нивоу деканског колегијума.

Комисија осим тога мора констатовати да је сам анкетни листић мањкав, те да га треба изменити, проширити и допунити; исто тако, узорци и популације се морају повећати, како би се добили репрезентативнији и поузданији подаци.

*

Рад студентског парламента регулисан је Правилником о раду студентског парламента и пратећим актима, датим као Прилог 13.2 овог Извештаја.

Послови са потребном квалификационом структуром запослених за утврђену делатност Факултета организују се и извршавају у оквиру унутрашњих организационих целина.

10.1.2. Организационе јединице

Према Статуту (Прилог 10 – Извод из Статута – организационе јединице Филум-а), Факултет у свом саставу има организационе јединице, без својства правног лица, и то су:

1. Наставно-научно-уметничка јединица;
2. Научно-истраживачка и уметничка јединица;
3. Издавачко-информатичка јединица;
4. Административна јединица коју чине Секретаријат и Библиотека.

Према Статуту, Факултет може, на предлог Наставно-научно-уметничког већа Факултета и декана Факултета, на основу Одлуке Савета Факултета имати и друге организационе јединице, без својства правног лица.

Према Статуту, **Наставно-научно-уметничку јединицу** чине: Одсеци и Катедре. Одсек је наставно-научна, односно наставно-научно-уметничка организациона јединица за извођење наставе једног или више студијских програма. Одсек, у оквиру студијских програма за који је матичан, надлежан је за сва питања у вези са:

- извођењем и подизањем квалитета свих облика наставе,
- научно-истраживачким и уметничким радом,
- сталним усавршавањем наставника и сарадника,
- доношењем предлога одлука о избору наставника и одлука о избору сарадника,
- као и за друга питања у складу са Статутом.

Послови из делокруга рада Одсека остварују се преко катедри у саставу Одсека.

Факултет у свом саставу има три Одсека: Одсек за филологију, Одсек за музичку уметност и Одсек за примењену и ликовну уметност (за детаље о броју и називима акредитованих студијских програма у оквиру сваког од одсека, као и за схематски приказ укупне организационе структуре Факултета, видети Прилог 10.0 – Шематска

организациона структура Филолошко-уметничког факултета). Катедра, као јединица унутар Одсека, представља основни облик организовања наставе, научноистраживачког и уметничког рада. Катедра се оснива за једну или више ужих сродних научних односно уметничких области на Факултету.

Према Статуту, **Научноистраживачка, уметничка и стручна јединица** бави се научном, истраживачком, развојном, уметничком, образовном и издавачком делатношћу, реализацијом пројеката, пружањем услуга трећим лицима и другим пословима дефинисаним законом и овим Статутом.

Центар за издавачко-информатичку делатност обавља издавачку делатност на Факултету, која је дефинисана посебним Правилником (видети [Прилог 9.3 Правилник центра за издавачко-информатичку делатност](#)).

Административна јединица је, према Статуту, ненаставна организациона јединица за обављање правних, општих послова у вези са студентским питањима, финансијско-материјалних и техничких послова за потребе рада Факултета.

Административну јединицу чине:

1) Секретаријат у оквиру кога постоје службе:

- а) за правне и опште послове;
- б) за организацију наставе и студентска питања;
- в) за финансијско-материјалне послове;
- г) за техничке послове.

2) Библиотека.

Осим Статутом, рад организационих јединица дефинисан је и посебним правилницима, нарочито Правилником о систематизацији радних места запослених наставника, сарадника и ваннаставних радника Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, број 01-2166, од 21. 10. 2008, ([Прилог 10.2](#), доступно на сајту факултета, путања: **ФИЛУМ**, у падајућем менију **Правни документи**).

У складу са Статутом Факултета, Законом о раду и Колективним уговором, ради пријема најквалитетнијих наставних и ненаставних кадрова, Факултет објављује оглас или јавни позив, а за спровођење процеса избора кандидата пријављених на оглас, односно на јавни позив, формира се комисија. По закључивању уговора о раду, запослени се уводи у посао. Сваки запослени на Факултету има свој персонални досије, у који се уписују подаци о квалификацијама и компетенцијама запосленог, о напредовању, евентуалним дисциплинским мерама и др.

Правила о мерама за побољшање квалитета, укључујући и дисциплинске мере, садржана су у Статуту Факултета и у уговорима о раду и доследно се примењују.

Предвиђене су, такође, и корективне мере за отклањање узрока некавалитетног рада запослених у службама: надзор над радом запосленог, мере због повреде радне дужности

и радне дисциплине и слично, које су прецизно дефинисане Правилником о дисциплинској одговорности запослених на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, број 01-970, од 12. 05. 2010. године (Прилог 10.1 - доступно на сајту факултета, путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи).

10.2. Процена испуњености Стандарда 10 и предлог корективних мера

У овом, другом циклусу самовредновања, квалитет управљања и пословођења процењиван је кроз анализу општим актима дефинисаних структура факултета, одговорности и надлежности његових органа, кроз анализу активности стручних органа факултета, као и кроз Анкету о вредновању рада управљачких структура факултета. Квалитет ненаставне подршке такође је праћен и евалуиран, првенствено на основу анализе извештаја стручних служби, али и на основу података сакупљених анкетирањем студената.

По посматраним показатељима, може се закључити да Факултет у овом тренутку **задовољава Стандард 10**, и да је квалитет управљања, пословођења, и ненаставне подршке на задовољавајућем нивоу. Овакав закључак генерално подржавају и интерни и екстерни показатељи – анализа институционалног уређења у овој области квалитета, али и мишљење запослених.

Ипак, у области институционалног уређења, Комисија не види јасно дефинисане услове за напредовање запослених у ненастави, што мора бити поправљено, иако се море признати да Комисија сматра и саму пропозицију напредовања ненаставе недовољно дефинисаном, јер није јасно шта би напредовање запослених у ненастави тачно значило.

Исто тако, пропуст у погледу изостанка континуитета и / или адекватне фреквентности спровођења анкете о раду управљачких структура и стручних служби представља по мишљењу Комисије значајан недостатак. Сматрајући да је узрок непостојање формалног оквира за реализацију исте, Комисија је донела предлог Одлуке о спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека, одредила извршиоце, методологију и временски оквир спровођења анкете.

С обзиром на уочени пропуст у фреквентности обављања анкетирања о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека, Комисија је, као корективну меру, донела предлог Одлуке о обавезном годишњем спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека, којом се прецизира не само фреквентност спровођења анкете, већ и одговорност појединих служби за редовно спровођење анкете и анализу резултата.

Овом интервенцијом Комисије а затим и управе Факултета овај проблем је у овом тренутку саниран, али се с обзиром на негативно искуство, овај аспект контроле квалитета мора посебно пажљиво пратити у будућности.

Комисија за обезбеђење и контролу квалитета је недавно организовала већи број активности чији ће циљ био едукација комплетног ненаставног особља о стандардима за унапређење квалитета рада, као и о стандардима за акредитацију, будући да Факултету у 2013. години предстоји реакредитација свих студијских програма. Међутим, Комисија сматра да едукација ненаставног особља о стандардима за унапређење квалитета рада у наредном периоду мора постати континуирани, системски подржани процес, који није условљен акредитацијским циклусом, а чији би првенствени циљ био побољшање квалитета рада путем усавршавања и образовања ненаставног особља.

Осим тога, интервјуисањем ненаставних радника, Комисија је утврдила да би било пожељно да Факултет организује адекватну обуку ненаставног особља за управљање конфликтним ситуацијама којима су поједини запослени изложени. Такође, досадашња искуства са спровођењем процеса самовредновања показала су да запослени у стручним службама не разумеју увек у потпуности које врсте анализа треба направити, како треба посматрати одређене показатеље, и које информације из дате стручне службе су неопходне да би се спровела адекватна анализа одређених стандарда. Када је у питању процес акредитације, чињеница је да је у овом тренутку и ненаставно и наставно особље Факултета много боље информисано него раније, како о самом процесу акредитације, тако и о стандардима које је неопходно испунити да би квалитет био на жељеном нивоу, али је ипак неопходно и даље радити на едукацији и обуци свих запослених.

10.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Области деловања, одговорности и надлежности органа управљања и пословођења, као и стручних органа јасно су дефинисани Статутом Факултета +++ • Организациона структура је прецизно дефинисана +++ • Факултет прати и оцењује рад управљачког и ненаставног особља (ипак, без континуитета и / или адекватне фреквентности) ++ • Органи управљања и стручне службе сачињавају редовне извештаје о раду, који су доступни запосленима на захтев (премда 	<ul style="list-style-type: none"> • Уочена је незадовољавајућа фреквентност (односно изостанак континуитета) анкетања о управљачким структурама Факултета +++ • Недостатак јасно дефинисаних критеријума за напредовање у ненастави (иако није јасно шта напредовање у ненастави значи), као и системски подржаног, сталног усавршавања и образовања ненаставног особља ++ • Непостојање адекватне обуке ненаставног особља за управљање конфликтним

Комисија сматра да треба размотрити могућност публикавања ових извештаја на сајту факултета)++)	ситуацијама којима су поједини запослени изложени + +
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Успостављање чврстог институционалног оквира за спровођење анкете о раду управљачких структура Факултета +++ • Обезбеђење континуираног и системски подржаног образовања и усавршавања управљачког и ненаставног особља +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Услед недостатка финансијских средстава недовољно улагање у континуирану едукацију ненаставног особља ++ • Један број запослених није мотивисан за спровођење стратегије сталне контроле и унапређивања квалитета +

10.4. Показатељи и прилози за стандард 10:

[Прилог 10 – Извод из Статута](#)

[Прилог 10.0 – Шематска организациона структура Филолошко-уметничког факултета](#)

[Прилог 10.1. Правилник о дисциплинској одговорности запослених на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, број 01-970](#)

[Прилог 10.2. Правилник о систематизацији радних места запослених наставника, сарадника и ваннаставних радника Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, број 01-2166](#)

[Прилог 10.3 Пословник о раду Савета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(број 01-2340\)](#)

[Прилог 10.4 Стратегија развоја Факултета](#)

[Прилог 10.5 Предлог одлуке о спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека](#)

[Прилог 10.6 Предлог одлуке о обавезном годишњем спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека](#)

[Прилог 10.7 Табела 10.1. Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица](#)

[Прилог 10.8. Анализа резултата анкете о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме Факултета одређен је величином простора и обимом опреме, адекватном структуром простора и опреме и степеном техничке функционалности и расположивости.

11.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

11.1.1. Простор

Факултет поседује одговарајући простор и опрему који задовољавају одговарајуће урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове. Осим тога, Факултет поседује одговарајући простор и опрему који обезбеђују извођење наставе у складу са потребама студијских програма на студијама првог и другог степена као и на докторским академским студијама, а што је у складу са потребама наставног процеса и бројем студената.

Факултет обезбеђује запосленима и студентима неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационим технологијама за потребе образовно-научног и образовног-уметничког процеса.

За обављање наставне и научноистраживачке односно уметничке делатности Факултет користи простор у девет објеката у Крагујевцу. Приликом тражења простора водило се рачуна о функционалности и карактеристикама појединих студијских програма и одсека.

	Објекат	Површна м ²	адреса
1.	Друга крагујевачка гимназија	1308, 7 м ²	Крагујевац, Ђуре Пуцара Старог, бр. 2
2.	Машински факултет у Крагујевцу	1673, 25 м ²	Сестре Јањић бр. 6
3.	ОШ Милутин и Драгиња Тодоровић	552, 72 м ²	Саве Немањића бр. 2
4.	Правни факултет у Крагујевцу	501, 01 м ²	Јована Цвијића бр. 1
5.	Музичка школа др Милоје Милојевић	368, 71 м ²	Кнеза Милоша бр. 5
6.	Зграда Ректората Универзитета у Крагујевцу	313, 88 м ²	Јована Цвијића б. б.

7.	ОШ Станислав Сремчевић	732,62 м	Лазе Маринковића 54
8.	ОШ Ђура Јакшић	450,00 м	Кајмакчаланска 59
	У к у п н о:	5900.89	

Табела 11.0: Спецификација обезбеђеног простора

Иако Факултет нема свој наставни простор, што сматрамо објективним ограничењем, закупљен простор на више локација у Крагујевцу задовољава стандарде квалитета у погледу простора који су дефинисани правилима о акредитацији. Према процени величине изнајмљеног простора које су у уговорима навели издаваоци простора, укупна површина простора који је Факултет изнајмио износи 5900 квадратних метара. Према мерењима сваке просторије појединачно које је Шеф техничке службе Факултета за потребе овог извештаја извршио користећи се савременим ласерским даљиномером, укупна површина коју је Факултет закупио износи око 6320 квадратних метара, односно око 420 квадратних метара више него што је наведено у уговорима. За потребе овог извештаја коришћена је већа вредност, јер је она прецизнија и произилази као збир просторија дистрибуираних по намени и које су наведене у оквиру захтеване Табеле 11.1.

Пренета у форму коју захтева Табела 11.1 (Прилог 11.3), спецификација простора би изгледала овако:

Редни број	Просторија	Број	Број места	Површина м ²
1.	Амфитеатар	1	100	182.88
2.	Слушаонице, учионице	56	658	2572.67
3.	Вежбаонице	10	215	725.79
4.	Лабораторије	0	0	0
5.	Компјутерске лабораторије	4	119	210.78
6.	Радионице	0	0	0
7.	Библиотеке	1	0	77
8.	Читаонице	1	35	70
9.	Сале	3	390	480

УКУПНО		76	1517	4319.12	
	Наставни кабинети	0	0	0	
	Лабораторије за рад наставног особља	0	0	0	
	Ходници, пролази, степеништа, тоалети			1765.43	
	Студентска служба	3	0	38.11	
	Канцеларије (Рачуноводство, Правна служба, Продеканска канцеларија, Кадровска служба, Канцеларија декана, Наставничке канцеларије) за детаље видети Прилог 11.4)	9	0	171.69	
	Секретаријат (канцеларија секретара, за детаље видети Прилог)	1	0	12.35	
	Студентски парламент	1	0	13.38	
УКУПНО		90	1517	6320.08	4.07 м²/студенту

Као што се види из Табеле 11.1, Факултет је обезбедио укупно 6320.08 квадратних метара простора, за укупно 1553 студента, из чега произилази да је просечно по студенту обезбеђено довољно простора (4.07 м²/студенту).

Међутим, с обзиром на комплексност Факултета, који обједињава филолошко и уметничко поље (за која су просторни захтеви различито постављени), било је потребно направити и спецификацију минималних просторних захтева за обављање наставе с обзиром на тип образовно-научног поља (у табели 11.1.1, у колони тип, Ф = филологија, М = музика, П = примењена и ликовна уметност):

Тип	Студијски програм	Уписани број студената	Трајање студија у годинама	Укупан број студената	м ² по студенту	м ² укупно
Ф	Докторске академске студије из филологије (језик и књижевност)	15	3	45	2	90
Ф	Докторске академске студије српског језика и књижевности	8	3	24	2	48
Ф	Енглески језик и књижевност Мастер академске студије	40	1	40	2	80

Ф	Енглески језик и књижевност Основне академске студије	75	4	300	2	600
Ф	Француски језик и књижевност Мастер академске студије	25	1	25	2	50
Ф	Француски језик и књижевност Основне академске студије	30	4	120	2	240
Ф	Немачки језик и књижевност Мастер академске студије	25	1	25	2	50
Ф	Немачки језик и књижевност Основне академске студије	30	4	120	2	240
Ф	Шпански језик и хиспанске књижевности Мастер академске студије	25	1	25	2	50
Ф	Шпански језик и хиспанске књижевности Основне академске студије	30	4	120	2	240
Ф	Српски језик и књижевност Мастер академске студије	50	1	50	2	100
Ф	Српски језик и књижевност Основне академске студије	60	4	240	2	480
Ф	Српски језик и књижевност српски као страни језик Мастер академске студије	30	1	30	2	60
П	Графички дизајн Мастер академске студије	10	1	10	5	50
П	Графички дизајн Основне академске студије	13	4	52	5	260
П	Унутрашња архитектура Мастер академске студије	13	1	13	5	65
П	Унутрашња архитектура Основне академске студије	13	4	52	5	260
П	Зидно сликарство Мастер академске студије	10	1	10	5	50
П	Зидно сликарство Основне академске студије	13	4	52	5	260
М	Гудачки инструменти	6	1	6	5	30

	Мастер академске студије					
М	Гудачки инструменти Основне академске студије	4	4	16	5	80
М	Хармоника Мастер академске студије	3	1	3	5	15
М	Хармоника Основне академске студије	3	4	12	5	60
М	Клавир Основне академске студије	2	4	8	5	40
М	Музичка педагогија Мастер академске студије	15	1	15	5	75
М	Музичка педагогија Основне академске студије	20	4	80	5	400
М	Музика у медијима Мастер академске студије	5	1	5	5	25
М	Музика у медијима Основне академске студије	9	4	36	5	180
М	Соло певање Основне академске студије	3	4	12	5	60
М	Флаута Основне академске студије	1	4	4	5	20
			Број студената у установи	1553		
			Минимални број квадратних метара			4258

Табела 11.1.1: Спецификација минималног потребног простора према студијским програмима, односно типу научно-образовног поља

Као што се из горе наведених табела види, Факултет је успео да закупи простор који укупном површином задовољава минималне потребе одржавања наставе на сва три одсека. Уколико се као основа узме минимални број квадрата по студенту који предвиђа Стандард 11 (2 квадратна метра по студенту филологије и 5 квадратних метара по студенту уметничких одсека), добија се да је минимални простор који Факултет треба да обезбеди укупно 4258 квадратних метара (Табела 11.1.1). Као што је горе већ наведено, Факултет је обезбедио 6320 квадратних метара простора, од чега је 4320 квадратних метара простора намењено искључиво настави, чиме су испуњени минимални захтеви из Стандарда 11. Ипак, Комисија сматра да достизање минималних захтева није нешто чиме би се Факултет могао похвалити, те да би, до изградње зграде ФИЛУМ-а, или дугорочног

закупа интегрисаног простора, закуп додатних 500 квадратних метара простора омогућио комфорнију и квалитетнију организацију и извођење наставе и испита.

Уговори о закупу простора дати су обједињено, као Прилог 11.1.

11.1.2. Опрема

Табела 11.2. Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

Редни број	Назив и тип	Намена	Број
1.	Рачунар	За потребе наставе и административних јединица	85
2.	Видео бим	За потребе наставе	3
3.	Штампач	За потребе наставе и административних јединица	25
4.	Скенер	За потребе наставе и административних јединица	5
5.	Лап топ	За потребе наставе и административних јединица	7
6.	Лап топ	За потребе научних пројеката 170018 и 178014	26
7.	Телевизор	За потребе наставе	6
8.	DVD плејер	За потребе наставе	4
9.	Радио CD плејер	За потребе наставе	3
10.	Графоскоп	За потребе наставе	3
11.	Пројектор	За потребе наставе	3
12.	Рачунарске машине	За потребе административних јединица	5
13.	Мрежни штампач	За потребе административних јединица	2
14.	Мрежни рутер	За потребе административних јединица	2
15.	Фото-копир апарат	За потребе административних јединица	5
16.	Фискална каса	За потребе административних јединица	1
17.	Штафелај	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	90
18.	Козлић	за потребе студената	15

		Одсека за примењену и ликовну уметност	
19.	Блинд рамови	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	46
20.	Вештачки скелет	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	1
21.	Графичка када	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	3
22.	Графичка преса	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	3
23.	Рефлектор	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	3
24.	Епископ	за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност	1
25.	Пианино	За потребе студената Одсека за музичку уметност	7
26.	Клавир	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
27.	Клавинола	За потребе студената Одсека за музичку уметност	3
28.	Контрабас	За потребе студената Одсека за музичку уметност	3
29.	Музичка линија	За потребе студената Одсека за музичку уметност	4
30.	Грамофон	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
31.	Касетофон	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
32.	ВХС плејер	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
33.	Појачало	За потребе студената Одсека за музичку уметност	3
34.	Ксилофон	За потребе студената Одсека за музичку уметност	6
35.	Металофон	За потребе студената Одсека за музичку уметност	3
36.	Бубањ	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
37.	Тимпан	За потребе студената Одсека за музичку	2

		уметност	
38.	Чинеле	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
39.	Полуметалофон	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
40.	Даире	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
41.	Клавес	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
42.	Кастањете	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
43.	Ручни звончићи	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
44.	Триангл	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
45.	Бонгос	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
46.	Марокас	За потребе студената Одсека за музичку уметност	1
47.	Дрвени гурио	За потребе студената Одсека за музичку уметност	2
УКУПНО			374

Приказано по намени, односно кориснику опреме, структура опреме изгледа овако:

1. У настави, Факултет располаже са укупно 58 савремених рачунара, 3 видео бима, 8 штампача, 2 скенера, 2 лап топа, 6 телевизора, 4 ДВД, 3 ЦД уређаја, 3 графоскопа, 3 пројектора.
2. Административне јединице располажу са 27 рачунара, 5 рачунарских машина, 17 штампача, 2 мрежна штампача, 2 мрежна рутера, 3 скенера, 5 лап топова, 5 апарата за копирање, 1 фискалном касом.
3. за потребе студената Одсека за примењену и ликовну уметност, Факултет располаже са 90 штафелаја, 15 козлића, 46 блинд рамова, 1 костуром, 3 графичке каде, 3 графичке пресе, 3 рефлектора, 1 епископом.
4. За потребе студената Одсека за музичку уметност, Факултет располаже са 7 пијанина, 2 клавира, 3 клавиноле, 3 контрабаса, 4 музичке линије, 1 грамофоном, 2 касетофона, 2 ВХС плејера, 3 појачала и вокалног ораторијума кога чине 6 ксилофона, 3 металофона, 2 бубња, 2 тимпана, 2 чинеле, 1 полуметалофон, 1 даире, 1 клавес, 1 кастањете, 1 ручних звончића, 2 триангла, 1 бонгоси, 1 марокаси, 2 дрвена гуриа.

5. За потребе истраживача на пројектима 170018 и 178014, Факултет је од Министарства просвете, науке и технолошког развоја добио 26 лап топ рачунара, конто за куповину стручне литературе од 10 000 динара по истраживачу, као и прикладан канцеларијски материјал.

Детаљна спецификација опреме садржана је у Књизи инвентара (релевантни изводи из Књиге инвентара дати су као [Прилог 11.2](#)).

Кад је реч о општем утиску о опремљености наставно-научног простора Факултета, поједине слушаонице Факултета су опремљене аудио-визуелним средствима за извођење савремених мултимедијалних видова наставе. Ипак, 6 пројектора и лап топ рачунара, као и 6 телевизора се не могу сматрати опремом која гарантује висок ниво квалитета наставе у технолошко-медијском смислу. Циљ Факултета мора бити обезбеђивање пројектора и лап топ рачунара за сваку поједину учионицу. Опремљене су укупно 4 рачунарске лабораторије различитих капацитета, за наставне потребе као и за потребе истраживачког рада на Факултету, што је, с обзиром на образовно-научна поља која Факултет интегрише задовољавајуће. Осим у овим учионицама, информациона технологија доступна је на већем броју рачунара у читаоници Библиотеке и у Интернет кутку. Преко Академске мреже свим студентима и запосленима на Факултету омогућен је непрекидан приступ интернету, а преко Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (KoBSON), студентима (само из просторија Факултета) и наставницима (и удаљеним приступом) омогућен приступ значајном броју страних научно-стручних електронских база књига и часописа, чиме је омогућена оптимизована набавка страних научних информација. Осим тога, студентима и запосленима омогућена је електронска претрага библиотеке факултета, путем Кобис-а.

Поређењем са подацима из претходног Извештаја о самовредновању (2008), види се да је у погледу обима компјутерско-техничких и мулти-медијалних средстава, претходни период углавном био период стагнарања (или благог напредовања – на пример, Факултет сада располаже са 6 телевизора у настави, у односу на 3 из 2008. године, или чак благог пада у опремљености – на пример, сада Факултет располаже са 58 рачунара у настави, у односу на 61 из 2008, као и са 6 бимова / пројектора, у односу на 7 из 2008.). С обзиром на то да се показује напредак у погледу обима опреме на уметничким одсецима, посебно на Одсеку за музичку уметност, та стагнација је, осим општом финансијском ситуацијом, делимично објашњива и релативно кратким употребним веком такве опреме (наспрам века музичких инструмената, рецимо).

Драгоцен и позитиван изузетак у односу на овај тренд стагнације представља чак 26 нових лап топ рачунара добијених посредством пројеката Министарства чији су руководиоци са Филолошко-уметничког факултета (за детаље о пројектима видети Стандард 6 овог Извештаја).

Даље, опремљеност Факултета, односно наставно-научних процеса на њему, значајно је (у питању је опрема вредна више милиона динара) побољшана посредством ТЕМПУС пројеката (за детаље о овим и другим пројектима видети Стандард 6 у овом Извештају). Као учесник на ТЕМПУС пројекту „Реформа студија страних језика у Србија” Факултет је већ добио (иако у овом тренутку опрема још увек није стављена у употребу, јер је тек приспела и ускладиштена у просторијама Факултета) значајну количину савремене, наменске опреме: 2 мобилне кабине за симултано и конференцијско превођење са припадајућом електронско-компјутерском и аудио опремом. Та опрема је специфично усклађена са планираним циљевима и исходима учења на мастер студијском програму конференцијског превођења, који ће кренути у процес акредитације у октобру 2013 године, а делом и са циљевима и исходима студијских програма свих страних филологија (Енглески, Немачки, Француски, Шпански језик и књижевност). Напомена: ова опрема је у власништву Универзитета у Крагујевцу као носиоца пројекта, док је Факултет њен крајњи корисник, те се стога ова опрема није могла наћи у Књизи инвентара нити у горе наведеним табелама.

Осим тога, у овом тренутку је у поступку потписивања уговора са понуђачем и набавка високо-квалитетне опреме која се финансира из пројекта Темпус „Реформа студија страних језика у Србија”, за видео-конференције (детаљна спецификација опреме дата је у Прилогу 11.6 – Планирана набавка опреме за видео-конференције). Овом опремом бића омогућено високо-квалитетно обављање учења на даљину, али и обављање видео конференција из области међународне сарадње и размене научно-истраживачких резултат (видео-конгреси). Осим тога, посредством истог пројекта планирано је и обезбеђење следеће савремен опреме: две интерактивне, дигиталне учионичке табле, 2 видео пројектора и 4 лап топ рачунара, чиме би наставно-научни процес био додатно осавремењен.

Преко Темпус пројекта *Introducing interdisciplinarity in music studies in the Western Balkans in line with European perspective (InMusWB)*, такође је обезбеђена значајна опрема специфично усклађена са циљевима и исходима учења студијских група на Одсеку за музичку уметност: Bass- clarinet selmer privilege (do malog C), Piccolo flauta perl, Vandeneon (haronika) Piggini, Полуконцертни клавир Kawai GM-10K, Електрична хармоника Rolland FR-7XB BK, Inenhobelmaschine für Fagott mit holzabschneider, Holzlänge 120mm ks (Машина за хобловање Fagot), Uitsekkmachine Othello 2 (Машина за хобловање Oboa), орpingaren (конац - Oboa), meetklok (микрометар - Oboa), mes (нож - Oboa), plaatje bol / подметач за прављење пискова, 4 комада, koperdraad / жица, два калема, Guercio Klopfer Kopie (D 12) 47 mm x 20 (хилзне за пискове), Französische Hulse (Modell A) 47mm x 20 (хилзне за пискове), roseaux pour hautbois 2kg , diametre 10 (трске за пискове), 1. Sony DSR-PD175P камера, Swit S-8972 Lithium Ion battery pack, Manfrotto 501/525HDV, RØDE Microphones NT2A, RØDE Microphones NT55 (Matched Pair), Sennheiser EW 100 ENG G3,

K Tek KE-110CC, Hercules MS631B сталак за микрофон, Zoom Hn4, Sony PMW-EX1R XDCAM EX Camcorder са SBP-16 меморијском картицом, Swit S-8U62 battery pack, Petrol PC003 Bag.

Преко истог пројекта, почетком новембра стићи ће и следећа рачунарско-техничка опрема: "Mother Board PCIe/DDR3/SATA3/USB3.0/Gigabit LAN/Sound7.1

Processor Intel i5-2400 Core i5, 1MB/6MB BOX 64bit 32nm RAM DDR3 8GB 2000MHz Graphics card GeForce GTX560 Ti 1GB/DDR5,/2xDVI/HDMI/192bit Hard Disk 1TB SATA 3 7200rpm 16MB Computer case and power suply ATX 600W", "1. HP Pavilion g6-1225sm Win7 Intel Core i5-2430M 2.4GHz/3MB L3C, Intel HM65 6GB DDR3, 750GB 5400rpm, SATA DVD+/-RW DL Light Scribe, 15.6" LED HD BrightView 1366 x 768 AMD Radeon HD 6470M 1GB 3xUSB 2.0, RJ45, VGA, HDMI LAN (10/100), WLAN 802.11b/g/N Media Card Reader, Altec Lansing speakers Web camera, Bluetooth, Full size Tastatura, YU 6-cell Li-Ion baterija," Lexmark E360d, HP CP1525nw, ADOBE CS 5 Master Colection Software.

Као и у случају опреме добијене преко пројекта Темпус „Реформа студија страних језика у Србија”, ова опрема је у власништву Универзитета у Крагујевцу као носиоца пројекта, док је Факултет њен крајњи корисник, те се стога ова опрема није могла наћи у Књизи инвентара нити у горе наведеним табелама. Детаљна спецификација ове опреме дата је као Прилог 11.7.

Најзад, преко истог пројекта, почетком новембра ће стићи и значајна количина стручне литературе за библиотеку Филума, која је наменски усклађена са планираним циљевима и исходима учења студијских група хармоника, и програма Извођачких уметности (дувачи) који се припрема за акредитацију (Прилози 11.8 и 11.9).

Дакле, квалитет опреме Факултета у претходном периоду показује два лица: у бити, наставно-научни процеси имају (или ће га извесно веома брзо имати) изразите бенефите од нове, савремене и са исходима учења специфично усклађене опреме. Међутим, иако, како је наведено, путем Темпус пројеката Факултет у непосредној будућности очекује још квалитетне наменске опреме, Комисија сматра да испрва описани тренд стагнације опремљености Факултета није у контрадикторности са овим предвиђањима, нити да је без значаја, већ да показује шта је сам Факултет, сопственим средствима, без помоћи пројеката Министарства и Темпуса, успео да обезбеди. У том смислу, Комисија сматра да би у наредном периоду, осим што ће, наравно, и даље настојати да буде носилац или партнер значајних пројеката, Факултет морао да уложи додатне напоре у погледу издвајања више властитих средстава за набавку опреме, нарочито оне чија цена није недостижна, а која је важна за исходе студијских програма: видео бимови /пројектори, лап топ рачунари и сл. Истина, Факултет финансијским планом, а на основу потраживања катедри и наставника лично, предвиђа средства за опрему у складу са својим могућностима, али Комисија сматра да она нису довољна. Осим тога, до сада се не види да Факултет има јасно дефинисан, квантификован план у смислу

својих настојања у погледу стандарда квалитета опреме: на пример, достизање п рачунара на х студената сваког појединог студијског програма и сл.

Сумирајући опште утиске о простору, Комисија закључује да расположиви простор задовољава захтеване минимуме за извођење наставе у складу са потребама студијских програма на студијама првог степена, другог степена и докторским академским студијама, иако је наравно пожељно одлепити се од било којих минималних вредности, па и ових.

На већини места – на којима се одвија већи део наставе – инсталирана је локална рачунарска мрежа реализована савременом технологијом и са карактеристикама униформности, јединствености и скалабилности. Локална мрежа Факултета део је јединствене информационе Академске мреже Србије. Обезбеђене су функционалне и опремљене просторије за рад Студентског парламента, студентских организација. Факултет редовно и квалитетно одржава простор и опрему неопходне за несметано обављање своје делатности. Факултет, ради обезбеђења несметаног функционисања електронске и друге опреме, има процедуре за њихово редовно одржавање и редовно сервисирање. Да би опрема задржала оптимална потребна својства, на њеном одржавању ангажована је техничка служба. Посебним поступцима Факултет обезбеђује рационалну набавку и употребу потрошног материјала. Факултет обезбеђује осавремењивање опреме према плановима набавке опреме, у складу са Финансијским планом.

Ипак, с обзиром на чињеницу да Факултет не располаже својим интегрисаним простором, мора се рећи да је квалитет простора његова највећа слабост. Обављање наставе, испита, као и административних послова на више различитих локација у граду, од којих су неке и више километара удаљене једна од друге, представља објективан проблем који Факултет, у одсуству воље и/или средстава у Министарству, на Универзитету и у граду Крагујевцу, покушава да реши подизањем кредита и дугорочним закупом и привођењем намени интегрисаног простора Дома војске у Крагујевцу.

11.2. Процена испуњености Стандарда 11 и предлог корективних мера:

Филолошко-уметнички факултет испуњава стандард 11 у погледу захтеваног минималног обима, намене, структуре и квалитета простора, као и у погледу техничке и информатичке опремљености простора за рад. У протеклом периоду, Факултет је предузимао конкретне мере и активности за унапређење квалитета простора за рад на Факултету. Факултет покушава да реши проблем немања зграде подизањем кредита и дугорочним закупом и привођењем намени интегрисаног простора Дома војске у Крагујевцу.

Међутим, не може се занемарити чињеница да ова настојања Факултета за сада нису дала жељене резултате. Од свих стандарда за праћење и унапређивање квалитета, квалитет простора представља највећу слабост Филума, иако овај стандард свакако у

великој мери зависи од екстерних фактора као што су општа економска ситуација у друштву и уопште, као и могућност стицања сопствених прихода Факултета.

Комисија такође сматра да достизање минималних захтева није нешто чиме би се Факултет могао похвалити, те да би, до изградње зграде ФИЛУМ-а, или дугорочног закупа интегрисаног простора, закуп додатног простора омогућио комфорнију и квалитетнију организацију и извођење наставе и испита

Кад је реч о опремљености, као што је већ наведено, квалитет опреме Факултета у претходном периоду показује два лица: у суштини, наставно-научни процеси имају (или ће га извесно веома брзо имати) изразите бенефите од нове, савремене и са исходима учења специфично усклађене опреме. Међутим, иако, како је наведено, путем Темпус пројеката Факултет у непосредној будућности очекује још квалитетне наменске опреме, Комисија сматра да истовремено постоји тренд стагнације опремљености Факултета, који показује шта је сам Факултет, сопственим средствима, без помоћи пројеката Министарства и Темпуса, успео да обезбеди. У том смислу, Комисија сматра да би у наредном периоду, осим што ће, наравно, и даље настојати да буде носилац или партнер значајних пројеката, Факултет морао да уложи додатне напоре у погледу издвајања више властитих средстава за набавку опреме, нарочито оне чија цена није недостижна, а која је важна за исходе студијских програма: видео бимови /пројектори, лап топ рачунари и сл. Истина, Факултет финансијским планом, а на основу потраживања катедри и наставника лично, предвиђа средства за опрему у складу са својим могућностима, али Комисија сматра да она нису довољна. Осим тога, до сада се не види да Факултет има јасно дефинисан, квантификован план у смислу својих настојања у погледу стандарда квалитета опреме: на пример, достизање n рачунара на x студената сваког појединог студијског програма и сл.

У наредном периоду, Факултет мора наставити да перманентно настоји да побољшава квалитет простора и опреме, пре свега настојањем да сопственим средствима оствари дугорочни закуп интегрисаног и намени приведенног простора. У току је процес припреме документације за дугорочни закуп (на 10 година) интегрисаног простора (зграда Дома Војске Србије у Крагујевцу) за потребе Факултета. Међутим, Комисија је, као и читав Факултет, свесна да тек изградњом наменске и функционалне зграде може бити у потпуности и на прави начин задовољен стандард 11.

У међувремену, у нади да надања у погледу нове зграде или закупа интегрисаног наменског простора неће постати лајтмотив Филумових Извештаја о самовредновању, Комисија планира стално праћење обима и опремљености обезбеђеног / закупљеног наставног простора, као и квалитет његовог редовног одржавања.

11.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Факултет испуњава минималне стандарде за акредитацију у погледу потребног простора за рад, како у погледу обима, тако и по квалитету, структури и опремљености простора.+++ • Како Факултет нема своју зграду, закупом простора обезбеђени су довољни просторни капацитети за укупан број студената.+++ • Обезбеђена је основна опрема у складу са потребама реализације студијских програма, бројем студената и реализацијом научно-истраживачких пројеката-++ • Техничка опремљеност простора за наставу, као и за рад ненаставних служби је задовољавајућа у односу на број студената, с обзиром на то да је мали број студената на оним студијским програмима који имају исходе учења непосредно везане за техничка средства (уметнички одсеци)++ • Факултет финансијским планом редовно предвиђа средства за обнављање и иновирање информатичке и техничке опреме.+ 	<ul style="list-style-type: none"> • Када је у питању организовање наставе и других активности студената, проблем са недостатком и неинтегрисаним карактером простора у протеклом периоду решаван је на начин који би се могао квалификовати као задовољавајући, с обзиром на околности. Међутим, како Факултет не поседује сопствену зграду, јасне су негативне последице по организовање оптималног распореда извођења наставе и испита, као и по ефикасан рад служби и приступ истим.+++ • Иако 1. уметнички одсеци имају задовољавајућу опрему, и 2. иако је Факултет доби доста квалитетне опреме путем пројеката, Факултет би морао додатно размотрити и потребу савремених филолога за рачунарском техником, електронским књигама и речницима; ову опрему Факултет има, али Комисија сматра да би је било пожељно значајно увећати, с обзиром на број студената на Одсеку за филологију+ • У смислу горе наведеног, Факултет би морао поставити себи мерљиве циљеве (х комада неке опреме по у броју студената)+
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Постоји стратешко одређење факултета за развијање техничке и информатичке опремљености; могуће је континуирано унапређивати квалитет у овој области.+++ • Постоје очекивања да у наредном периоду факултет добије интегрисани простор што ће га учинити квалитетнијим и конкурентнијим на тржишту образовања.+ 	<ul style="list-style-type: none"> • Могло би се догодити да Факултет не успе да дугорочно закупи планирани интегрисани простор, што би успорило реализацију планова Факултета а самим тим дошло би до негативних импликација пре свега у погледу заинтересованости студената за студије на Филолошко-уметничком факултету.+++ • Будући да квалитет финансирања у доброј мери зависи од оснивача, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на планове о унапређењу квалитета простора и опремљености.++ • Постоји бојазан да ће се Факултет превише ослонити на добијање средстава из пројеката,

	и тако донекле занемарити планирање набавке опреме из сопствених средстава+
--	---

11.4. Показатељи и прилози за стандард 11:

[Прилог 11.1 Уговори о закупу простора](#)

[Прилог 11.2 Извод из Књиге инвентара](#)

[Прилог 11.3. Табела 11.1. Укупна површина \(изнајмљени простор\) са површином објеката \(амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе\)](#)

[Прилог 11.4. Листа објеката са површином и наменом просторија](#)

[Прилог 11.5. Табела 11.2. Листа опреме у власништву Факултета која се користи у наставном процесу и научно-истраживачком раду](#)

[Прилог 11.6. Планирана набавка опреме за видео-конференције](#)

[Прилог 11.7 Списак опреме добијене од Темпус музика](#)

[Прилог 11.8. Списак литературе добијене од Темпус музика – Хармоника](#)

[Прилог 11.9. Списак литературе добијене од Темпус музика - Дувачи](#)

12. Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања Факултета подразумева квалитет извора финансирања, финансијско планирање, систем интерне контроле и транспарентност коришћења финансијских средстава, што доводи до финансијске стабилности за дугорочни период.

12.1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

У складу са Статутом Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, Факултет стиче средства за обављање регистроване делатности из следећих извора: средства која обезбеђује оснивач, школарине, пружање услуга трећим лицима, научноистраживачки, односно уметнички рад запослених, остали извори (поклони, донације, спонзорства и др – Прилог 12.1 Извод из статута).

Финансијска стабилност Филолошко-уметничког факултета обезбеђена је акредитацијом студијских програма, испуњавањем уписних квота за прву годину студија одобрених решењима за акредитацију, поштовањем утврђених стандарда за упис студената у више године студија у буџетском статусу, као и поштовањем прописа који регулишу зараде запослених у државним службама и јавним предузећима. Такође, дугорочна стабилност средстава за научноистраживачки рад из буџета Републике обезбеђена је ангажовањем наставника и сарадника на већем броју пројеката које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја, али и на већем броју међународних научних и едукативних пројеката (за детаље видети Стандард 6 овог Извештаја)

Факултет самостално планира распоред и намену финансијских средстава у циљу обезбеђивања финансијске стабилности и ликвидности у дужем периоду. Савет Факултета усваја годишњи Финансијски план (Прилог 12.2.1), а средства која Факултет остварује утврђују се и распоређују Финансијским планом.

Средства која Факултет стиче од школарине, односно пружања услуга трећим лицима користе се за следеће намене: трошкове пословања, зараде запослених у складу са законом и колективним уговором, набавку и одржавање опреме, обављање научноистраживачког односно уметничког рада који је у функцији подизања квалитета наставе, научно, уметничко и стручно усавршавање наставника и сарадника, подстицање развоја наставног подмлатка, рад са даровитим студентима, међународну сарадњу, изворе информација и информационе системе, и друге намене у складу са законом.

Средства остварена по основу прихода од рада на научноистраживачким пројектима, пројектима и уговорима о реализацији едукативних програма, истраживања, консултантских услуга, комерцијалних и других услуга расподељују се у складу са

Финансијским планом и Планом јавних набавки, које на предлог продекана за финансије усваја Савет Факултета (Прилози 12.2.1 до 12.2.4).

Узимајући за конкретан пример претходну годину (2012), аналитички приказ финансијских показатеља (прихода и расхода), који је у оквиру Информатора о раду учињен јавно доступним на интернет страници Факултета (путања: Филум, у падајућем менију, Правни документи) изгледао би како је приказано у табели 12.1, где структуру чине:

- Приход од МПС
- Приходи из других наменских извора
- Приходи од рефундација
- Сопствени приходи
- Пренети приходи из претходне године
- Приход од продаје возила

Р. Бр.	Група прихода	Структура у %	
		2011. год.	2012. год.
	Приход од МПС за зараде	72.52	74.15
	Приход од МПС за мат. трошкове	2.54	1.96
	Приходи из других наменских извора	4.23	4.49
	Приходи од рефундација	2.82	2.47
	Сопствени приходи	15.64	16.00
	Пренети приходи из претходне године	2.25	0.87
	Приход од продаје возила		0.06
УКУПНО:		100.00	100.00

Р. Бр.	Група прихода	Номинални износ	
		2011. год.	2012. год.
	Приход од МПС за зараде	256.417.580	276.344.714
	Приход од МПС за мат. трошкове	8.980.348	7.299.305
	Приходи из других наменских извора	14.952.842	16.750.678
	Приходи од рефундација	9.944.016	9.207.631
	Сопствени приходи	55.298.755	59.631.178
	Пренети приходи из претходне године	8.024.926	3.241.302
	Приход од продаје возила		208.295
УКУПНО:		353.618.467	372.683.103

Табеле 12.1

У поређењу са 2011. годином, у 2012. години остварен је приход у износу од 372.683.103 динара, што је за 5.39% више од прихода који је остварен у 2011. години.

Укупни трошкови у 2012. години износе 369.303.917 динара, што је за 5.50% више у односу на трошкове остварене у 2011. години.

Упоредни преглед глобалне структуре трошкова остварених у 2011. и 2012 години дат је у табелама 12.2:

Р. Бр.	Група трошкова	Структура у %	
		2011. год.	2012. год.
	Трошкови материјала и амортизације	0.93	1.30
	Трошкови зарада и накнаде зарада	67.90	68.18
	Трошкови производних услуга	0.61	0.56
	Трошкови непроизводних услуга	1.24	1.51
	Нематеријални трошкови	17.03	15.53
	Трошкови доприноса	11.44	12.47
VII	Трошкови камате и осигурања	0.25	0.17
	УКУПНО:	99.40	99.72

Р. Бр.	Група трошкова	Номинални износ	
		2011	2012
	Трошкови материјала и амортизације	3.250.351	4.745.176
	Трошкови зарада и накнаде зарада	237.658.075	251.818.762
	Трошкови производних услуга	2.125.766	1.964.996
	Трошкови непроизводних услуга	4.340.061	5.574.888
	Нематеријални трошкови	59.608.017	57.486.627
	Трошкови доприноса	40.048.996	46.067.913
	Трошкови осигурања и донације	871.200	619.625
	УКУПНО:	347.902.466	368.277.

Табеле 12.2

Укупни издаци за набавку основних средстава у 2012. години износе 1.025.930 динара са следећом структуром:

I.	аутомобил – лизинг	512.926
II.	уређење грађевинског земљишта	-
III.	канцеларијска опрема	103.539
IV.	рачунарска опрема	82.370

V. електронска опрема	15.599
VI. опрема за образовање	101.400
VII. књиге за библиотеку	210096
УКУПНО	1.025.930

Преглед остварених прихода и расхода показује да је Филолошко-уметнички факултет у 2012. години пословао позитивно, односно да су сви расходи покривени приходима које је факултет остварио у наведеном периоду, као и да је, у поређењу са претходном годином, финансијско стање стабилно и чак незнатно поправљено.

Генерално, за све трансакције рачуна прихода и расхода, рачуна финансијских средстава и обавеза и рачуна финансирања, као и управљања државном имовином успостављен је систем интерне контроле. За веродостојност, тачност и потпуност рачуноводствених исправа одговорно је лице које је одређено да саставља рачуноводствене исправе, што потврђује својим потписом, на рачуноводственој исправи. Интерну контролу рачуноводствених исправа врши лице које је одређено да контролише рачуноводствене исправе (декан) у погледу правног основа, настале пословне промене и наменског коришћења средстава, односно преузимања обавеза.

Факултет обезбеђује јавност и транспарентност својих извора финансирања и начина коришћења финансијских средстава редовним подношењем Финансијског извештаја, Извештаја о пословању и годишњи Биланс стања који усваја Савет (Прилози 12.3.1 до 12.3.4).

Квалитет финансирања остварује се доследним поштовањем правила и прописа о припреми, разматрању и усвајању Финансијског плана и других аката из области финансијског пословања, доследном контролом распоређивања и коришћења финансијских средстава, спречавањем ненаменског или нерационалног трошења финансијских средстава и предузимањем одговарајућих мера и акција у складу са законом и Статутом Факултета.

За реализације Финансијског плана који доноси Савет Факултета задужен је декан Факултета који у складу са позитивним прописима и Статутом Факултета обавља послове из своје надлежности. Декан је наредбодавац за извршење Финансијског плана Факултета. Механизми контроле извршења Финансијског плана утврђени су Законом и Статутом Факултета.

Оно што је посебно важно за унапређење квалитета научног и наставног рада на Факултету, јесу подаци о распоређивању средстава из сопствених прихода за подршку научном и стручном усавршавању наставника, и издавачкој делатности Факултета. Факултет је донео одлуку о накнади трошкова за учествовање запослених на научним скуповима, симпозијумима, конгресима и семинарима, којом је дефинисан износ на име

финансирања ових активности наставника и сарадника (30.000,00 динара). Средства за ову намену предвиђена су Финансијским планом.

Коначно, јавност и транспарентност у домену финансијског пословања обезбеђује се и редовним ажурирањем Информатора о раду Филолошко-уметничког факултета, у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гл РС” бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010), доступног на интернет страници факултета (ФИЛУМ – у падајућем менију ПРАВНИ ДОКУМЕНТИ)

12.2 Процена испуњености Стандарда 12 и предлог корективних мера

На основу претходне анализе може се закључити да је у протеклом периоду Филолошко-уметнички факултет испунио захтеве Стандарда 12. У наредном периоду, потребно је и даље на исти начин пратити и вредновати квалитет финансирања, стабилност и транспарентност свих извора финансирања, као и рационалност, стратешку адекватност и транспарентност начина коришћења финансијских средстава. Циљ активности у наредном периоду биће, са једне стране, одржавање стабилности средстава која обезбеђује оснивач, а са друге стране повећање сопствених прихода. Мада најзначајнији удео у сопственим приходима Факултета чине школарине студената, повећање прихода мора се обезбедити кроз друге активности, првенствено пружање експертских услуга трећим лицима, и кроз реализацију различитих едукативних и истраживачких пројеката, за шта Факултет има значајан потенцијал.

Приликом праћења квалитета финансирања мора се имати на уму да коришћење средстава за реализацију активности којима се унапређује квалитет других области рада, научних и наставних, има важан позитиван повратни ефекат на сам квалитет финансирања. Улагање средстава у унапређивање квалитета наставног кадра, научноистраживачких резултата, услова студирања, и квалитета студијских програма, чини Факултет атрактивним за студенте и обезбеђује стабилност финансирања како кроз попуњавање буџетских квота, тако и кроз спремност студената да се упишу на факултет уз плаћање школарине.

С обзиром на то да средства са којима Република као оснивач и власник Факултета, преко Министарства финансија и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, учествује у укупном финансирању Факултета, а посебно у финансирању текућих материјалних трошкова, нису довољна и не обезбеђују жељено и очекивано унапређење услова рада Факултета, Факултет ће наставити да указује на овај проблем.

12.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • С обзиром на то да Филолошко-уметнички факултет има 27 акредитованих студијских програма, дугорочна стабилност финансирања из средстава оснивача у овом тренутку се процењује као добра, а очекује се да буде још боља ако Факултет добије акредитацију за планиране нове студијске програме +++ • У протеклом периоду повећано је учешће наставника Факултета у пројектима које финансира Министарство просвете и науке, а тиме и квалитет овог извора финансирања ++ • Сопствени приходи Факултета у овом тренутку процењују се као задовољавајући, захваљујући првенствено заинтересованости самофинансирајућих студената. Факултет процењује да је то резултат бриге о квалитету студија, и да ће то и у наредном периоду представљати значајну снагу Факултета+++ • На Факултету се спроводи рационална и транспарентна финансијска политика +++ • Финансијским планом распоређују се адекватна средства за оне активности које изражавају стратешко опредељење Факултета за унапређивање квалитета наставног и научног рада, што даје позитиван повратни ефекат и на квалитет финансирања +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Филолошко-уметнички факултет нема своју зграду и ради на девет локација у граду што захтева издвајање значајних средстава за изнајмљивање овог простора, а такође и издвајање финансија за текућа одржавања и поправке. Ова средства се највећим делом издвајају из сопствених прихода Факултета, чиме се умањују финансије за активности којима би се унапређивао наставни кадар и научни рад. Рад Филолошко- уметничког факултета био би вишеструко унапређен када би се питање простора решило. +++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Факултет има стручне капацитете за реализацију активности којима би се увећали сопствени приходи Факултета +++ • Факултет има капацитет за развијање делатности, како наставних тако и научних, које би оснивач препознао као квалитетне и вредне финансирања ++ • Могуће је додатно повећати сопствене приходе Факултета, не на терет школарина, већ по основу различитих пројеката и активности за које Факултет има капацитете (едукативни пројекти, пружање услуга трећим лицима, истраживање и консултантске услуге) 	<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је да опште економске потешкоће утичу на смањење броја студената заинтересованих за студирање на Филолошко-уметничком факултету, упркос политици одржавања ниских школарина и разумних цена за самофинансирајуће студенте +++ • Један број запослених није довољно мотивисан да узме учешћа у активностима којима се стичу сопствени приходи Факултета ++

12.4. Показатељи и прилози за стандард 12:

[Прилог 12.1. Извод из статута ФИЛУМ-а](#)

[Прилог 12.2.1 – Финансијски план 2013](#)

[Прилог 12.2.2 – Предлог Финансијског плана за 2013](#)

[Прилог 12.2.3 – Предлог Плана јавних набавки за 2013](#)

[Прилог 12.2.4 – Одлука о усвајању Финансијског плана и Плана јавних набавки за 2013](#)

[Прилог 12.3.1 – Финансијски извештај 2012](#)

[Прилог 12.3.2 – Биланс стања 2012](#)

[Прилог 12.3.3 – Извештај о пословању 2012](#)

[Прилог 12.3.4 – Одлука о усвајању извештаја о пословању 2012](#)

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Факултет обезбеђује значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима Факултета, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

13. 1. Опис стања и анализа тренутне ситуације

Улога студената у процесу самовредновања и провере квалитета остварује се радом Студентског парламента, учешћем студентских представника у раду Савета Факултета, учешћем студента продекана на деканском колегијуму када су на дневном реду питања од интереса за студенте, учешћем студентских представника у раду Наставно-научно-уметничког већа, као и учешћем студентских представника у раду органа за обезбеђење квалитета (Комисија за обезбеђење и контролу квалитета).

На Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу постоји студентска организација (Студентска организација - Филумус), основана 2004. године. Из редова чланова Студентског парламента бирају се и представници који заступају студенте у органима Факултета - ННУ веће, Савет, Сенат Универзитета, Студентски парламент Универзитета. Студент продекан бира се на предлог Студентског парламента.

Студентски парламент учествује у поступку самовредновања и праћења Факултета, у складу са општим актима и Акционим планом за спровођење стратегије за обезбеђење квалитета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу. Студентски парламент и Студент-продекан мотивишу студенте за учешће у анкетирањима, учествују у њиховом спровођењу и анализи, разматрају питања у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, врше анализу ефикасности студирања, и подстичу научноистраживачки односно уметнички рад студената.

Факултет је дужан да у поступку самовредновања спроведе поступке за утврђивање ставова и мишљења студената. Факултет обезбеђује студентима да на одговарајући начин (непосредним учешћем у раду органа Факултета, анкетирањем) дају мишљење о стандардима, поступцима и документима којима се обезбеђује и унапређује квалитет Факултета.

Улога студената у процесу обезбеђења квалитета остварује се кроз оцену квалитативних показатеља студијских програма, односно наставника и сарадника који учествују у реализацији тог програма, утврђивање квалитета наставног процеса, квалитета и обима наставног и испитног материјала, контролу садржаја и метода предавања и вежби, вредновање квалитета оцењивања на наставном предмету, за сваког наставника и сарадника појединачно, вредновање односа наставника и сарадника према студентима,

вредновање квалитета уџбеника, вредновање организације рада Библиотеке, као и професионалности особља Библиотеке итд.

Факултет је дужан да обезбеди јавност свих резултата анкетања студената, као и да те резултате на одговарајући начин укључи у укупну оцену самовредновања.

Факултет подстиче студенте на активно укључивање у процесе креирања, реализације, евалуације и унапређења студијских планова и програма, односно наставног процеса у целини, развој и унапређење метода оцењивања студената итд.

13.2. Процена испуњености Стандарда 13 и предлог корективних мера

Филолошко-уметнички факултет у великој мери испуњава Стандард 13.

Факултет је обезбедио институционално учешће студената у раду Факултета – представници студената чланови су Наставно-научно-уметничког већа, Савета Факултета и Комисије за обезбеђење квалитета, а Студент-продекан учествује у раду управе Факултета (декански колегијум). Факултет је утврдио стратешку опредељеност за укључивање студената у процес унапређења квалитета и за развој образовања у коме студенти имају централну улогу. Факултет организује и спроводи анкетања којим се испитују ставови и мишљења студената о питањима из свих области које се проверавају у процесу самовредновања.

Међутим, већ је уочен проблем немотивисаности студената за учешће у анкетању, као и у процесу креирања стандарда и процедура. Будући да студенти на студијама проводе релативно кратко време, њихов ангажман у овим областима остаје без повратне информације. Студенти очекују много брже ефекте исказивања мишљења у анкетама и ефекте својих доприноса у раду на стандардима. То негативно утиче на мотивисаност студената да искажу своје мишљење у наредним анкетама. С обзиром на то да је актуелност појединог проблема за сваког појединог студента релативно кратковека (на пример, једна календарска година или краће), било би потребно уложити додатне напоре да се убрзају корективне активности, и вршити својеврсно промовисање корективних активности као активности за које су студенти заслужни. Исто тако, Факултет мора континуирано настојати да повећава свест и знање студената о систему обезбеђења квалитета и о потреби да својим предлозима и сугестијама допринесу његовом даљем унапређивању.

Осим тога, потребна је нека врста конкретних подстицајних мера за представнике студената који непосредно учествују у процесу самовредновања: Комисија сматра да је минимална подстицајна мера за ове студенте пружање могућности да као засебна целина унутар Комисије пружају своју анализу резултата анкетања и самовредновања уопште, као и своје предлоге корективних мера.

Потребно је Анкету за студентску евалуацију рада Факултета и квалитета студијских програма и наставе допунити питањима која би студенти желели да виде у упитнику. Информације о томе шта студенти мисле да недостаје у упитнику могу се сакупити прелиминарним анкетирањем студената различитих катедара. Уопште, студенти се морају више укључити у одлучивање о мереним индикаторима и параметрима свих области квалитета, те се морају успоставити јасни институционални оквири за то.

Кад је реч о јавној доступности резултата анкета и процеса самовредновања уопште, у протеклом периоду она није увек била на највишем нивоу, али је факултет уложио одређене напоре у циљу исправљања овог проблема.

13.3. Анализа слабости и повољних елемената

SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет је обезбедио институционално учешће студената у раду Факултета на свим нивоима – представници студената чланови су Наставно-научно-уметничког већа, Савета Факултета и Комисије за унапређење квалитета, а Студент-продекан учествује у раду управе Факултета (декански колегијум) +++ Факултет организује и спроводи анкетање којим се испитују ставови и мишљења студената о питањима из свих области које се проверавају у процесу самовредновања +++ Факултет је стратешки опредељен за укључивање студената у процес унапређења квалитета и за развој образовања у коме студенти имају централну улогу +++ У овом периоду представници Студентског парламента били су веома мотивисани за учешће у раду на самовредновању и провери квалитета ++ 	<ul style="list-style-type: none"> Неки студенти нису довољно мотивисани за учешће у раду у области обезбеђења и унапређења квалитета ++ Студенти нису довољно укључени у одлучивање о мереним индикаторима и параметрима области квалитета, нити постоје јасни институционални оквири за то ++ Кад је реч о јавној доступности резултата анкета и процеса самовредновања уопште, у протеклом периоду она није увек била на највишем нивоу, али је факултет уложио одређене напоре у циљу исправљања овог проблема. +
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ

<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је мотивисати већи број студената да се укључе у више различитих активности за унапређење квалитета које спроводи Факултет +++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Уколико Факултет не изнађе одговарајуће подстицајне мере, може се догодити да студенти буду у великој мери немотивисани да се укључе у активности за унапређење квалитета, укључујући и учешће у анкетама ++
---	--

13.4. Показатељи и прилози за стандард 13

[Прилог 13.1. Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета](#)

[Прилог 13.2. Правилник о раду Студентског парламента](#)

[Прилог 13.3. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 13.4. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 13.5. Извештаји о резултатима анкета, са анкетним упитницима](#)

[Прилог 13.6. Резултати анкете о наставницима и сарадницима, са анкетним упитницима 2013 05](#)

[Прилог 13.7. Резултати анкете о наставницима и сарадницима, са анкетним упитницима 2013 01](#)

Стандард 14 : Систематско праћење и периодична провера квалитета

Филолошко-уметнички факултет континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

14. 1. Опис стања

Кад је реч о институционалним оквирима за систематско праћење и периодичну проверу квалитета, Факултет их је у највећој мери развио током припрема за прву акредитацију и први Извештај о самовредновању, 2008. године. Ови оквири су незнатним накнадним усаглашавањем, допунама и изменама постали релативно чврсти и релативно прецизни темељи за праћење и проверу квалитета.

Тако је, у складу са Статутом Филолошко-уметничког факултета (Прилог 14. 1), Правилником о самовредновању (Прилог 14.2) и Правилником о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија (Прилог 14.3), Филолошко-уметнички факултет обавезан да предузима активности потребне за праћење задовољавајућег квалитета студија, као и праћење и оцењивање степена остваривања студијских програма, планова извођења наставе и планова рада. Наведене активности односе се на све субјекте у систему обезбеђења квалитета, а посебан акценат је стављен на праћење успешности и ефикасности студирања. Ови документи дефинишу и активно учешће студената у систематском праћењу и провери квалитета, како њиховим анкетирањем, тако и њиховим укључивањем у рад Комисије за обезбеђење квалитета. Ови акти такође предвиђају могућност доношења корективних и превентивних мера у случају уочене потребе.

Овим институционалним оквиром такође је дефинисано да, за потребе праћења и провере квалитета Факултет обезбеђује:

- потребну инфраструктуру;
- расположивост података потребних за упоређивање са одговарајућим иностраним високошколским установама у погледу квалитета;
- редовне повратне информације од различитих послодаваца, националног тржишта рада и других установа о компетенцијама својих дипломираних студената и актуелним потребама за њиховим запошљавањем;

Исто тако, према дефинисаном институционалном оквиру, Факултет је обавезан да најмање једном у три године (уз постојање могућности ванредне провере) спроводи поступак самовредновања ради утврђивања степена успешности у спровођењу утврђене стратегије и поступака за обезбеђење квалитета, као и нивоа остваривања утврђених стандарда квалитета.

Према истом институционалном оквиру, Факултет је у обавези да са резултатима самовредновања упознаје наставнике и сараднике, студенте, Комисију за акредитацију, Комисију за обезбеђење квалитета, академску и стручну јавност: резултате самовредновања Факултет је обавезан да објављује у виду публикације у електронском облику, на интернет страницама Факултета.

14.2. Анализа, процена испуњености Стандарда 14 и предлог корективних мера

Филолошко-уметнички факултет је од почетка припреме за прву акредитацију 2007. године па до данас, спровео два циклуса самовредновања. Први извештај о самовредновању сачињен је и поднет Комисији за акредитацију и проверу квалитета у октобру 2008. године (Прилог 14.1). Други циклус самовредновања започет је априла 2013. године.

У другом циклусу самовредновања делимично су коришћени резултати првог Извештаја, нарочито у смислу поређења појединих параметара (на пример, обим опремљености, научних публикација, и сл). Но, други процес самовредновања донео је много конкретније анализирани податке, делом због већ успостављених институционалних оквира, а делом и због доношења много прецизнијег и захтевнијег Упутства за припрему извештаја о самовредновању високошколске установе КАПК.

Поступак самовредновања започет је планирањем активности, расподелом послова, утврђивањем методологије и динамике сакупљања, анализе и презентације података, те утврђивањем садржине појединих упитника за анкетање. Након прикупљања података спроведене су различите врсте анализа, резултати су интерпретирани кроз поређење са ранијим резултатима, и кроз поређење планираних циљева са оствареним активностима у протеклом периоду. Неке показатеље анализирала је Комисија за унапређење квалитета, неке резултате разматрала су већа катедри, а за све стандарде спроведена је SWOT анализа важних показатеља.

У овом циклусу самовредновања установљени су неки поступци и процедуре који ће бити коришћени и унапређивани у наредним циклусима самовредновања. На пример, Акционим планом за спровођење стратегије обезбеђења квалитета Филолошко-уметничког факултета 2013-2016, установљена је динамика редовног анкетања студената два пута годишње о квалитету наставника и сарадника и квалитету и реализацији наставе на предметима, у сваком семестру за претходни семестар студија, и двогодишње анкетање студената о другим областима квалитета, као што су учешће студената у настави, коришћење уџбеника и литературе, рад и опремљеност библиотеке, садржај интернет презентације факултета и опремљеност наставног простора. Такође, установљена је и динамика анкетања других важних популација – свршених студената,

запослених у стручним службама (двогодишње анкете), наставника и сарадника (двогодишње анкете), и потенцијалних послодаваца (пригодни узорак, у пригодним терминима). Ове анкете имају за циљ стицање увида у мишљења, ставове и перцепцију о квалитету различитих аспеката рада Факултета, као и исхода образовања студијских програма Факултета и компетенција дипломираних студената.

У периоду између два циклуса самовредновања, Факултет је стекао важна искуства захваљујући ТЕМПУС пројектима чији је учесник био, а посебно ТЕМПУС пројекту који је имао за циљ реформу курикулума и силабуса и унапређење квалитета образовања на пољу студија страног језика у Србији: REFLESS - *Reforming Foreign Language Studies in Serbia*, 511366. Као учесници на пројекту, наставници и сарадници Факултета имали су прилике да размењују искуства са колегама са институција из земље и иностранства, и тако упореде стандарде квалитета и поступке за обезбеђење квалитета на сличним факултетима у земљи и иностранству.

Још једно драгоцено искуство представљало је и учешће председника Комисије на међународној ГОМЕС конференцији – скупу о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета (одржан 9. и 10. маја 2013. године, видети Прилог 1.6. Извештај о учешћу на међународној ГОМЕС конференцији скупу о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета у поглављу Стандард 1 овог Извештаја). Као што је већ навођено у Стандарду 1 овог Извештаја, та конференција показала је значај директне комуникације Факултета са Националним саветом и другим релевантним државним телима, као и колегама са других факултета у земљи и из иностранства. Осим тога, Комисија посебно истиче позитивну и изузетно корисну сарадњу коју је у процесу самоевалуације остварила са колегама са Филозофског факултета у Нишу.

Резултат другог поступка самовредновања је Извештај о самовредновању Филума 2013. Институционалним оквиром који чине на почетку овог стандарда наведена документа, утврђено је да Извештај усваја Наставно-научно-уметничко веће Факултета, и да мора бити учињен доступним јавности, објављивањем у виду публикације у електронском облику, и објављивањем на интернет страници Факултета.

Извештај ће бити поднет Комисији за акредитацију и проверу квалитета, уз захтев за спољашњу проверу квалитета. Такође, у складу са наведеним Правилницима, са резултатима самовредновања биће упознати сви наставници и сарадници, преко стручних органа Факултета (већа Катедри, већа Одсека и Наставно-научно-уметничког већа), Савет Факултета као орган пословођења, као и студенти преко Студентског парламента.

Јавност и транспарентност поступка самовредновања обезбеђена је и објављивањем релевантних докумената (који чине прилоге уз овај Извештај) на интернет страници Факултета: Извештаја о самовредновању, Правилника о самовредновању, Стратегије обезбеђења квалитета, Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, као и

других правилника и аката у области обезбеђења квалитета. Ови документи доступни су јавности на интернет страници Факултета (путања: [ФИЛУМ](#), у падајућем менију [Правни документи](#))

Према томе, а имајући у виду да општи акти и релевантни правилници Факултета представљају релативно добар институционални оквир за праћење, контролу и унапређење квалитета у свим областима наставно-научно-уметничког процеса, те да прописују транспарентност и доступност свих релевантних докумената, као и обавезу њихове периодичне провере и евентуалне корекције, Комисија закључује да Филолошко-уметнички факултет **испуњава минималне захтеве Стандарда 14.**

Ипак, Комисија налази да велики проблем у домену овог стандарда представљају недостаци уочени у самом процесу спровођења успостављених институционалних обавеза. Комисија је утврдила да Факултет, односно претходна Комисија за обезбеђење квалитета Факултета, у претходном периоду није испунила обавезу израде Извештаја о самовредновању најмање једном у три године. Комисија сматра да је овај пропуст последица изостанка прецизне дистрибуције свих послова везаних за процес самоевалуације, али превасходно изостанка одговарајућих подстицајних мера за његово успешно спровођење. Према томе, обавеза Факултета у наредном периоду била би да јасно и прецизно дефинише извршиоце појединих послова, дистрибуцију послова, као и јасне и значајне подстицајне мере.

Осим тога, успешно спровођење процеса самоевалуације додатно је отежано непостојањем лако доступне и ажурне електронске базе података. У време израде овог Извештаја, Факултет није имао одговарајући електронски репозиторијум одлука, докумената и правилника, што је у многоструко отежало процес самовредновања. Комисија је обавештена да је Веће Одсека за филологију дало предлог за формирање овакве базе података.

Комисија је такође сматра да Факултет може учинити много више на пољу прикупљања повратних информација (од послодаваца, националног тржишта рада и других установа) о компетенцијама својих дипломираних студената и актуелним потребама за њиховим запошљавањем. Комисија је свесна да је ово комплексан и донекле системски проблем, али би Факултет за почетак могао да формира интерну електронску базу података о свршеним студентима, коју би они сами ажурирали, путем дозволе за приступ коју би свакоме појединачно одобрио Факултет. На основу тако прикупљених података, Факултет би био у могућности да анкетира послодавце. Осим тога, Факултет би морао да по овом питању успостави сарадњу са релевантним државним институцијама, пре свега са Националном службом за запошљавање.

14.3. Анализа слабости и повољних елемената

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Успостављањем ваљаног институционалног оквира (Статут, Правилници) Факултет је створио темељ за систематско праћење и периодичну проверу квалитета +++ • Активно учешће студената у процесу самовредновања представља додатну вредност у процесу праћења и провере квалитета + • Резултати процене квалитета су јавно доступни на интернет страници факултета ++ 	<ul style="list-style-type: none"> • Поступак самовредновања спроведен је са закашњењем, последњи извештај сачињен је 2008. године, што је и последица неадекватне периодичности прикупљања података+++ • Изостанак континуираног спровођења неких елемената контроле квалитета (анкетирање дипломираних студената, запослених, анкете о раду управљачких структура) ++ • Недовољно ангажовање Факултета у домену праћења кретања свршених студената након студија, њиховим могућностима за запошљавање, потребама на тржишту рада, времену које је протекло до заснивања радног односа, процене квалитета њихових компетенција од стране послодаваца и сл. +++ • Непостојање адекватног електронског репозиторијума одлука, докумената и правилника, што отежава процес самовредновања++ • Изостанак подстицајних мера извршиоцима поступака праћења и контроле квалитета+++
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Уз три одсека, 150 наставника и сарадника, Центра за информатичко-издавачку делатност, Факултет има кадровски потенцијал за унапређивање процеса праћења и провере квалитета +++ • Факултет има све предуслове, да преко свог Центра за издавачко-информатичку делатност, формира ажурне и доступне електронске репозиторијуме одлука и правилника, као и да формира интерни електронски систем праћења 	<ul style="list-style-type: none"> • Поступак самовредновања укључује велики број запослених и студената на факултету, па је могуће да се не спроведе у предвиђеним роковима, као и да се не спроведе довољно темељно због непрегледности и недовољне комуникације између субјеката. Устаљивањем поступка и сталном едукацијом, равноправном поделом посла и адекватним подстицајним мерама, као и укључивањем већег броја запослених и студената у овај процес, дошло би

кретања својих свршених студената++	се до бољих резултата++
-------------------------------------	-------------------------

14.4. Показатељи и прилози за стандард 14

[Прилог 14.1 Извод из Статута Факултета \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.2 Правилник о самовредновању \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.3 Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.4. Извештај о самовредновању 2008 \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

ОПШТА ОЦЕНА О ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА У ВИСОКОШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ СА ПРЕДЛОГОМ БУДУЋИХ МЕРА

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу у великој мери испуњава све предвиђене захтеве стандарда за обезбеђење квалитета. Степен и квалитет испуњености стандарда различит је у остваривању појединачних захтева стандарда.

У циљу унапређења стандарда потребно је предузети одређени број мера, од који су следеће дугорочно најзначајније:

- стално унапређење квалитета високог образовања на Факултету,
- повећање ефикасности студија применом мера за обезбеђење квалитета,
- стално унапређење квалитета студијских програма,
- стално унапређење квалитета наставе и наставног процеса,
- стално унапређење научноистраживачког рада наставног особља,
- стално унапређење уметничког рада наставног особља,
- стално унапређење квалитета простора и опреме,
- стално унапређење квалитета управљања и пословођења Факултетом и квалитета ненаставне подршке,
- обезбеђивање значајне улоге студената у процесу обезбеђења и континуираног унапређења квалитета,
- систематско праћење, периодична провера и континуирано унапређење система квалитета на Факултету.

За спровођење предвиђених мера одговорни су Комисија за обезбеђење квалитета и декан Факултета.

ТРЕЋИ ДЕО: П Р И Л О Ж И

СПИСАК ПРИЛОГА

- [Прилог 1.1.1. Стратегија обезбеђења квалитета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(бр. 01-1758\)](#)
- [Прилог 1.1.2. Одлука о усвајању измена и допуна Стратегије за обезбеђење квалитета](#)
- [Прилог 1.2. Мере и субјекти обезбеђења квалитета \(Извод из Стратегије\)](#)
- [Прилог 1.3. Акциони план за спровођење стратегије \(Извод из Стратегије\)](#)
- [Прилог 1.4.1. Извештај о међународној сарадњи 2009](#)
- [Прилог 1.4.2. Извештај о међународној сарадњи 2010](#)
- [Прилог 1.4.3. Извештај о међународној сарадњи 2011](#)
- [Прилог 1.4.4. Извештај о међународној сарадњи 2012](#)
- [Прилог 1.5.1. План међународне сарадње 2010](#)
- [Прилог 1.5.2. План међународне сарадње 2011](#)
- [Прилог 1.5.3. План међународне сарадње 2012](#)
- [Прилог 1.5.4. План међународне сарадње 2013](#)
- [Прилог 1.6. Акциони план за период 2012/13 – 2014/15](#)
- [Прилог 1.7. Извештај о учешћу на међународној ГОМЕС конференцији - скупу о унапређењу стандарда за спољашњу проверу квалитета \(одржан 9. и 10. маја 2013. године\)](#)
- [Прилог 2.1.1. Правилник о самовредновању \(бр. 01-1141/2, 2007\)](#)
- [Прилог 2.1.2. Правилник о самовредновању 2013](#)
- [Прилог 2.1.3. Одлука о изменама и допунама Правилника о самовредновању](#)
- [Прилог 2.2. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета \(број 01-2286/1, од 16. 07. 2013\)](#)
- [Прилог 2.3. Одлука о усвајању новог Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета 2013](#)
- [Прилог 2.4. Годишњи план рада Комисије за квалитет 2013/14](#)
- [Прилог 2.5. Годишњи извештај о раду Комисије за квалитет 2012/13](#)
- [Прилог 2.6. Акциони план Комисије 2012/13-2014-15](#)
- [Прилог 3.1. Извод из Статута Филолошко-уметничког факултета \(број 01-1739, од 17. 06. 2013\)](#)
- [Прилог 3.2. Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета](#)
- [Прилог 3.3. Пословник о раду Комисије за квалитет Филум-а](#)
- [Прилог 3.4. Списак свих анкета](#)
- [Прилог 3.5. Анализе резултата анкета \(2008-2013\)](#)

[Прилог 3.6 Одлука о катедарском разматрању резултата анкета](#)

[Прилог 4.1. Извод из Правилника о самовредновању](#)

[Прилог 4.2. Промене на студијском програму – Одсек за филологију](#)

[Прилог 4.2.1. Промене на студијском програму – Одсек за музичку уметност](#)

[Прилог 4.2.2. Промене на студијском програму – Одсек за примењену и ликовну уметност](#)

[Прилог 4.3. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 4.4. Извештај о анкетирању студената, са анкетним упитницима 04 2013](#)

[Прилог 4.5. Табела 4.1. Листа акредитованих студијских програма](#)

[Прилог 4.6. Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената](#)

[Прилог 4.7. Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 године](#)

[Прилог 4.8. Уверења о акредитацији установе и сваког појединог студијског програма](#)

[Прилог 4.9. Студије филологије и потребе тржишта рада](#)

[Прилог 4.10. Правилник о полагању испита и оцењивању](#)

[Прилог 4.11. Правилник о завршном и дипломском раду](#)

[Прилог 4.12 Табела мапирања исхода – обухват исхода учења обавезним предметима](#)

[Прилог 4.13 Пролазност и дистрибуција оцена по роковима](#)

[Прилог 4.14 Извештај о резултатима анкетирања дипломираних студената Филума 2013](#)

[Прилог 5.1. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 5.2. Правилник о уџбеницима и другим наставним средствима бр. 01-1141/1](#)

[Прилог 5.3. Правилник центра за издавачко-информатичку делатност](#)

[Прилог 5.4. Пролазност и дистрибуција оцена по роковима и предметима](#)

[Прилог 5.5. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2008/2009](#)

[Прилог 5.6. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2009/2010](#)

[Прилог 5.7. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2010/2011](#)

[Прилог 5.8. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2011/2012](#)

[Прилог 5.9. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2012/2013](#)

[Прилог 6.0. Уверење о акредитацији установе](#)

[Прилог 6.0.1. Уверење о акредитацији установе за обављање научноистраживачке делатности](#)

[Прилог 6.1. Стратегија обезбеђења квалитета](#)

[Прилог 6.2.0. Извештај о научно-истраживачком раду 2012 – Извод из Информатора о раду](#)

[Прилог 6.2. Правилник Центра за издавачко-информатичку делатност](#)

[Прилог 6.2.1. Уговор о пројекту РЕФЛЕС](#)

[Прилог 6.2.2. Уговор о пројекту Темпус - музика](#)

[Прилог 6.3. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета \(2011-2012\)](#)

[Прилог 6.4. Извештај о међународној сарадњи 2010.](#)

[Прилог 6.4.1. Извештај о међународној сарадњи 2011.](#)

[Прилог 6.4.2. Извештај о међународној сарадњи 2012.](#)

[Прилог 6.5. План научноистраживачког рада за 2013.](#)

[Прилог 6.6. Извештај о научноистраживачком раду за 2012.](#)

[Прилог 6.7. Извештај о уметничким активностима 2012.](#)

[Прилог 6.7.1 Извештај о уметничким активностима 2010. и 2011.](#)

[Прилог 6.7.2. План уметничког рада 2013](#)

[Прилог 6.8. Реализовани НИР, по наставницима и сарадницима, за 2012.](#)

[Прилог 6.8.1. Планирани НИР, по наставницима и сарадницима, за 2013.](#)

[Прилог 6.9. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 6.10. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 6.11. Табела 6.1. Назив и број научноистраживачких – уметничких пројеката](#)

[Прилог 6.12 Табела 6.2. Листа наставника и сарадника ангажованих на пројектима](#)

[Прилог 6.13. Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број запослених наставника и сарадника](#)

[Прилог 6.14 Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у претходној години](#)

[Прилог 6.15. Табела 6.4. Списак СЦИ-ССЦИ индексираних радова по годинама за претходни трогодишњи период](#)

[Прилог 6.16. Табела 6.5 Листа одбрањених докторских дисертација у претходне три године](#)

[Прилог 6.17 Листа ментора](#)

[Прилог 7.1. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 7.2. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.3. Извод из Статута Филолошко-уметничког факултета број 01-1739, од 17. 06. 2013](#)

[Прилог 7.4. Правилник о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.4.1. Одлука о изменама и допунама Правилника о условима и поступку заснивања радног односа и стицања звања наставника Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 7.5. Књига наставника и сарадника Факултета 2013](#)

[Прилог 7.6 Табела 7.1 Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.7 Табела 7.2 Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.8. Однос укупног броја студената \(број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма\) и броја запослених наставника на нивоу установе](#)

[Прилог 7.9. Правилник о систематизацији радних места](#)

[Прилог 8.0.1 Табела 8.1. Преглед броја студената по нивоима, студијским програмима и годинама студија](#)

[Прилог 8.0.2 Табела 8.2. Стопа успешности студената](#)

[Прилог 8.0.3. Табела 8.3. Број студената у односу на остварени ЕСПБ](#)

[Прилог 8.1. Извод из Статута ФИЛУМ-а бр 01-1739, од 17. 06. 2013.](#)

[Прилог 8.2. Извод из Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу](#)

[Прилог 8.2.1 Правилник о завршном и дипломском раду](#)

[Прилог 8.3. Пролазност и дистрибуција оцена по предметима и роковима](#)

[Прилог 8.4. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 05](#)

[Прилог 8.5. Анкета о наставницима и сарадницима 2013 01](#)

[Прилог 8.6.1. Информатор за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.2. Уговор о учењу за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.3. Апликациони формулар за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.6.4. Регистрациони формулар за студенте који долазе на размену](#)

[Прилог 8.7.1. Информатор за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.2. Уговор о учењу за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.3. Формулар за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.7.4. Сагласност за боравак у иностранству за студенте који одлазе на размену](#)

[Прилог 8.8. Правилник о полагању испита и оцењивању](#)

[Прилог 8.9.1. Правилник о упису студената на студијске програме Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 8.9.2. Правилник о признавању страних високошколских исправа и вредновању страних студијских програма](#)

[Прилог 8.10. Процедуре и корективне мере у случају одступања од усвојених процедура оцењивања](#)

[Прилог 9.1. Извод из Правилника о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија](#)

[Прилог 9.2 Правилник о уџбеницима и другим наставним средствима \(бр. 1141/1\)](#)

[Прилог 9.3 Правилник центра за издавачко-информатичку делатност.](#)

[Прилог 9.4. Образац за набавку литературе](#)

[Прилог 9.5. Листа уџбеника и монографија у издању Филолошко-уметничког факултета \(2011-2012\)](#)

[Прилог 9.6. Извештај о резултатима анкете, са анкетним упитницима 2013 04](#)

[Прилог 9.7. Правилник о раду Библиотеке \(бр. 1921\)](#)

[Прилог 9.8. Правила о коришћењу читаонице и опреме у Библиотеци](#)

[Прилог 9.9. Упутство за претраживање библиотечког фонда путем интернета](#)

[Прилог 9.9.1. Извештај о увиду у стручни рад Библиотеке](#)

[Прилог 9.9.2. Финансијски план за 2013. годину](#)

[Прилог 9.9.3. Правилник о интернет сајту \(бр. 2146\)](#)

[Прилог 9.9.4. Попис библиографских јединица - извод из Књиге инвентара](#)

[Прилог 9.9.5 Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица](#)

[Прилог 9.9.6 Табела 9.2 Попис информатичких ресурса](#)

[Прилог 9.9.7. Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи \(са редним бројевима\)](#)

[Прилог 9.9.8. Однос броја уџбеника и монографија \(заједно\) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи](#)

[Прилог 10 – Извод из Статута](#)

[Прилог 10.0 – Шематска организациона структура Филолошко-уметничког факултета](#)

[Прилог 10.1. Правилник о дисциплинској одговорности запослених на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, број 01-970](#)

[Прилог 10.2. Правилник о систематизацији радних места запослених наставника, сарадника и ваннаставних радника Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, број 01-2166](#)

[Прилог 10.3 Пословник о раду Савета Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(број 01-2340\)](#)

[Прилог 10.4 Стратегија развоја Факултета](#)

[Прилог 10.5 Предлог одлуке о спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека](#)

[Прилог 10.6 Предлог одлуке о обавезном годишњем спровођењу анкете о вредновању рада управљачких структура Факултета и одсека](#)

[Прилог 10.7 Табела 10.1. Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица](#)

[Прилог 10.8. Анализа резултата анкете о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)

[Прилог 11.1 Уговори о закупу простора](#)

[Прилог 11.2 Извод из Књиге инвентара](#)

[Прилог 11.3. Табела 11.1. Укупна површина \(изнајмљени простор\) са површином објеката \(амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе\)](#)

[Прилог 11.4. Листа објеката са површином и наменом просторија](#)

[Прилог 11.5. Табела 11.2. Листа опреме у власништву Факултета која се користи у наставном процесу и научно-истраживачком раду](#)

[Прилог 11.6. Планирана набавка опреме за видео-конференције](#)

[Прилог 11.7 Списак опреме добијене од Темпус музика](#)

[Прилог 11.8. Списак литературе добијене од Темпус музика – Хармоника](#)

[Прилог 11.9. Списак литературе добијене од Темпус музика - Дувачи](#)

[Прилог 12.1. Извод из статута ФИЛУМ-а](#)

[Прилог 12.2.1 – Финансијски план 2013](#)

[Прилог 12.2.2 – Предлог Финансијског плана за 2013](#)

[Прилог 12.2.3 – Предлог Плана јавних набавки за 2013](#)

[Прилог 12.2.4 – Одлука о усвајању Финансијског плана и Плана јавних набавки за 2013](#)

[Прилог 12.3.1 – Финансијски извештај 2012](#)

[Прилог 12.3.2 – Биланс стања 2012](#)

[Прилог 12.3.3 – Извештај о пословању 2012](#)

[Прилог 12.3.4 – Одлука о усвајању извештаја о пословању 2012](#)

[Прилог 13.1. Одлука о формирању Комисије за обезбеђење квалитета](#)

[Прилог 13.2. Правилник о раду Студентског парламента](#)

[Прилог 13.3. Правилник о самовредновању](#)

[Прилог 13.4. Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу](#)

[Прилог 13.5. Извештаји о резултатима анкета, са анкетним упитницима](#)

[Прилог 13.6. Резултати анкете о наставницима и сарадницима, са анкетним упитницима 2013 05](#)

[Прилог 13.7. Резултати анкете о наставницима и сарадницима, са анкетним упитницима 2013 01](#)

[Прилог 14.1 Извод из Статута Факултета \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.2 Правилник о самовредновању \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.3 Правилник о стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета студија Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

[Прилог 14.4. Извештај о самовредновању 2008 \(доступно на интернет страници Факултета - путања: ФИЛУМ, у падајућем менију Правни документи\)](#)

Проф. др. Иван Коларић

Председник Наставно-научно-уметничког већа

Филолошко-уметничког факултета